

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZAM
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ BUDAI POSTAPALOTA VI. EM. 607.

TELEFON: AUT. 50—5—97. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN 88—2—82.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZASÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGSZ. ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESULETENEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSAGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. ALKÉR SÁNDOR M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR

M. KIR. POSTAIGAZGATÓ.

TÁRSSZERKESZTŐ:

PETAINEK JÓZSEF

M. KIR. POSTAFŐMÉRNÖK.

Racionalizálás a helyközi távbeszélő kezelési szolgálatban.

Irta: LÉDECZY SÁNDOR m. kir. posta műszaki igazgató.

Rationalisation dans le service téléphonique interurbain.

Par Alexandre Lédeczy, directeur technique des postes r. h.

L'auteur fait connaître les systèmes de service téléphonique introduits à l'étranger, et compare leurs effets financiers avec les conditions en Hongrie.

A távbeszélő forgalmat a kezelési szolgálat bonyolítja le. Amikor tehát a kezelés racionalizálásáról beszélünk, elsősorban is a forgalmat kell megvizsgálni és meg kell állapítani az összefüggést a kezelés és forgalom között.

A távbeszélő forgalom, mint általában minden más forgalom elsősorban annak a gazdasági életnek függvénye, amely a megvizsgált országban vagy városban uralkodik. Politikai, társadalmi erős kilengések, mint azt a közelmúltban szomorúan kellett tapasztalnunk, vagy pld. a napjainkban uralkodó erős gazdasági pangás nagy mértékben befolyásolhatja a forgalom kialakulását. Általánosságban azt kell mondanunk, hogy a forgalom nagyságának alakulása rajtunk kívül álló erős tényezők befolyása alatt áll. A forgalmat ennél fogva megváltoztatni nem tudjuk. Befolyásolni, kisebb mértékben szabályozni azonban mégis lehetséges és adott gazdasági és társadalmi élet keretén belül kell is rá módot találni. A rendelkezésre álló módok közül a forgalmat legjobban befolyásolja elsősorban a nyújtott szolgálat jósága, másodsorban a gazdasági élet követelményeihez mért díjtételek kellő megválasztása. Magának a nyújtott szolgálat jóságának megalkotása a főfeladat. Mert ha pld. előfordulhat, hogy az előfizetőnek rendszeresen órákig kell várni az összeköttetésre vagy ha pld. csak véletlen az az eset, hogy a kért hívott számot

kapja meg stb., akkor bármily alacsony legyen is a díjszabás, a forgalom emelésére támasztott remény csak igen korlátozott lehet.

A szolgálat jósága alatt általában olyan teljesítményt értünk, amellyel a használók nagyobb része meg van elégedve. Nem könnyű ezt a célt elérnünk, ha azt akarjuk, hogy előfizetőink 50%-a oldalunk mellé álljon, mert jó szolgálatot nyújtani nem volna nehéz feladat, ha ez a kezelési kiadások miatt nem állana olyan szoros viszonyban a díjszabás alakulásával. Miután azonban a díjtételek alakulása a nyújtott teljesítmény jósága mögött szintén igen fontos tényező a forgalom szabályozására, világos, hogy a jó szolgáltatás költségeit olymódon kell megállapítani, hogy az arányos legyen az alkalmazni kívánt díjszabás tételeivel. Abban az esetben ugyanis, ha a jó szolgáltatást csak nagy kiadások árán sikerülne elérnünk, már nem volna lehetséges tartani a meglévő díjszabási tételeket, ami pedig az utóbbiak emelésére vezetne. A díjemelés azonban köztudomás szerint forgalomcsökkenéssel jár: bekövetkezhetik tehát az a jelenség, hogy a forgalom emelése érdekében történt szolgálat javítás éppen az ellenkező hatást, a forgalom csökkenését idézte elő.

A szolgálat jóságát, főleg a helyközi forgalomban különösen két tényező befolyásolja. Elsősorban a forgalom mérvéhez szabott áramkörök száma, másodsorban az áramkörön alkalmazott kezelési módszer. Kellő számú áramkör beállítása esetén ugyanis nem nehéz feladat bármiféle kezelési módszerrel jó szolgálatot elérni, mert ennek végrehajtására csak kellő központi felügyelet és jól begyakorolt személyzet szükséges. A fölös számú áramkörök létesítése azonban túlságos nagy évi kiadásokkal jár, amelyeket csak úgy lehet kiegyensúlyozni, ha a díjtételeket arányosan emeljük, ami viszont nem alkalmas a forgalom emelésére indított jó szándékunk elérésére.

Láthatjuk tehát, hogy ha a forgalmat racionális eszközökkel emelni kívánjuk, akkor egyidőben három tényezővel kell számolnunk: 1. az alkalmazott áramkörök számával emelkedő beruházási és fenntartási költségekkel. 2. az áramkör legjobb kihasználását biztosító kezelési módszerekkel és a szerint változó személyzeti költségekkel, 3. végre az üzemben tartott berendezés díjtételeivel.

E 3 tényező egymás közötti összefüggésének megállapítása érdekében a könnyebb megértés okából számpéldával indulok ki. A példa felállításánál az alkalmazott számértékek bár megközelítők, de nem teljesen pontos értékűek. Miután azonban jelen vizsgálat során tulajdonképpen csak azt kutatjuk, hogy a tárgyalandó különböző esetekben a három tényező közül melyik a döntő jelentőségű, alapjában véve tehát nem az abszolút értékekre vagyunk kíváncsiak, hanem arra a tényezőre, amely azt mutatja, hogy a három közül melyik a legfontosabb. Ezt az összehasonlítást legjobban százalékszámokkal végezhetjük el.

A számítást a helyközi forgalomra jellemző három esetre, a kis (15 km.), közép (200 km.) és nagy (400 km.) távolságú áramkörökre dolgoztam ki.

Kis, kb. 15 km. távolságú áramkör, illetőleg áramkörök használata esetén, 1 légvezetékes áramkör építési költsége kilométerenként átlagosan 350 pengőre tehető. A 15 km.-es áramkör építési költsége tehát 5.250 pengő. Egy ily áramkör után az évi kiadás pedig: 6% kamat-

veszteség címén: 315 P; km.-ként 20 P. fenntartási költség címén 300 P; az alkalmazott központi berendezések törlesztése és fenntartása címén, munkahelyenként 5 áramkört feltételezve és egy munkahelyet átlagosan 3.000 P. beruházásra tételezve fel 12% évi törlesztéssel: $\frac{720}{5}$ P. = 144, a fenntartás kb. 5%, azaz $300 : 5 = 60$ P., vagyis az összes évi kiadás $615 + 144 + 60$ P. = 800 P.

Hasonló áramkörökre rendszerint napi 40 beszélgetést szokás számítani. Egy áramkör évenként tehát $300 \times 40 = 12.000$ beszélgetést bonyolít le úgy, hogy a beruházásra és fenntartásra fordított kiadásokból egy beszélgetésre kb. $\frac{80.000}{12.000} = 6,5$ fillér esik.

A kezelési kiadások számításánál tekintettel arra, hogy mint fentebb említettük volt, egyszerű összehasonlításról van szó, elégedjünk meg a munkaegységek önköltségi értékeinek beállításával. Ezzel a feltétellel egy beszélgetés lebonyolításának kezelési kiadásai, miután a munkaegység rendelet a kezdeményezett beszélgetéseknél 3, az érkezésnél pedig 1,5 munkaegység felszámítását engedi meg, egy munkaegység megközelítő önköltsége pedig 16 fillérre tehető, egy beszélgetésre 4,5 munkaegység, azaz $4,5 \times 16 = 72$ fillér esik.

A jelenlegi díj ebben a viszonylatban a legújabb rendelkezések szerint: 80 fill. (Budapest környékén a díj 70 fill., miután azonban a forgalom zöme előreláthatólag a 80 filléres zónára fog esni, ezt vettem számítási alapul).

Ha most azt kutatjuk, hogy a vizsgált három tényező hogy oszlik meg, akkor azt látjuk, hogy a díjszabásszerű 80 fillérből:

72 fillér, azaz: 90% esik kezelési és

6,5 fillér, azaz: 8,15% esik beruházási és fenntartási, 78,5 fillér, azaz 98,15% esik az összes önköltségi kiadásokra.

A középtávolságú áramkörök rendszerint 3 mm-es bronzból épülnek. Ilyen áramkör építési költsége kilométerenként kb. 450 pengőbe kerül. A 200 km. építési költsége tehát 90.000 P-re becsülhető, amely befektetésnek 6%-a, azaz 5.400 P. a kamatveszteség és $20 \times 200 = 4.000$ P. a fenntartási költség. A munkahelyekre eső költség, miután hosszabb áramkörökből rendszerint kevesebb van egy munkahelyre kapcsolva, átlagosan 350 P-re becsülhető, vagyis az összes évi kiadás 9.750, kereken 10.000 P-re tehető. Hasonló hosszúságú és értékű áramkört napi 60 beszélgetésre szokás számítani, évenként tehát $300 \times 60 = 18.000$ beszélgetést bonyolít le, vagyis egy beszélgetésre átlag: $\frac{10.000}{18.000} = 0,55$ P. esik.

A kezelési költség a mi kezelési rendszerünk mellett ugyanaz, mint az első esetben, azaz beszélgetésenként 72 fillér.

Az érvényben lévő díj erre a távolságra 2,40 P., a beszélgetésenkénti bevételből tehát:

72 fillér, azaz: 30% esik a kezelési,

55 fillér, azaz: 22,8% a beruházási és fenntartási, 1,27 P., azaz: 52,8% esik az összes önköltségi kiadásokra.

A hosszú távolságú 400 km.-es áramkör 4 mm.-es huzalból épül.

Ennek km.-kenti építési költsége átlagosan 750.— P-re becsülhető. Évi kamatvesztéség tehát a $400 \times 750 = 300.000$ P. beruházási tőke után 6%-al számítva 18.000 P., fenntartási kiadás pedig 20.— P-vel számítva kilométerenként 8.000 P., vagyis az egy évre eső összes kiadás 26.000 P-re, míg a munkahelyekre eső kiadás 500 P-re, összesen tehát kereken 27.000 P-re becsülhető. Az ilyen hosszú áramkört napi 80 beszélgetésre szokás számítani. Az évi beszélgetések száma tehát $300 \times 80 = 24.000$ drb., vagyis a beruházásra és fenntartásra fordított kiadásokból egy beszélgetésre átlag $\frac{27.000}{24.000} = 1.12$ P. díj esik.

A kezelési költségek mint az előző esetekben láttuk, beszélgetésenként 72 fillért tesznek ki.

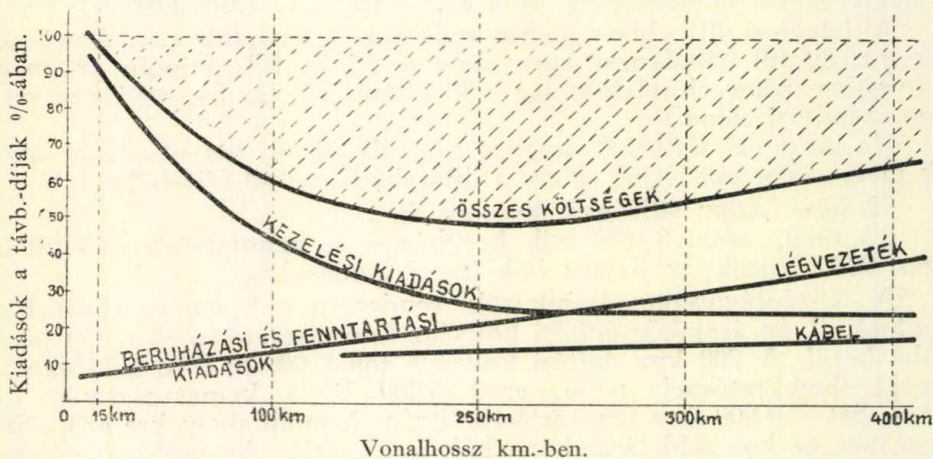
A díj ebben a viszonylatban 2.80 P., vagyis a beszélgetésenkénti bevételből:

72 fillér, azaz: 25.7% esik a kezelési, míg

1.12 P., azaz 40% esik a fenntartási és beruházási,

1.84 P., azaz: 65.7% esik az összes önköltségi kiadásokra.

Diagrammban ábrázolva a fent számított összehasonlítási értékeket, azt látjuk, hogy a hazánkban alkalmazott jelenlegi kezelési rendszerben:

1. ábra.

1. A kezelési kiadások a távolság emelkedésével rohamosan esnek és míg kis távolságoknál aránytalanul magas, addig nagy távolságoknál aránylag kis százalékát teszik ki a díjtételeknek.

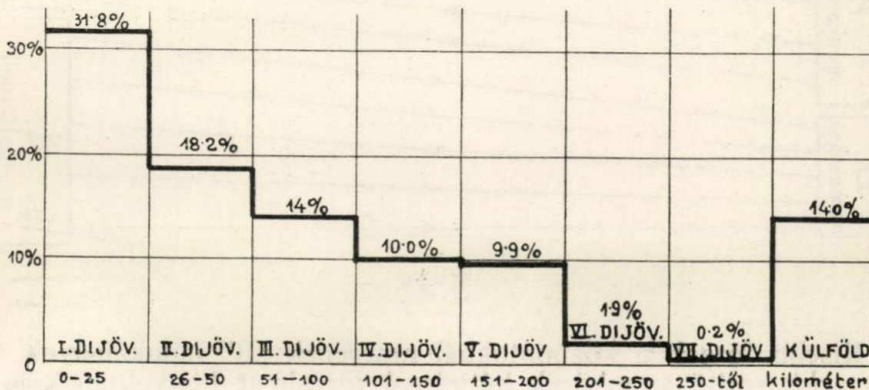
2. A beruházási és fenntartási kiadások nincsenek arányban a kezelési kiadásokkal, mert rövid, ennél fogva olcsó áramköröknél a kezelési költség túl sok, drága áramköröknél pedig aránylag kevés a kezelésre fordított munka. A dolog természete szerint ugyanis a drágább vezetékek több figyelmet, az olcsóbbak kevesebb munkát igényelnének.

3. A jelenlegi rendszerben a költségek racionális megosztása ott mutatkozik, ahol az önköltségi kiadásoknak optimumát találjuk.

Vagyis légvezetékes rendszerben, a ma használatos kezelési módszer alkalmazása ott a legcélszerűbb, ahol az önköltségi kiadás a legkevesebb, ahol tehát a haszon a legnagyobb. Ez a helyzet kb. a 200 km.-es távolságnál következik be. Kisebb távolságokban a kezelési költség, nagyobb távolságokban a beruházási és fenntartási költség rontja a racionális kihasználást. Más szavakkal: a kis távolságokra olcsóbb kezelési módszert, nagyobb távolságokra pedig olcsóbb fenntartási költségekkel járó berendezést (helyközi kábelek) célszerű alkalmazni.

4. A díjtételek kis távolságú viszonylatokban az önköltség szempontjából vizsgálva, a postára nézve alacsonyak, jóllehet gyakorlati tapasztalat szerint a mai díjak éppen fordítva állanak a gazdasági élet kívánalmaihoz képest. Míg ugyanis a nagyobb távolságok díj-szabása ellen aránylag kevés a panasz, addig a kis távolságú beszélgetések díjtételeit a közönség túlmagasoknak tartja és ezért a forgalom ezekben a viszonylatokban egyáltalán nem üti meg azt a mértéket, amelyet tőle kívánni lehetne. A forgalom emelése érdekében tehát a rövid távolságú beszélgetések díjait erősen csökkenteni kellene.

A forgalomnak az egyes díjvekben való szétoszlását vizsgálva:

2. ábra.

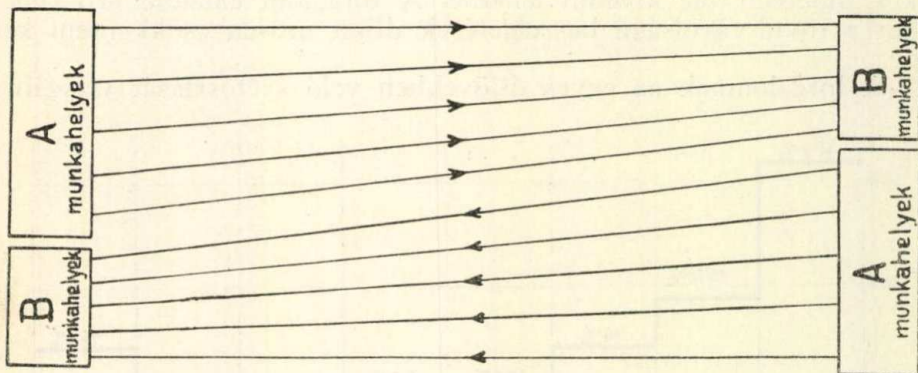
azt látjuk, hogy a forgalomnak kerekén 50%-a bonyolítódik le a 0—II. díjvekben és ez világosan mutatja, hogy milyen nagy fontosságú volna a postára nézve, ha különösen ezekben a kis távolságokban egy, a mainál olcsóbb önköltséget biztosító kezelési módszert lehetne bevezetni.

Kérdés most már az, hogy milyen más kezelési módszerek állának a nálunk is használt távbeszélőjegyes és érkezési lapos módszer mellett e célra rendelkezésre. E helyen természetesen nagy gondot kell fordítani arra, hogy a kezelési költségek apasztási művelete következtében a szolgálat jósága ne csorbuljon.

Külföldön a helyközi távbeszélő kezelésre általában az alábbi kezelési módszereket alkalmazzák:

1. A—B környék kezelési,
2. kétszámjegyes kezelési,
3. szolgálati vonalas kezelési,
4. egy távbeszélő jegyes kezelési,
5. két távbeszélő jegyes (illetőleg távbeszélőjegyes és érkezési lapos),
6. egyesített bejelentő és helyközi kezelés.

Az A—B környék kezelési módszer lényege ebben áll, hogy a kiszorgálandó környék áramkörök egyik oldalán a rendes helyi (A) munkahelyekre, a másik oldalon pedig az átkérő munkahelyekre (B) vannak kapcsolva. Hívás esetén a jelentkező „A” kezelő az előfizetőt közvetlenül kapcsolja a környék áramkörrel, még pedig nagyobb forgalmú központok között szolgálati vonal útján, mikor is a ki- és bemenő áramkörök két csoportra vannak szétszórva és egy-egy végükön az „A”, másik végükön pedig a „B” munkahelyekhez csatlakoznak. (L. a 3. ábrát)

3. ábra.

Kisebb forgalmú központoknál nincsenek „B” munkahelyek, hanem a közvetítő áramkörök kétirányú forgalmat bonyolítanak le és mindkét oldalukon leeső táblás rendszerű hívójelzőkkel vannak felszerelve.

Ennél a kezelési módszernél úgy, mint a helyi beszélgetéseknél, időmérés nincs, a beszélgetések díjazását pedig a helyi beszélgetések díjának egy, vagy többszöröse szerint az előfizető egyéni számlálójával végeztetik el. Rövid viszonylatoknál tehát a kezelés vissza van vezetve az egyszerű helyi kezelésre.

E módszer előnyeinek kihasználása érdekében tehát a 0-ás és talán az I-es díjöv egy részében is el kellene térni a Távbeszélőüzleti Szabályzatban körvonalazott „közigazgatási együvértartozóság” szigorú fogalmaitól.

Közigazgatásilag nem egyesített, de gazdaságilag összefüggő két községet igen nehéz feladat összekapcsolni ott, ahol a lehetőségek úgy politikailag, mint pénzügyileg nincsenek teljesen megadva. Pl. a pestkörnyéki községeket Budapesttel egyesíteni régi törekvés, de az

egyesítés nyomán járó nagy pénzügyi kiadásokat, csatorna, vízvezeték, utcakövezés stb., a polgárság mindeddig nem tudta magára vállalni. Távbeszélő szempontjából az egyesítés egyszerűbb, mert lényegében csak azt jelenti, hogy a szóbanforgó és egymással szoros gazdasági közösségben élő községeket kellő számú összekötő áramkörrel, jobban mondva, kellően méretezett kábellel kötjük össze egymással és ilymódon lehetővé tesszük azt, hogy alacsony díj mellett nagy forgalmat tudjanak egymás között lebonyolítani.

Ki kellene keresni tehát az országnak ezeket a gazdaságilag egymásra utalt és egymáshoz közel fekvő községeit és számukra különleges díjszabást létesítve, forgalmukat az A—B környék rendszerrel kellene lebonyolítani. Igen kis központok esetén (1—2 előfizetővel) a 10-es falusi társas vonalú berendezéseket, nagyobb (10-nél több előfizetővel) központok esetén a falusi teljes automata váltókat lehet előnyösen e célra felhasználni.

Nem egységes hálózatok számára, vagyis olyan községek között, amelyek egymástól olyan nagy távolságra vannak elhelyezkedve és közöttük a forgalom oly kevés, hogy még nem fizetődnek ki közöttük a kellő áramkorszámot biztosító kábel fektetése, a légvezetéseket célszerű meghagyni. Kevesebb és hosszabb áramkörök alkalmazása esetén azonban már fontos az áramkörök jó kihasználása. Előnyös lesz tehát az időmérés bevezetése és ennek írásbeli feljegyzése. Hogy azonban a kezelési munka lehetőleg kevés időt vegyen igénybe, az áramköröket még itt is célszerű a helyi munkahelyekre kapcsolni, mert ezzel a rendszerrel a külön bejelentési és továbbítási munkát megtakaríthatjuk. A feljegyzésre igen egyszerű kis tömblapot használhatunk, amelyre kizárólag a hívó és hívott kapcsolási számait íratjuk föl. Az időmérés egyszerűsítése céljából az alap-beszélgetési időt legalább 5 percben állarítjuk meg s az időmérés esetleges pontatlanságát figyelmen kívül hagyva, az időt a beszélgetési alapidők darabszáma szerint jól járó autó-óráról olvastatjuk le.

Nagyobb forgalom és két egymással összedolgozó C. B. központ esetén egyszerűsítés végett szolgálati vonalat is alkalmazhatunk. Rendszerint azonban ennél a módszernél inkább a lejelentő táblás rendszer van alkalmazásban.

Ezzel a kezeléssel áll elő a 2. pontban említett „kétszámjegyes módszer“.

A módszernek modern értelemben vett változata a falusi fél-automatikus és nagyobb távolságokban felszerelt teljesen automatikus központjaiból alakított hálózati rendszere, amelyeknek kezelését a gócpontban ülő kezelő egymaga végzi tárcsájával és bármely, a körzetéhez tartozó központot össze tud kapcsolni egymással anélkül, hogy még egy kezelőnek segítségét volna kénytelen a maga számára igénybe venni.

Tekintettel arra, hogy a fentebb bemutatott forgalmi eloszlás szerint az összforgalomnak kb. 50%-a bonyolítottatik le a 0—50 km. távolságú díjökvekben, láthatjuk, hogy az elsőnek említett két módszerrel mennyi kezelési munka volna e helyen megtakarítható és hogy a kezelési önköltség mily nagy mértékben volna csökkenthető a forgalom emelése és a közönség érdekében.

A harmadik helyen említett kezelési módszer a „szolgálati vonalas” kezelés már nagyobb távolságokban lebonyolítandó forgalom kiszolgálását célozza olyan viszonylatokban, ahol a forgalom lebonyolítására elegendő számú összekötő áramkör, pld. helyközi kábel áll rendelkezésre. Ennél a módszernél a bejelentés a nálunk is ismert szabályok szerint történik, a helyközi kezelés pedig a következőleg bonyolítatik le:

A helyközi kezelő belép a szolgálati vonalba és ezáltal összeköti magát a távoli központ „bejövő” oldali kezelőjével. Ez utóbbtól egy üres összekötő áramkör-számot kér és az így kijelölt hüvelybe kapcsolja a hívó előfizetőt. A bejelentéseknek a bejelentő munkahelytől a helyközi munkahelyig való továbbítása oly gyors, hogy a hívó előfizető a bejelentés elvégzése után nem teszi le hallgatóját, hanem készüléke mellett várja be a hívott jelentkezését. A „kimenő” munkahely kezelőjének tehát nem kell a hívót előkészíteni, hanem a már készülékénél váró előfizetőt a hívóval összekapcsolni. Ezzel a kezelési móddal megtakaríthatjuk a hívó visszacsatolását és előkészítését, valamint a hívott előkészítését is, természetesen csak akkor, ha a távoli központban ülő kezelő nem állít ki érkezési lapot, nem méri az időt, hanem kizárólag csak kapcsol és figyel a hívott jelentkezését. E módszernél tehát érkezési lap nincsen és csak egy távbeszélőjegyet állítanak ki a kimenő központban és ugyanott mérik az időt is. E rendszerrel a kimenő oldalon 35—40, a bejövő oldalon pedig 70—80 kapcsolás érhető el közvetlen forgalomban óránként.

Mint láthatjuk, a rendszer főkövetelménye, hogy bármely időben érkezik is a távbeszélőjegy a helyközi kezelőhöz, azt annak kapcsolni kell tudni, különben az előfizetőt nem lehetne sokáig tétlenül készülékénél várakoztatni. Ez az u. n. „késedelem nélküli” kapcsolási mód azonban átlagosan 4—5-szörösen több áramkört követel, mint ha pld. 5—10 perc késedelemmel történik a kapcsolás.

Olyan községek vagy városok között tehát, amelyekben olyan helyközi kábel halad át, amelyben jelenleg sok használatlan érpár áll rendelkezésre, a forgalom emelése érdekében célszerű különleges díj-szabást bevezetni és a kezelési költségek csökkentése érdekében célszerű a bemutatott kezelési módszert alkalmazni.

Teljesen automata központok között a szolgálati vonalat az u. n. „távválasztás”-sal pótolhatjuk. A távválasztás alatt azt értjük, hogy az indító oldalon ülő kezelő saját számtárcsájával tudja a távoli központban bekapcsolt hívottat kiválasztani és felcsengetni. Ezzel a rendszerrel tehát még a bejövő oldalon beültetendő kezelőt is megtakaríthatjuk, természetesen csak akkor, ha a forgalom oly nagy, hogy a beültetendő kezelők évi fizetése nagyobb volna a távválasztó rendszer műszaki berendezéseinek törlesztési és fenntartási költségeinél.

Olyan városok egymásközti forgalmában, amelyekben sem egy már megépített helyközi kábel nem halad keresztül, sem pedig az új építést a forgalom nem indokolja, a szolgálati vonalas rendszer nem vezethető be. Ilyen viszonylatokban tehát az egyszerűbb „egy távbeszélőjegyes” kezelési módszert használhatjuk. A módszer a nálunk is ismeretes rendszerű bejelentő munkahelyek útján veszi fel a helyközi bejelentést, amelyet a kezelő távbeszélő-jegyre ír fel, lehetőleg

rövidítések alkalmazásával. Így pld. a felvevő központ neve mindig nyomtatva van, a hívotté pedig legfeljebb 3 betűs rövidítéssel van jelezve. Ugyancsak rövidítve vannak az esetleges hivatalos megjelölések (állami, közérdekű, szolgálati, sürgős stb.) is. A hívó és hívott előfizetők kizárólag a kapcsolási számaikkal vannak megjelölve. Eltérés csak abban az esetben van, ha az előfizető meghívással csak egy bizonyos személlyel kíván beszélni. Az időmérést csak a kimenő központ végzi, a bejövő központ érkezési lapot egyáltalán nem, átmenő lapot pedig csak akkor állít ki, ha olyan átmenő beszélgetésről van szó, amelyet nem tud azonnal kapcsolni. Az átmenőlapnak az a rendeltetése, hogy állandóan figyelmeztesse a kezelőt a kért kapcsolat megadására úgy, hogy a felelősség teljesen átszáll arra a kezelőnőre, aki a kért átmenő beszélgetést nem tudta továbbítani.

Láthatjuk tehát, hogy eltekintve az „átmenő“ kezeléstől, az egész rendszer annak a törekvésnek jegyében született meg, hogy a végzendő kezelési munka a lehető legkisebb mértékre legyen csökkentve. A munkacsökkentés ugyanis nemcsak az áramkörök jobb kihasználását teszi lehetővé, hanem ugyanakkor a várakozási időt, a személyzeti létszámot, végül pedig magának a műszaki berendezésnek és épületnek a térfogatát is csökkenti.

Azt lehetne gondolni, hogy a berendezésnek ilyenén való rendszerével az ellenőrzés lehetősége csökken, mert hiszen hiányzik a távbeszélőjegy érkezési, esetleg átmenő lapja, amelyet a távoli központ állít ki. Ez az ellenvetés teljesen igaz is volna akkor, ha a beszélgetés megtörténte után 8—10 napon belül minden távbeszélőjegyet egyenként vizsgálnánk meg arra nézve, hogy megvan-e az érkezési lapja, esetleg közbeeső átmenő lapja is és hogy az időmérés mindenütt egyezik-e. A gyakorlat azonban azt mutatja, hogy a fennálló forgalom mellett csak 2—3 hónap múlva lehetséges az első ellenőrzés megejtése és akkor is csak kémpróbaszerűen. Ha azonban az ellenőrzés ma is csak kémpróbaszerűen történik, akkor egyszerűbb és tökéletesebb ellenőrzési rend az, ahol magát az áramkört és azon lefolyó beszélgetéseket vesszük kémpróbaszerűen titkos megfigyelés alá, mert ezáltal nemcsak a távbeszélőjegyen talált és esetleg tévesen beírt adatokat ellenőrizzük, hanem a magunk stopper-órájával megmért időket vehetjük föl, s ugyanakkor azt is megállapíthatjuk, hogy a kezelő helyesen végezte-e a kapcsolást, tudott-e az előfizető beszélni és az áramkör ki volt-e úgy használva, mint ahogy egy ilyen nagyobb távolságú áramkört kihasználni kell.

A nyugati országok a nagyobb távolságú belföldi viszonylatokban a fent leírt előnyei miatt mindenütt az egy távbeszélőjegyes kezelési rendszert használják és ellenőrzésül a titkos megfigyelő berendezéseket alkalmazzák, amelyek helyiségeibe kizárólag a főnököknek és a felsőbb igazgatási tisztviselőknek van a bejárás megengedve. Külföldi viszonylatokban azonban vagy olyan hosszú távolsági áramkörökön, amelyeken keresztül kimenő kezelő már nem tud a teremzaj miatt tökéletesen beszélni a hívott előfizetővel, ahol tehát nem tudja vele érthetően közölni az előírt hivatalos bejelentéseit, használjuk a kétjegyes kezelési módszert olyan előírásokkal, mint ahogy az nálunk is használatos.

A két távbeszélőjegyes, illetőleg érkezési lapos rendszer előnye tehát ilyen viszonylatokban egyrészt az, hogy módot nyújt a két végponton a beszélgetéseknek egymástól függetlenül történő elszámolására, másrészt, hogy a kezelést a hívó és a hívott oldalon egymástól függetleníti azáltal, hogy az előfizetőket egymástól függetlenül előkészíti és az összekötő áramkört csak akkor kapcsolja a felekhez, amikor azok már készülékeiknél várakoznak. Természetesen az utóbbi előny csak akkor következik be, ha a kezelő csak annyira van megterhelve, hogy minden pillanatban, amikor szükség van rá, tényleg be is tud lépni az áramkörbe. A kezelőnek tehát kevés, legfeljebb két áramkört szabad ilyen esetben kezelésre adni és arra kell törekedni, hogy inkább a kezelő, mint az áramkör maradjon rövid időközökre kihasználatlan. Hosszú, kevés számú, drága áramkörök esetén célszerű a szymultán táviró beállítása is, de ebben az esetben a kezelőre csak egy áramkör kezelését szabad bízni, mert több áramkör kezelése esetén könnyen előfordulhat, hogy a távjelzésre a kezelő nem tud jelentkezni azért, mert a kérdéses pillanatban a másik áramkörön volt elfoglalva. Miután azonban ez előfordulhat akkor is, ha az imént hívott kezelő később vissza kívánja hívni a távoli központban ülő társnőjét, el lehet könnyen képzelni, hogy percekig is eltarthat, amíg a kezelők tényleges levelezésbe lépnek egymással. A keresési idő alatt természetesen az áramkör nincs kihasználva és így az a vélt nyereség, amely a kevesebb számú kezelőszemélyzeti költségmegtakarításban megnyilvánult, elveszett az áramkör kihasználási határfokának leromlásában.

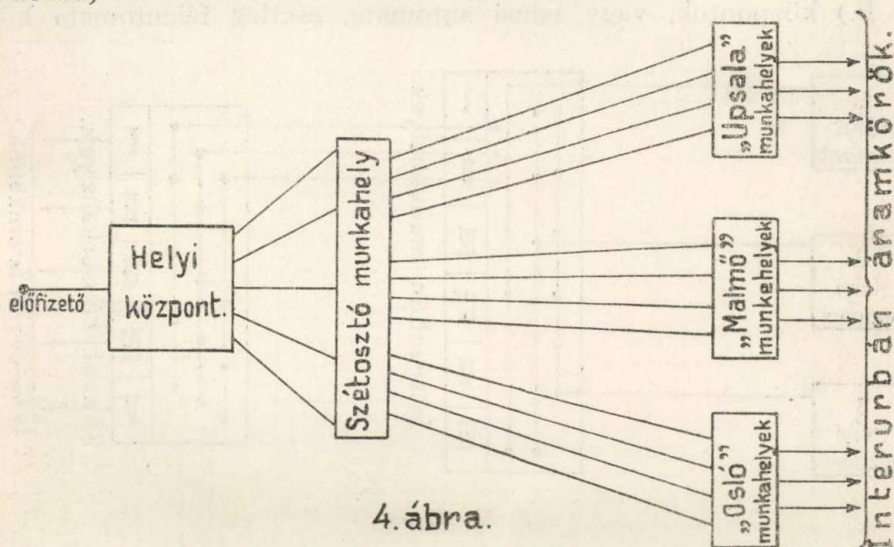
Ujabb időben a kezelés jóságának emelése és a beszélgetések lebonyolításának lehető meggyorsítása érdekében nagy tért hódított az utolsónak említett „egyesített bejelentő és helyközi” kezelési rendszer. Alkalmazására egyrészt az a gyakorlati tapasztalat vezetett, hogy az előfizetők leggyakrabban akkor szokták bejelentett beszélgetéseiket töröltetni, mikor annak meghozására huzamos ideig kell várakozniuk. A távbeszélő üzemtechnikusok tehát olyan kezelési megoldást választottak, amely a gyors lebonyolítást azzal biztosítja, hogy az első két pont alatt említett rendszerekhez hasonlóan a hívó előfizetőnek az alatt az idő alatt adjuk meg a kért összeköttetést, amíg az a készülékénél várakozik.

Általában kétféle megoldás ismeretes, az egyik a svéd, a másik az amerikai igazgatásoknál vezetett be. A svéd megoldásnál az előfizető úgy, mint nálunk egy, a bejelentőhöz hasonló rendeltetésű „szétosztó” kezelőt kér vagy automatában választ magának. A hívott jelentkezése után, az elosztó kezelőnek bemondja, hogy melyik várossal pld. „Upsala” kíván beszélni, mire az utóbbi egy zsinórral köti a kért munkahelyet. A helyközi kezelő távbeszélőjegyre veszi fel a bejelentést és amennyiben szabad vonala van, kapcsolja, ha ilyen nem állana rendelkezésére, értesíti a felet, hogy kb. mennyi ideig kell várakoznia. Amennyiben a hívó nem kívánna a várakozási idő alatt készülékénél várakozni és ezt is bejelenti a kezelőnek, a legelső áramkör felszabadulásakor visszacsengeti a hívót. Forgalmas időben olyan viszonylatokban, amelyekben nagyszámú áramkör van bekapcsolva, a nagy forgalom tartama alatt a helyközi munkahelyek

mögött felállított ideiglenes bejelentő munkahelyek veszik fel a bejelentéseket és azonnal átadják a helyközi munkahelyek kezelőinek. Az előfizető vonalát azonban ez esetben is foglalva tartják, hogy egy esetleges közbejött helyi hívás miatt a helyközi kapcsolás el ne odázódhassék. (L. a 4. ábrát.)

A newyorki helyközi központban a megoldás a következő:

A hívó előfizetőt a helyi központ, vagy az automata azonnal egy helyközi munkahelyhez kapcsolja. A helyközi munkahelyek multiplikációiban a legtöbbszőr keresett áramkörök egy része multiplifikálva van, a többi áramköröket pedig belső központi összekötő áramkörök segítségével egy, a helyközi áramkörök teljes multiplikációját tartalmazó közvetítő munkahelycsoport kapcsolja a munkahelyhez. (L. az 5. ábrát.)

4. ábra.

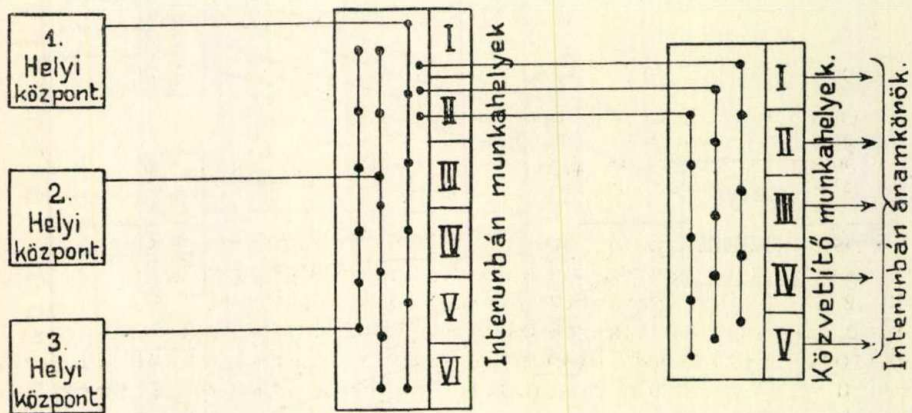
A beérkező hívást, miután a bejelentő vonalak multiplifikálva vannak, az egyik éppen szabad kezelő fogadja. A bejelentést távbeszélő-jegyre veszi fel és amennyiben saját multiplikációjában van szabad áramköre, azonnal kapcsolja. Ha szabad áramköre nem volna, vagy a kérdéses áramkör nem volna multiplikációjába kapcsolva, szolgálati vonalán kér át egyet a közvetítő munkahely-csoport egyik kezelőjétől és a kapcsolást ily módon bonyolítja le. Ha szabad áramkör nem volna, értesíti az előfizetőt a várakozás körülbelüli időtartamáról. Ha az előfizető nem hajlandó készülékénél várakozni, leteszi hallgatóját, mire a kezelő a kiállított távbeszélőjegyet egy erre a célra berendezett külön munkahely-csoportnak a „várakozási” (delay) csoportnak adja át és ez utóbbinak lesz a feladata a legelső szabadra vált áramkört lefoglalni és a hívó előfizetőt visszacsengetni.

A német igazgatás ezt az egyesített kezelési módszert a „Schnellverkehr” elnevezésű kezelési rendszerére ültette át és főleg a kis távolsági zónák, nevezetesen a környékforgalom számára honosította meg. A német rendszerben az előfizető a „Schnellverkehr”-t kéri,

amire a kizárólag ezen célra berendezett munkahelycsoport jelentkezik és a fent leírt kezeléshez hasonlóan adja meg a kért kapcsolást. Míg a svéd és amerikai rendszerben általánosságban minden helyközi kapcsolást bejelentő nélkül létesítenek, addig a német rendszerben csak bizonyos megállapított városokat és községeket lehet bejelentő nélkül kérni.

Az előadottakból következik, hogy egyesített kezelési rendszert olyan viszonylatokban lehet ajánlani, ahol egyrészt elegendő mennyiségű áramkör áll rendelkezésre, másrészt ahol a kapcsolat közvetlenül, átmenő kezelés nélkül úgy bonyolítható le, hogy a távoli központ esetleges késedelmes jelentkezése nem gátolja a kapcsolások gyors lebonyolítását.

Személyzettel jól ellátott nagy forgalmú központi teleprendszerű (C. B.) központok, vagy falusi automata, esetleg félautomata köz-

5. ábra.

pontok esetén a kapcsolások késedelem nélkül lebonyolíthatók. Kis postamesteri központoknál azonban, amelyekben egyrészt a bekapcsolt kevés előfizető miatt állandó beültetés nem alkalmazható, másrészt éppen a kis központok kis forgalma miatt több áramkör bekapcsolása nem volna gazdaságos, ahol tehát egy áramkörre több központot kell kapcsolni és sok esetben még kis távolságokban is csak 2—3 átkapcsolással lehet a hívott központot megkapni: az egyesített kezelési rendszer alkalmazására még gondolni sem lehet.

Az előadottakból azt a tanulságot lehet levonni, hogy olyan országban, ahol különböző nagyságú központok, különböző forgalmú helyközi viszonylatok, távkábelek és automatikus műszaki berendezések vannak üzemben, a racionális helyközi kezelés egy és ugyanazon rendszerrel már nem oldható meg.

A forgalomnak, áramköri viszonyoknak, a központok nagyságának méreteihez alkalmazkodva egyenként kell megállapítani azokat a viszonylatokat, amelyekben az egyik, vagy másik kezelési módszer alkalmazása racionálisabb, mert mint az első ábrában bemutatott kép-

ből láthatjuk, a kezelési módszereknek alkalmazkodniok kell a forgalomhoz és az áramköri beruházásokhoz.

A forgalmat nagy általánosságban nem befolyásolhatjuk, az egyes viszonylatoknak forgalmi szabályozása azonban kezünkben van és ezt leghelyesebben jó tarifapolitikával kormányozhatjuk, természetesen úgy, hogy az veszteséggel ne járjon. A veszteséget a már megépített és üzemben álló viszonylatokban kizárólag a helyesen megválasztott kezelési módszerekkel a jövőben megépítendő viszonylatokban pedig a forgalom mérvéhez kellően méretezett és jól megválasztott műszaki berendezésekkel kerülhetjük el.

Románia postatakarékpénztári szolgálata.

Irta: Dr. KÖRMENDY JÓZSEF, m. kir. postatakarékpénztári igazgató.

Service de la Caisse d'épargne postale en Roumanie.

Par le Dr. Joseph Körmendy, directeur de caisse d'épargne postale r. h.

L'auteur fait connaître, avec des commentaires critiques, l'organisation de la Caisse d'épargne postale roumaine.

Postatakarékpénztári intézmény Romániában az 1880. évben teljesen különleges szervezettel létesült, amennyiben az csupán egy része volt az állam által garantált országos takarékpénztárnak. Működése körébe kizárólag a takarékküzetág lebonyolítása tartozott, mert a csekkforgalmat későbbi időponttól kezdve — postacsekkhivatali rendszerben — az ottani postaintézet, a posta-, távíró- és távbeszélő-igazgatóság látja el.

Ez a berendezkedés gyökeresen megváltozott, mert az 1931. évben Általános Takarékpénztár (Cassa Générale de Economii) elnevezéssel — takaré- és értékpapírüzletággal — postatakarékpénztári intézmény létesült, amely működését 1931. évi október hó 1-ével kezdte meg. Ez az intézet elnevezését és közvetítő szolgálatának lebonyolítását tekintve, az eddigi postatakarékpénztári rendszerekkel szemben némi eltérést mutat, általános üzletviteli szabályai azonban — amelyek megalkotására a m. kir. postatakarékpénztár szolgált felvilágosítással és útmutatással — teljesen postatakarékpénztári berendezkedésre vallanak, azzal az eltéréssel, hogy főként a szervezeti téren jelentkező újításai közül nem egy igen egészséges irányban mutatja a postatakarékpénztárak továbbfejlődésének lehetőségeit.

Az Általános Takarékpénztár a pénzügyminiszter felügyelete alatt működő önálló közintézmény. Székhelye Bukarest. Célja a takarékosági hajlamot fejleszteni, a megtakarított összegeket összegyűjteni, gyümölcsözőleg kezelni s azokat a betevő kívánságára visszafizetni.

Az intézet vezetőszervei az igazgatóság, az igazgatósági bizottság és a vezérigazgatóság.

Az igazgatóság 12 tagját négyévi időtartamra a király nevezi ki.

Tagok: a pénzügyminisztérium három tisztviselője, akik közül kettő nemzetgazdasági és egy pénzügyi szakember, a kereskedelmi és iparkamarák, valamint a gazdasági kamarák központjának egy-egy megbízottja, a belügyminiszter által a községi takarékpénztárak vezetői közül kijelölt egy tag, a közoktatásügyi és a munkaügyi minisztérium, valamint a Nemzeti Bank egy-egy képviselője, a posta, táviró és távbeszélő, a Szövetkezetek Központi Bankja és az Általános Takarékpénztár vezérigazgatója. Az igazgatóság szabályokat alkot, általános irányelveket szab és felügyel azok pontos végrehajtására, határoz költségvetési és egyéb pénzügyi természetű kérdésekben, dönt a betétálladék elhelyezése ügyében, ellenőrzi az intézet ténykedését, felülvizsgálja a számadásokat, pénztári rovincsolásokat tart, határoz a vezérigazgató és a vezető személyzet kinevezése, előléptetése, nyugdíjazása és fegyelmi eljárás alá vonása ügyében s intézkedik a vezérigazgató hatáskörén kívül eső ügyekben. Romániában tehát az igazgatóság gyakorolja azokat a jogokat, amelyek más államokban a felügyeleti hatóságnak (minisztériumnak) vannak fenntartva. Itt a pénzügyminiszteri alárendeltség tulajdonképpen csupán a legfőbb igazgatási ágazatba való beosztást, illetőleg az intézetnek az állami adminisztrációban való elhelyezkedését jelzi. Az igazgatóság tagjainak csupán 4 évre való kinevezése megadja a lehetőséget arra, hogy az intézmény legfelsőbb vezetésében üdvös szelekció érvényesüljön.

Az igazgatóság, a tagjai közül évenként választott elnök vagy a vezérigazgató összehívására havonként legalább két ülést tart. A vezérigazgató az igazgatóságnak szavazati joggal felruházott előadója és ezért az üléseken neki vagy helyettesének feltétlenül jelen kell lennie.

Az igazgatóság a folyó ügyek gyorsabb elintézhete céljából hatáskörének egyrészét átruházhatja az igazgatósági bizottságra, amely két igazgatósági tagból s a vezérigazgatóból áll. A bizottság szótöbbséggel hozott határozatai az igazgatóság első ülésében kerülnek jóváhagyásra.

Az Általános Takarékpénztár működését a vezérigazgatóság irányítja, amelynek élén a vezérigazgató áll, akit a pénzügyminiszternek az igazgatóság kijelölése alapján tett előterjesztésére a király nevez ki. A vezérigazgató, aki egyébként kereskedelmi vagy ipari vállalat főnöke, tulajdonosa vagy társa, továbbá a képviselőház tagja nem lehet, vezeti az intézetet s végrehajtja az igazgatóság és a legfelsőbb gazdasági tanács határozatait. Előterjeszti az igazgatóság és az igazgatósági bizottság hatáskörébe tartozó ügyeket, felosztja és utalványozza a költségvetésbe felvett összegeket, ellenőrzi a költségvetés alkalmazását, felügyel az üzletvitelre, az igazgatóság hatáskörébe utalt esetek kivételével kinevezi, előlépteti, áthelyezi a személyzetet és gyakorolja a fegyelmi jogot.

Az intézet ügykezelését kormánybiztos ellenőrzi, aki az igazgatóság ülésein résztvesz, javaslatokat tehet, szavazati joga azonban nincs. Hatáskörébe tartozik a törvényekkel, szabályokkal vagy az állam érdekeivel ellenkező igazgatósági határozatok felfüggesztését kívánni, ilyen esetekben azonban a pénzügyminiszternek azonnal jelentést tenni tartozik. Amennyiben a pénzügyminiszter 10 napon belül nem dönt, a kifogásolt határozatok végrehajthatók. A pénzügyminisz-

térium döntése ellen a vezérigazgató a határozat vételétől számított 15 napon belül a minisztertanácshoz előterjesztéssel élhet. Ha a minisztertanács 20 nap alatt nem rendelkezik, az igazgatóság határozatát végre lehet hajtani.

Ilyen körülmények között az ellenőrzőszervek szokatlan sokfélesége sem hoz késedelmet az igazgatásban s nem jelenti a tervezett intézkedések elodázását, másrészt pedig a fellebbezési lehetőségnek a minisztertanácsig való kiterjesztése hathatós védelmet nyújt az ügyek esetleges egyszemélyes elbírálásával szemben.

A pénzügyi igazgatásnak ilyen szervezete az intézmény működését rugalmassá teszi és a felső irányítás mozgékonyasága révén lehetőséget nyújt arra, hogy az intézet ügyvitelére a mindenkori pénzügyi viszonyokhoz és a gazdasági élet felmerülő szükségleteihez a legrövidebb idő alatt alkalmazkodni tudjon.

Az Általános Takarékpénztár mellé, működésének irányítása és az ország köz- és magángazdaságával való összhangba hozása céljából legfelsőbb gazdasági tanácsot létesítettek. Ennek tagjai: az utolsó tíz év volt pénzügyminiszterei, a Nemzeti Bank kormányzója és alkormányzója, az egyetemek és kereskedelmi akadémiák által kijelölt egy-egy gazdaságpolitikai tanár, a pénzügyminiszter által kiküldött három pénzügyi és gazdaságpolitikai szakember, az ipar és kereskedelemügyi miniszter egy képviselője és az Általános Takarékpénztár igazgatósági tagjai. A tanács a mindenkori pénzügyminiszter elnöke alatt és összehívására évenként kétszer ülést tart. Ez az összeállítás az intézet tekintélyének, súlyának és jelentőségének dokumentálása mellett pénzügyi és közgazdasági szempontból egyaránt biztosítja az intézet rendeltetéséhez igazodó helyes vezetését. Hatáskörébe tartozik ennek megfelelően a legfőbb irányítás. Általános érvényű rendelkezéseket ad, tárgyalja az intézet menetét érintő általános kérdéseket (propaganda, stb.) és az Általános Takarékpénztár s hasonló célú intézetek között létesülő kapcsolatokat, határoz a takarékbetevőknek fizetendő évi kamatláb mérve tekintetében, megállapítja a takarékbetétek visszafizetési határidejét, a rövidútoni visszafizetés módozatait, stb.

Az Általános Takarékpénztár üzleti működését részint központi szabályzat állapítja meg. A hivatalnokok köztisztviselők, akiknek teendői, fizetési csoportokba és osztályokba való beosztása, előléptetése, szolgálatból való kiválása, fizetése, jogai és kötelezettségei, fegyelmi eljárás alá vonása, stb. iránt külön törvény intézkedik.

Az Általános Takarékpénztár üzleti működését részint központi pénztára és főbb központokban felállított fiókjai, részint pedig postahivatalok és községi takarékpénztárak útján bonyolítja le. Takarékbetéteket elhelyezhetnek magánszemélyek, ipari, kulturális és jótékonyasági szervezetek, nemkülönben kiskorúak és férjes nők is. A betétekért, valamint azok kamataiért az állam felel. A betétkönyvek névre vagy bemutatóra szólnak. A betevő kívánságára a bemutatóra szóló betétkönyvek névre szólókká változtathatók át és ebben az esetben ezeknél a betétkönyveknél is a visszafizetés a betevő aláírására történik. Betéteket összegre való tekintet nélkül csak abban az esetben lehet letiltani és lefoglalni, ha bírói határozattal megállapítást

nyer, hogy azokat tiltott módon szerezték. A takarékbetétek kamat-lábát évenként — az év kezdete előtt egy hónappal — az Általános Takarékpénztár legfelsőbb tanácsa állapítja meg. A kamatozás a betét elhelyezésétől számított 30 nap elteltével kezdődik. A mindennemű jövedelmi, állami, megyei és községi adó alól mentes kamatok tőkésítése az év végével történik.

Egy betétkönyvbe elhelyezhető legkisebb betétösszeg 50, a betét-maximum pedig 100.000 lei. Ipari kulturális vagy jótékonyági szervezetekre nézve a maximum ennek az összegnek a kétszerese. A maximumot túllépő betéteknél a kamatot a felére szállítják le s ha egy év eltelte után sem csökken a követelés, a megállapított összeget meghaladó részösszeg erejéig a takarékbetevők részére hivatalból állami kötvényeket vásárolnak. A betétminimum takaréklapokra alkalmazott takarékbélyegegekben is összegyűjthető. A nem teljes értékű takaréklap tulajdonosa, ha még nincs betétkönyve, a takaréklapon levő összeg visszatérítését csupán a takaréklap bemutatásától számított egy éven belül kérheti vissza.

A román Általános Takarékpénztár a betétminimumot magasabb összegben állapította meg, mint az a m. kir. postatakarékpénztári betétekre nézve meg van állapítva. Ez az intézkedés a takarékosági hajlam növelésére hátrányos befolyással lehet, viszont éppen a kis összegű betétek aránylagosan magas adminisztrációs költségeinek ki-küszöbölése révén az intézet rentabilitását hatékonyan szolgálja.

A betétmaximum 100 ezer leiben történt megállapításának, a Romániában is fokozottan érezhető általános tökeszegénység folytán gyakorlati jelentősége alig van. Ez az intézkedés mindenesetre alkalmas arra, hogy az intézethez esetleg váratlanul túladuló nagyszögű betétek folytán, ha az intézet kihelyezési lehetőségei csökkennének, az intézet rentabilitása megóvassék.

A központi pénztár, fiókjai vagy valamely postahivatal által kiállított betétkönyvre községi takarékpénztáraknál betét vagy visszafizetés nem eszközölhető. Viszont valamely községi takarékpénztár által kibocsátott betétkönyvre betét vagy visszafizetés csakis annál a községi takarékpénztárnál eszközölhető, amely a betétkönyvet kiállította, ezért a betétkönyvek pénztárak szerint különbözőek s a postahivatalok által kiállított betétkönyvektől is eltérőek. A betétkönyvek közpénztáraknál és árlejtéseknél biztosíték gyanánt elfogadhatók. Minden kibocsátott betétkönyvről az Általános Takarékpénztár vagy fiók könyveiben külön számlát nyitnak, amelybe a betétkönyvben foglalt vagyonváltozásokat is bevezetik. Minden betevőnek csak egy betétkönyve lehet s aki ezt az intézkedést áthágja, annak a későbbi kiállítású könyvben vagy könyvekben szereplő betéteket kamat nélkül azonnal visszautalják.

A betétkövetelés átruházása, a megsemmisítési eljárás, az elévülés és a betétek zárolása azonos a miénkkel.

Iskolai tanulók, tényleges katonák, állami vállalatok munkásai, kórházakban vagy menedékhelyeken levő személyzet és betegek, továbbá a letartóztatottak betétei külön feltételek mellett helyezhetők el. Általában az iskolaigazgatók, a hadsereg csapatfőnökei, az állami vállalatok vezetői, kórházak és menedékhelyek igazgatói ebből a szem-

pontból az Általános Takarékpénztár közvetítő szervei, sőt a magánvállalatok vezetői is megbízhatók személyzetük betéteinek összegyűjtésével.

Ez a betételhelyezési lehetőség, amely az iskolai, gyári, stb. takarékpénztárak intézményes megszervezéséhez nyújt alapot, a takarékosági eszmének szolgálatában a takarékosági hajlam növelésére fokozott mértékben alkalmas. Ennek a betétgyűjtési módnak révén éppen azok a kistőkék gyűlnek össze az Általános Takarékpénztár betétállományában, amelyek ilyen szervezet hiányában felhasználatlanul elforgácsolódnának.

Minden betétet az elhelyezés keltével a betétkönyvbe be kell jegyezni és az összeget átvevő tisztviselő aláírása mellett alkalmazni kell a hivatal bélyegzőlenyomatát. Azt az alkalmazottat aki betétet átvesz anélkül, hogy azt a betétkönyvbe beírná, aki az összeget nem szolgáltatja be vagy eltulajdonítja, aki a betétkönyvben, számadásokban és nyilatkozatokban foglalt adatokat meghamisítja, hivatalvesztéssel büntetjük.

A betétek visszafizetési módjai a következők:

A) 2000 Lei-ig bezárólag terjedő visszafizetések előzetes bejelentés, illetőleg felmondás nélkül rövid úton eszközöltetnek, még pedig 1000 Lei-ig a központi pénztárnál vagy a betétkönyvet kiállító hivatalnál, személyazonosság igazolása nélkül a betétkönyv bemutatójának, 1001—2000 Lei-ig a központi pénztárnál és bármely postahivatalnál a személyazonosság igazolása mellett a betétkönyv tulajdonosának vagy igazolt meghatalmazottjának.

B) 2000 Lei-nél nagyobb összegek felmondása esetében visszafizetési határidők vannak megállapítva, még pedig 10.000 Lei-ig 15 nap, 10.000-tól 50.000 Lei-ig 30 nap, ennél nagyobb összegeknél 45 nap.

A személyazonosság igazolása nélkül a betétkönyv bemutatójának a betétkönyvet kiállító hivatalnál rövid úton visszafizethető összeg határa alacsonyabb a m. kir. postatakarékpénztári betétekre nézve megállapított ilyen összeghatárnál. Mindenesetre könnyítés az, hogy a személyazonosságot a visszafizetés alkalmával a közvetítő szervek alacsonyabb összeghatárig nem igazoltatják, hanem a betétkönyv bemutatójának kezeihez kézbesítik a visszafizetést.

A nem csupán a kiállító hivatal részéről történő rövidútoni visszafizetés a hamisított és azonnal nem ellenőrizhető betétbejegyzések révén kétségkívül veszélyt rejt magában. Az a körülmény viszont, hogy bemutatóra szóló betétkönyvek is rendszeresítették anélkül, hogy azokra történő visszafizetések — az osztrák mintára — egy-egy központi helyre korlátozva eszközöltetnének, a betevők érdekei szempontjából aggályosnak látszik. Nem hagyható ugyanis figyelmen kívül az, hogy az ismertett szervezet szerint az Általános Takarékpénztárnak kifejezetten néptakarékpénztár jellege van, következésképpen a legkülönbözőbb társadalmi osztályba tartozó betevők a tulajdonukban lévő bemutatóra szóló betétkönyvek elidegenítésének fokozott mértékben ki vannak téve és éppen ezért a betevők ilyen irányú védelme nem látszik kellőképpen biztosítottnak.

A betevőkre nézve meglehetősen terhes és hátrányos intézkedés a 2000 Lei-nél nagyobb összegű visszafizetésekre nézve megállapított

aránylagosan magas visszafizetési határidők. Valószínű azonban, hogy miként a m. kir. postatakarékpénztár, úgy a román Általános Takarékpénztár sem ragaszkodik ezeknek a visszafizetési határidőknek szigorú betartásához.

A feleség, betétkövetelése felett, ha az — a törvényszék megállapítása szerint — hozományt képez, nem rendelkezik. Kiskorúak saját elhelyezésű betéteik felett szabadon rendelkeznek, ha azonban a betéteket felmenő rokon vagy gyám eszközölte, a követelés felett ezek — igazolt betegséget, halálesetet, vagy egyéb kivételes körülményeket kivéve — csupán a betét elhelyezését követő hat hónap után rendelkezhetnek, míg a más személyek által eszközölt betéteket a kiskorúak csupán nagykorúságuk elérése után vonhatják vissza.

Figyelemreméltó rendelkezés, hogy kormányfelhatalmazással külföldi államokkal betétkövetelések kölcsönös átutalására vonatkozólag szerződés köthető.

A postahivatalok a közvetítő szolgálat ellátása terén, az Általános Takarékpénztárral kötött megállapodás értelmében, kötelesek a külön e célra felállított pénztáraiknál betéteket elfogadni és visszafizetéseket teljesíteni. A lebonyolított forgalomról a postahivatalok az Általános Takarékpénztárnak vagy fiókjának naponként elszámolnak, a hónap végén pedig összesített számadást küldenek úgy az Általános Takarékpénztárhoz, mint a posta-, távíró- és távbeszélőigazgatósághoz.

A posta-, távíró- és távbeszélőigazgatóság gyümölcsöztetés céljából az Általános Takarékpénztárnál köteles elhelyezni a postacsek-forgalomból származó betétálladékot és a folyószámlák törzsbetétét.

A községi takarékpénztárak a községek által az Általános Takarékpénztár felhatalmazásával létesített pénztárak, amelyek az igazgatóság vezetése alatt a községi előljáróság mellett működnek. A községi takarékpénztáraknál elhelyezett betéteket, valamint azok kamatait az illető községek egész vagyonukkal biztosítják, azzal, hogy ezekért az Általános Takarékpénztáron keresztül még az állam is felelős. A községi takarékpénztárak üzleti ténykedésükről minden hónap végén számot adnak úgy az Általános Takarékpénztárnak, mint a községi előljáróságoknak.

A községi takarékpénztár vezetése a helyi igazgatóságra hárul, amelynek tagjai a községi bíró (polgármester), a községi tanács által kijelölt tanácstag, az iskolaigazgató, a helyi klérus egyik képviselője, a pénzügyigazgató, a Nemzeti Bank fiókjának vagy ügynökségének vezetője, a kereskedelmi és iparkamara, valamint a gazdasági kamara kiküldöttje, az Általános Takarékpénztár által kijelölt közérdektől és jótékonyági működéséről ismert három egyén. Ha a takarékpénztár olyan községben működik, amely nem megyei székhely, a pénzügyigazgató helyett egy pénzügyi tisztviselő, a Nemzeti Bank fiókjának igazgatója helyett pedig annak egyik tisztviselője az igazgatóság tagja. Az igazgatóság tagjai kizárólag román állampolgárok, akik ugyanakkor nem lehetnek hasonló célú vállalatok igazgatósági tagjai. Az igazgatóság havonta legalább kétszer ülést tart, melyen a bíró (polgármester) elnököl. Az elnök megállapítja a pénztár működésének sorrendjét s az Általános Takarékpénztár útmutatása szerint utasításokat ad az igazgatóságnak, elkészíti a költségvetést, határoz a betét-

álladék elhelyezése ügyében, ellenőrzi a pénztár működését, megrovancsolja a pénztárt és kinevezi a pénztár hivatalnokait.

Az igazgatóság képviseli a pénztárt harmadik személyekkel szemben. A községi takarékpénztár folyó ügyeit az igazgatóság által, tagjai közül kijelölt, három személyből álló igazgatósági bizottság intézi.

A községi takarékpénztárak működését az Általános Takarékpénztár, illetőleg a jóváhagyásával kijelölt községi biztos ellenőrzi, akinek jogában áll a pénztárt megrovancsolni és a számadásokat felülvizsgálni; az igazgatóság és az igazgatósági bizottság ülésein résztvehet, annak törvény- és szabályellenes határozatait az Általános Takarékpénztárnak és a községi tanácsnak teendő jelentés mellett felfüggesztheti. Az Általános Takarékpénztár köteles az ügyet 10 nap alatt elintézni, mert ellenkező esetben az végrehajtható.

A községi takarékpénztár a céljaira felvett tőke kamatain és törlesztésén kívül saját jövedelméből köteles fedezni összes kiadásait. Az igazgatóság által egybeállított költségvetést jóváhagyás végett az Általános Takarékpénztárhoz kell beterjeszteni és az üzleti év lezárásától számított 4 hónapon belül ugyancsak az Általános Takarékpénztárhoz kell beterjeszteni a mérleget, a nyereség- és veszteségszámlát és az évi jelentést.

A községi takarékpénztárnál összegyűlt betétálladék 70%-a helyi elhelyezésre használható fel, míg a fennmaradó rész az Általános Takarékpénztárnál helyezendő el. A községi takarékpénztárak hiteligenyeit az Általános Takarékpénztár elégíti ki.

A községi takarékpénztáraknak fentebb ismertetett szervezete révén az Általános Takarékpénztár amellet, hogy betétgyűjő hálózatát nagymértékben kiépítette, a helyi hiteligenyélések kielégítésére alkalmas közvetlen szervezetet létesített. A kamatozatlan tőkékért és elhelyezésre váró betétekért a községi takarékpénztárak révén azokban a legkisebb helységekben jelentkezik, amelyek eddig ilyen megfelelő szervvel nem rendelkeztek, viszont fölös tőkéit ugyancsak közvetlenül oda szállítja, ahol a szükséglet jelentkezik és ahol a hiteligenyéléseket úgy az intézetre, mint az adósokra nézve legkedvezőbben kielégítheti. A községi takarékpénztárak intézménye kétségtelenül hézagpótló szervezet, amelynek létesítése minden bizonnyal a felmerült gazdasági szükség követelménye volt. Az intézmény további gyakorlati jelentősége abban is megnyilvánul, hogy a hiteligenyélések egyöntetűbb kielégítése folytán kamatpolitikai szempontokból is lényegesebb jelentőséggel bír.

Az Általános Takarékpénztár betétálladékát visszafizetésekre és kihelyezésekre fordítja.

A betétálladék kihelyezése történhet:

A) Rövid időtartamra, 1. hat hónapig terjedő kölcsönökre: zálogképpen magánosoknak, az állam vagy az állam által garantált értékpapírokra, megyei és községi hitelkötvényekre, a Nemzeti Bank részvényeire, vagy azok szelvényeire, valamint ugyancsak zálogként az Általános Takarékpénztár, vagy a községi takarékpénztárak betétkönyveire, továbbá az állam, megyék, községek vagy más, az állam által garantált intézményekkel szemben fennálló követelésekre, érték-

papírokra, azonkívül közintézményeknek, vagy állami garanciával bíró közérdekű intézményeknek, 2. kincstári utalványok vételére.

B) Hosszú időtartamra: 1. ötéves kölcsönök törvényes felhatalmazás alapján: az államnak, a megyei és községi hitelbanknak, megyéknek és községeknek, jótékonyági vagy közművelődési intézményeknek, gazdasági és ipari hitelintézeteknek, valamint szövetkezeteknek, állami vagy községi garanciával bíró házépítő társaságoknak, 2. 10 éves kölcsönök az előbb említett házépítő társaságoknak, 3. állami, vagy állam által garantált értékpapírok, megyei, községi hitelkötvények és az állam által garantált házépítő kötvények és részvények vételére.

Az intézet rövid időtartamra kihelyezett kölcsönök által biztosítja tőkéinek likviditását, míg a hosszú időtartamra kihelyezett kölcsönökkel — a magasabb kamatozási lehetőség folytán — az intézet rentabilitása látszólag a legmesszebbmenően biztosítva van. A kölcsön kihelyezéseknél rendelkezésre álló meglehetősen tág terület lehetővé teszi azt, hogy az Általános Takarékpénztár tőkéi a gazdasági életbe közvetlenül visszakerüljenek és így az intézmény betétálladéka ez a mozgalma a gazdasági élet egészséges vérkeringésének előmozdítására alkalmas.

Az Általános Takarékpénztárnak egyébként nemcsak értékpapírokat venni van joga, hanem azokat a szükséghez képest lombardírozni és eladni is. A vétel és eladás a tőzsdetanács útján történik. A vásárlandó értékpapírnemeket és a vételre szánt pénzeszegeket az igazgatóság állapítja meg.

Értékpapírokra adott kölcsön esedékessé válik, ha a biztosítékul szolgáló értékpapírok árfolyama 20%-ot veszít, amely esetben a kölcsön csak akkor tartható fenn, ha a kölcsönvevő 5 napon belül a kiegészítés iránt intézkedik. Az igazgatóság, valamint az Általános Takarékpénztár, a fiókok és a községi takarékpénztárak vezetői a takarékpénztárak adósaiként nem szerepelhetnek.

Az Általános Takarékpénztár könyveit a kettős könyvvitel szabályai szerint vezeti. Összes kezelési költségeiről egy költségvetést készít, amelyet az igazgatóság hagy jóvá. Az ebben foglalt kiadások az Általános Takarékpénztár jövedelméből fedeztetnek. A kiadások az elhelyezett takarékbetétek után fizetett kamatok, a személyi és dologi kiadások. A bevételek, amelyek adómentességét törvény biztosítja, a betétálladék gyümölcsötetéséből, a tartalékalap és egyéb előre nem látott jövedelmek hozadékából állanak. Minden év végén mérleget s nyereség- és veszteségszámlát kell egybeállítani, amelyeket a vezérigazgatón kívül az igazgatóság és az ellenőrzőbizottság tagjai, valamint a kormánybiztos írnak alá. Ezek a számadások felülvizsgálat céljából a legfőbb állami számszéknek benyújtandók és a hivatalos lapban is közzéteendők. A tiszta nyereségnek legalább 30%-a a tartalékalap, 20%-a pedig az Általános Takarékpénztár és fiókjai helyiségének építésére szánt alap részére fordítandó. A maradék, mint nyereségrészesedés a havonkinti jutalomban nem részesülő személyzet részére, valamint a propaganda alap és a takarékosagra való buzdítás céljaira szolgáló jutalomdíjak képzésére fordítandó. Egyébként a leg-

felsőbb tanács bejegyzésével és a pénzügyminiszter jóváhagyásával egyéb alapok is létesíthetők.

A pénzkezelőket a hivatali főnökök ellenőrzik. A működés ellenőrzését ezeken kívül állandó ellenőrzőbizottság végzi, amelynek három tagját, három évi időtartamra a király nevezi ki, ezek a pénzügyminisztérium közigazgatási és számvevőségi megbízottja és a belügyminisztérium kiküldöttje. Az ellenőrzőbizottság vizsgálatairól szóló jelentést és esetleges javaslatait a pénzügyminisztériumhoz intézi.

Az Általános Takarékpénztár és a községi takarékpénztárak kártérítéseknél magánfélként szerepelnek, azonban beigazolt követeléseiket közadók módjára hajtják be.

Az igazgatóság által készített szabályzatot, amely a fentiekben röviden ismertetett törvény alkalmazásának módozatait tartalmazza, a minisztertanács jóváhagyása után a király erősítette meg.

Figyelemreméltó intézkedés a szabályozásnak az a része, hogy az Általános Takarékpénztár a jövedelmeiből folyó nyereséget nem szállítja be az állampénztárba, hanem részint a személyzet jutalmazására, részint propagandacélokra, jutalékokra és alapok képzésére használhatja fel. Az intézmény védelmében lényegesnek tekinthető intézkedés továbbá az, hogy úgy az Általános Takarékpénztár, mint a községi takarékpénztárak — habár kártérítéseknél magánfeleknek tekintendők — beigazolt követeléseiket mégis közadók módjára hajtják be.

A postaalkalmazottak járandóságának csökkentése és ennek következménye.

Közli: Dr. LANTOS Béla, m. kir. postafőfelügyelő.

La diminution des traitements des employés des postes et ses conséquences.
Par le dr. Béla Lantos inspecteur supérieur des postes roy. hongr.
L'auteur continue son article commencé dans le dernier numéro de notre revue.

(Folytatás.)

Bulgária. A bolgár postaalkalmazottak jövedelme: az alapfizetés, a gyermekpótlék, a műszaki pótlék (az alapfizetés 16⁰/₁₀₀-a) és a működési pótlék. Lakáspénzt és drágasági pótlékot nem élveznek. Az 1930. év második felében — részben a gazdasági válság, részben az áresés következtében — a fizetéseket 10⁰/₁₀₀-kal csökkentették. Az 1931/32. évi költségvetésben megszüntették a különböző pótlékokat és egységes fizetést állapítottak meg. Ez a magasabb fokozatokban kedvezőbb helyzetet teremtett, azonban az alacsonyabb fizetésű alkalmazottaknak veszteséget okozott. Újabb csökkenés következett 1931. október 1-én, amikortól kezdve 2—14⁰/₁₀₀-ot levonnak a fizetésekből. A kiskereskedelmi index az általános háztartási szükségletekre vonatkoztatva 1929. január hó 1. óta 31⁰/₁₀₀-kal csökkent. Időközben emelkedés is mutatkozott; így az 1930. januári árak az 1 év előttiéhez képest 3¹/₂⁰/₁₀₀ emelkedést mutatnak. A drágulás idejében a fizetéseket nem emelték, azonban a fokozatos árcsökkenésekkel egyidejűleg

a fizetéscsökkentést késedelem nélkül végrehajtották. A bolgár postaalkalmazottak a háború alatt és után sohasem közelítették meg a háború előtti életszínvonalukat. Az 1929. évi fizetésük a háború előttinek mintegy 60%-át tette ki és ez alig volt elég arra, hogy az elsődrendű szükségleteket kielégíthesse. A fizetéscsökkentést az általános gazdasági válsággal és az állam siralmas pénzügyi helyzetével indokolták. A fizetésleszállítást a parlament az alkalmazottak érdekképviseléseivel való előzetes tárgyalás nélkül határozta el. A személyzet elégtelenségének kifejezése céljából tiltakozó gyűléseket tartott. Táviratokat és memorandumokat küldtek a miniszterekhez és a parlamentnek, azonban a fizetésleszállítást megakadályozni nem lehetett. A kormány megnyugtatóul kijelentette, hogy a válság megszűnésével a fizetésleszállítást is megszünteti. A személyzetnek az a véleménye, hogy a betegek létszámának az emelkedését, — amit a statisztika az 1914. évi állapottal szemben kimutat — a leszállított életszínvonal és a fokozott munka okozza. A leszállított fizetés mellett ugyanis a személyzetnek többet kell dolgoznia, mert a kormányzat a nagyobb munkateljesítményre súlyt helyez. A postaalkalmazottak fizetéscsökkenése körülbelül ugyanaz, mint a magánalkalmazottaké.

Kanada. A postaalkalmazottak fizetése 1080 és 1500 dollár között van. Létminimum, mely a létfenntartási indexhez igazodna, nincs. 1924. óta az egyetlen változás az a 10%-os fizetéscsökkenés, amely 1932. április 1-én lépett életbe. Az 1200 dolláros és ennél kisebb fizetésnél a csökkenés 5%-os. A létfenntartási költségek (élelmiszerek, ruházati cikkek és lakbér) körülbelül 12%-kal csökkentek. A tüzelőanyagok ára nem változott, az adók azonban emelkedtek. A fizetések vásárlóereje, az 1929. januári állapothoz képest kb. 5%-kal emelkedett, mert az áresés nagyobb volt, mint a fizetéscsökkenés, viszont az 1914. évi életszínvonalon alul maradt.

A költségvetés egyensúlyának biztosítása tette szükségessé a fizetéscsökkentést. A személyzet nagygyűléseken tiltakozott fizetésének leszállítása ellen. Ebben az ügyben memorandumokkal fordultak a parlament tagjaihoz és küldöttségeket menesztettek a kormány tagjaihoz. A kormány figyelmeztette az alkalmazottakat, hogy mindenkinek áldozatot kell hoznia a nemzet válságos helyzetében.

Hogy milyen hatással volt a fizetéscsökkenés a személyzet munkateljesítményére és egészségére, az adatokat szolgáltató szövetség nem tudta megállapítani.

Csehszlovákia. A cseh postaalkalmazottak járandósága az alapfizetésből, a személyi pótlékból és a gyermekpótlékokból áll. Külön feltételekhez kötötték a munkások részére rendszeresített családi (feleség és ellátatlan gyermekek után járó) pótlékot. A létminimum alapján megállapított alapfizetést 1926-ban megszüntették. Az új alapfizetést a létminimum figyelembevétele nélkül állapították meg. Az 1926-ban megszűnt kedvezőbb alapfizetésért kárpótlásul 1930-ban „karácsonyi jutalék“ címén a havi fizetés 7%-át kapták. Ezt a járandóságot 1931. decemberében a magasabb fokozatokban teljesen megszüntették, az alacsonyabb állásban levőknél pedig tetemesen leszállították. 1932. január hó 1-étől a nagyobb jövedelmű tisztviselők jövedelmi adóját felemelték és a fizetéseket 2—20%-ig leszállították, 1929. és 1932. között a nagykereskedelmi árak 23, a kiskereskedelmi árak pedig 16%-kal estek. A legkisebb fizetés vásárlóereje 16%-kal felülmúlja az 1929. elején érvényben volt árakat és körülbelül egyenlő az 1914. éviéekkel. A magasabb fizetési fokozatokban levők — az összlétszám 80%-a — fizetésének vásárlóereje 20%-kal, az 1929. évi színvonalat 11%-kal felülmúlja az 1914. évi fizetésen 20%-kal alulmaradt. A fizetéscsökkentés a törvényhozás határozata. A személyzet érdekképviselőit meghallgatták, azonban javasolataikat nem vették figyelembe. A csökkentést az árak esésével és a költségvetés egyensúlyának biztosításával indokolták. A személyzet tiltakozó gyűléseket tartott és a kormány megnyugtatóul kijelentette, hogy a gazdasági válság megszűnése után a régi fizetési rend-

szert visszaállítja. Eszerint a gazdasági válság a redukció oka. A leszállítás mérve általában nem nagyobb, mint a magángazdaságokban végrehajtott fizetés csökkentések. A személyzet érdekképviselője megállapította, hogy a fizetésesökkenéssel járó csekélyebb vásárlóképesség az ipart és a kereskedelmet az eddiginél is súlyosabb helyzetbe juttatta.

Danzig. A danzigi postaalkalmazottak járandósága az alapfizetésből, a lakáspénzből és a gyermek után járó pótlékból áll. A létfenntartási költségek növekedése következtében 6%-os drágasági pótléket kaptak, amely azonban a drágaság növekedésével nem emelkedett automatikusan. Politikai okokból 1931. október 1-én ezt a pótléket teljesen megszüntették, majd 1932. április 1-én újból folyósították. 1929. január hó 1. óta a fizetések különböző változásokon mentek keresztül. 1931. április 1-én az alapfizetést 8%-kal, 1931. november hó 1-én további 14%-kal csökkentették a fizetés 100 gulden (danzigi forint) épségben tartása mellett. 1932. április hó 1-én az egész fizetést, a lakáspénzzel és a visszakapott 6%-os pótlékkal együtt a fizetések arányában 11—14%-kal csökkentették. Ezenfelül adó címén a csökkentett fizetésből levontak 8—8%-ot, tehát összesen 19—22%-ot tesz ki a fizetésleszállítás. Az átlagos redukció az 1929. január 1-től 1932. április hó 1-ig terjedő időben 12%, azonban a magasabb fokozatokban a 20%-ot is eléri. Ugyanebben az időben a létfenntartási költségek körülbelül 18%-kal estek. Eszerint tehát az alacsonyabb fokozatokban a vásárlóképesség valamivel magasabb, mint 1929. januárjában, de csekélyebb, mint 1914-ben volt. A fizetésleszállítás szükségességét az általános gazdasági válsággal és az állam aggasztó pénzügyi helyzetével indokolták. A fizetésesökkenésre vonatkozó rendelet kiadására a törvényhozás a kormányt felhatalmazta. A személyzet a csökkentés ellen tiltakozott és a kormány megígérte, hogy amint az állam pénzügyi helyzete meg fogja engedni, a régi fizetéseket visszaállítja. A postaalkalmazottak fizetésesökkenése általában nem nagyobb, mint a magánalkalmazottaké. A csökkentés — a vásárlóerő csökkenése következtében — az ipar és a kereskedelem forgalmát károsan befolyásolta.

Dánia. A dán postaalkalmazottak járandósága az alapfizetésből, a drágasági pótlékből és a lakáspénzből áll. A drágasági pótlék az árakban beálló változásokkal arányban automatikusan változik. Az alapfizetés 1929. január 1. óta 2,7%-kal 2.200 dán koronáról 2160 koronára csökkent; a drágasági pótléket és a lakáspénzt mintegy 10—10%-kal csökkentették. Az egész csökkenés általában körülbelül 10%-ot tesz ki. Az alacsonyabb és a magasabb fokozatok között megkülönböztetést nem tettek. A létfenntartási költségek 1929. január hó 1. óta 5%-kal estek, tehát a fizetésesökkenés ennél nagyobb volt. A magasabb fokozatokban levők helyzete hozzávetőlegesen 25%-kal rosszabb, mint az 1914. évben. A fizetésleszállítást az állami jövedelmek apadásával indokolták. A szokásos előzetes tárgyalásokat megtartották, a személyzet érdekképviselőt nem vették figyelembe. A kormány a fizetés leszállításának megszüntetésére vonatkozó ígéretet nem tett. A személyzet egészsége a csökkentés következtében kimutathatóan nem romlott. Az alkalmazottak elégtelensége azonban a munkateljesítmény csökkenésében jelentkezik, bár a vezetőség mindent elkövet, hogy azt növelje. A postaalkalmazottak fizetésének csökkenése nagyobbmértvű, mint a magánalkalmazottaké.

Finnország. A finn postaalkalmazottak járandósága az alapfizetésből, a működési pótlékből, a gyermekek után járó családi pótlékből és a mozgópostások díjából alakul. Bár az árinдекс alapján való fizetés intézményesen nincs biztosítva, mégis a gyakorlatban a létfenntartási költségekhez arányosítják időközönként a fizetéseket. 1932. január hó 1-én a nős tisztviselők alapfizetését 5, a nőtlenekét 10%-kal csökkentették. A pótlékokat a csökkenés nem érintette. A magasabb és alacsonyabb fizetési fokozatok között azt a megkülönböztetést tették, hogy a 15.000 finn márka alatti évi

fizetés érintetlen maradt. A létfenntartási költségek 1929. január hó 1-től körülbelül 8–10%-kal csökkentek s így az alkalmazottak fizetésének vásárlóereje az 1929. januári állapothoz képest lényegesen nem változott. A fizetések vásárlóereje — főképpen a magasabb fokozatokban — az 1914. évi színvonal alatt áll. A csökkentés gondolata nem a posta vezetőségétől, hanem — a gazdasági válságra való hivatkozással — a parlamentből indult ki. A fizetéscsökkentés ellen tiltakozó személyzetet nem hallgatták meg. A fizetéscsökkentést elrendelő törvény 1932. december 1-ig érvényes; ezen idő után a levonás megszüntetendő. A csökkentés következtében a postaalkalmazottak munkateljesítménye kimutathatóan nem csökkent. A fizetésleszállítás nem nagyobb, mint a magánalkalmazottaké.

Franciaország. A francia postaalkalmazottak jövedelme a következő tételekből alakul: 1. alapfizetés, 2. családi pótlék és 3. helyi pótlék.

A *családi pótlék* az első gyermek után 660, a második gyermek után 960, a harmadik gyermek után 1560, a negyedik gyermek után 1920 és minden további gyermek után 1920 fr. frank.

A *helyi pótlék* azokon az állomáshelyeken jár, ahol a megélhetési költségek magasak; évi 200 és 2240 fr. frank között mozog. A legmagasabb helyi pótléket a Párisban szolgálatra beosztottak élvezik. Páris körül 25 km-es körzetben 1960 fr. frank; a 150.000-en felüli lakossal bíró városokban 1683 fr. frank, stb. Az állomáshelyeknek a helyi pótlék szempontjából való osztályozása az 5 évenként esedékes népszámlálás alapján történik.

A frank devalvációja következtében beállott áremelkedések miatt a fizetéseket 1929. január hó 1-én, 1929. július hó 1-én, 1930. április hó 1-én és 1930. október hó 1-én — bár mindenkor elkésve — felemelték. Franciaország ama kevésszámú állam között foglal helyet, amelyek a gazdasági válság ideje alatt a fizetéseket nem csökkentették. Egyik reakciós csoport a szenátusban 1932. év elején javasolta ugyan a fizetésleszállítást, ezt a javaslatot azonban a többség leszavazta. A visszautasítás egyik oka az volt, hogy a kormány és a parlament többsége a májusban megtartott választások szempontjából nem tartották célszerűnek ezt a népszerűtlen javaslatot törvényerőre emelni. Egyrészt a fizetések emelése, másrészt a létfenntartási költségek csökkenése azt eredményezték, hogy a személyzet fizetésének vásárlóereje 1929. január hó 1. óta az alacsonyabb fizetési fokozatokban 10, a magasabb fokozatokban pedig 14%-kal emelkedett, viszont az 1914. évi színvonallal szemben az 1932. évi fizetések kisebbek.

Németország. A német postaalkalmazottak jövedelmét az alapfizetés, a lakáspénz és a gyermek után járó családi pótlék alkotják. A munkások lakáspénzben nem részesülnek és a feleség után korábban élvezett családi pótléket is megszüntették. A fizetést kiegészíti még a helyi pótlék, amely Berlinben és a nagyvárosokban szárazalékosan nagyobb, a kisebb helyeken pedig kisebb.

Az infláció időszaka és a márka stabilizációja után a kinevezett postaalkalmazottak fizetését 1927. október hó 1-től törvényhozásilag rendezték. Az ez alkalommal megállapított fizetésjavítást a létfenntartási költségek növekedése tette szükségessé, azonban ez a javítás a drágaság mögött elmaradt s így nem volt elégséges ennek kiegyenlítésére. Hasonló eredménnyel járt a napidíjasok fizetésemelése is. A munkások díjazását időről-időre felülvizsgálják és újból rendezik. 1929. január hó 1. óta az alkalmazottak egy csoportja sem részesült fizetésjavításban, sőt a fizetéseket ismételtelen leszállították. A kinevezett alkalmazottak járandóságát — a gyermek után járó családi pótlék kivételével — a következőképpen csökkentették: 1930. szeptember hó 1-én 2¹/₂%-al, 1931. február hó 1-én (a havi 125 márkáig terjedő fizetések kivételével) 6%-kal, 1931. február hó 1-én (a havi 125 márkáig terjedő fizetések kivételével) 6%-kal, végül 1932. január hó 1-én 13—23%-kal. Hasonló mértékben leszállították a nyugdíja-

kat is. A gyermek után járó családi pótlékot nem a fenti kulcs szerint csökkentették, hanem az első gyermek után járó pótlékot 1931. július hó 1-től 50%-kal 10 márkára szállították le.

A *napidíjasok* járandóságát a kinevezett személyzetnél alkalmazott mértékkel csökkentették.

A postaalkalmazottak fizetésének átlagos csökkenése az 1929. évtől 1932. elejéig körülbelül 21%-ot tesz ki. A magasabb fokozatokban ez nagyobb (22—23%), mint az alacsonyabb fokozatokban (19—20%). A munkások vesztesége 18%. Ugyanezen idő alatt a létfenntartási költségek kb. 20%-kal csökkentek s így az alacsonyabb fizetésű alkalmazottak fizetésének ugyanolyan vásárlóerejük van, mint az 1929. január havában élvezett járandóságnak, magasabb fokozatokban levők azonban mintegy 3%-os veszteséget szenvedtek. Ha figyelembe vesszük, hogy a létfenntartási index csak az elsőrendű szükségletek áringadozásainak alapulvételével készül és a szükségletek körét ennek megfelelően kiterjesztjük: akkor megállapíthatjuk, hogy a magasabb állásban levők vesztesége a 3%-ot is meghaladja. Általában a vásárlóképesség az 1914. évi színvonalnál mélyebben áll.

(Folytatjuk.)

ELMÉLET — GYAKORLAT.

Théorie — Pratique.

4. Utólagos bejegyzések nyomtatványküldeményeken.

A községek által postára adott, vásárok megtartásáról szóló hirdetések előnyomott szövegébe a vásár megtartásának napja kézírással bejegyezhető-e?

Nem.

A Postaüzleti Szabályzat 35. §. 2. d) pontja értelmében a posta nyomtatványdíjszabás kedvezményével nem szállítja azokat a nyomtatványküldeményeket, amelyek a 36. §-ban megengedettek túlmenő bejegyzéseket tettek. Minthogy a 36. §. nem tartalmaz oly rendelkezést, amely szerint a vásárokról vonatkozó hirdetésekbe a vásárok megtartási idejét beírni lehetne, azokat a hirdetésekbe, amelyekbe vásárok megtartásának idejét utólag jegyezték be (kézírással, gépirással vagy gumibélyegzővel), nyomtatványként elfogadni nem lehet.

A Postaüzleti Szabályzat 35. §. 3. pontja értelmében az ilyen meg nem engedett bejegyzéseket tartalmazó hirdeményeket, mint elégtelenül bérmentesített leveleket vagy ha erről szó lehet, mint levelezőlapokat kell kezelni.

Nincs azonban akadálya annak, hogy ezeket a nyomtatványokat a Postaüzleti Szabályzat 35. §. 1. pontja értelmében — műszaki sokszorosítás útján kiegészítve — 20 egyező példány feladása esetén, nyomtatványdíjszabás kedvezményével vegyék fel. (71.778/933. X. 4.)

5. Tértküldemények.

A térti ajánlott küldeményeket az ajánlott küldemények kézbesítőkönyvében hol kell nyilvántartani, a kézbesítőkönyv elején e célra fenntartott néhány lapon vagy a többi ajánlott küldemény között, esetleg mindkét helyen?

Mint minden könyvelt küldeményt, úgy a visszakézbesítendő ajánlott tértküldeményeket is csak egy helyen kell nyilvántartani. Térti ajánlott küldeményeknél ez a nyilvántartás a kézbesítőkönyv elején e célra fenntartott helyen történik. A P. K. U. 64. §. 2. pontja ugyanis kifejezetten előírja, hogy a kincstári hivatalok a kézbesítésre kiadott térti ajánlott küldeményeknél a rendes kézbesítőkönyvbe, annak elején e célra fenntartott részébe jegyezzék be a felvevőhivatal nevét, a ragszámot, a felvételt keltjét (ha a nap elmosódott, legalább hónapját), a küldemény eredeti rendeltetési helyét, az eredeti címzett és feladó nevét.

Szabályellenesen jár el tehát az a hivatal, amely ezeket az ajánlott küldeményeket nem a kézbesítőkönyv elejére, hanem az érkezés napján a többi ajánlott küldemény közé írja be. Ugyancsak nem helyes, ha a küldeményeket a kézbesítőkönyvben két helyen — elől az e célra fenntartott helyen és az érkezés napján a többi ajánlott levél között is — tartják nyilván. (Beküldött kérdés.)

6. Pénzeszsákok darabszámának jelzése az átadó-okmányokon.

Az átadójegyzékeken (a rovatlap VI. részében, külön átadójegyzékeken, közúti és helyi óraleveleken), az indított pénzeszsák darabszámának betűvel való kiírása kötelező-e akkor is, ha csak egyetlen pénzeszsákot indítunk?

Igen.

A P. K. U. 31. §. 4. pontjában foglalt azt a rendelkezést, hogy az átadójegyzékeken a záratok, küldemények számát számokkal kell feltüntetni, — kivéve a kézicsomagokat, amelyek darabszámát mindenkor betűkkel is ki kell írni — a P. R. T. 1932. évi 33. számában megjelent 89.778/4.—1932. számú rendelet 5. bekezdése úgy változtatta meg, hogy az átadójegyzékeken, a közúti és helyi óraleveleken jegyzékelt anyag átvételre történt összegezésénél jövőben a pénzeszsákok és kézicsomagok összdarabszámát a hivatalok mindenkor betűkkel a többi anyagét csak számokkal írják ki. E rendelkezésnek csakis az lehet a helyes értelmezése, hogy az átadásra kerülő pénzeszsákok darabszámát a hivatalok betűkkel is kiírni kötelesek.

Itt az a körülmény, hogy valamely hivatal csak egyetlen pénzeszsákot indít, az átadóokmány lezárási módján nem változtathat. Ez azt jelenti tehát, hogy — már csak az egyöntetű eljárás biztosítása céljából is — az egyetlen pénzeszsákról szóló átadóokmányon az átadásra kerülő pénzeszsák darabszámát számmal és betűvel kell kiírni. Ez esetben pl. „1/Eg...” lesz az átadóokmány helyes lezárása. Többsoros bejegyzésnél az az eltérés, hogy az átadóokmány bejegyzéseit előbb összegezni kell, minden hasáb összegét természetesen számokkal kiírva, de a pénzeszsákok és kézicsomagok összegét ezenkívül még betűkkel is ismételni kell. A többi hasáb összegezését betűkkel csak akkor kell ismételni, ha az összegezést valamely okból utólag helyesbíteni kellett. (71.265/1933. X/4).

7. Kézbesítés.

Megalakult, de még be nem jegyzett, két tagból álló közkereseti társaság címére érkező küldemények a Postaüzleti Szabályzat 71. §. 6. pontjában előírtak alapján kézbesíthetők-e az egyik társtag kilépése után?

Nem.

A kereskedelmi törvény 64. §-a szerint ugyanis közkereseti társaság keletkezik, ha két, vagy több személy kereskedelmi üzletet közös cég alatt korlátlan és egyetemleges kötelezettség mellett folytat. Eszerint

tehát, hogy közkereseti társaságról beszélhessünk, a társaságnak legalább két tagból kell állani. Ha a közkereseti társaság eredetileg két tagból állott és abból az egyik kilépett, a megmaradt egy tag magában közkereseti társaságot nem alkothat. Éppen ezért a küldemények a Postaüzleti Szabályzat 71. §. 6. pontja alapján nem kézbesíthetők.

Ilyen esetben az egyedül maradt társagnak a korábbi közkereseti társaság címére érkező küldeményeket csak akkor kézbesíthetjük, ha ez a megmaradt társtag a megszűnt közkereseti társaság cégének használatára jogosult és a korábbi közkereseti társaság nevét magába foglaló cégelnevezéssel magát mint egyéni céget cégjegyezteti, vagy ha helyhatósági bizonyítvánnyal igazolja, hogy a volt közkereseti társaság cégével azonos cím alatt folytatott, de cégjegyzésre nem kötelezett vállalatnak ő a tulajdonosa, illetve a jelzett cím alatt folytat ipari vagy üzleti tevékenységet.

Azt a tényt, hogy a megmaradt társtag a volt közkereseti társaság nevének használatára jogosult-e, a postahivatal nem vizsgálja. Ha a megmaradt társtag az új cégjegyzést, vagy a helyhatósági bizonyítványt bemutatja, a kézbesített akadálytalanul történik. (96.547/1931. X/4.)

8. A távbeszélőállomás átvétele és a leszerelt állomás visszakapcsolása.

Athelyezéssel kapcsolatban átvehető olyan távbeszélőállomás, amelyet az előfizető felmondására leszereltek s teljesíthető-e ugyanakkor az állomás régi előfizetőjének az a kérelme, hogy leszerelt állomását belépési díj nélkül kapcsolják vissza?

Nem.

A Tb. Ü. Sz. 32. §. D) 27. b) pontja (787. sz. fedőlap) szerint leszerelt állomást áthelyezéssel kapcsolatban átvenni nem lehet. A Tb. Ü. Sz. 17. §. 25. pontja értelmében viszont belépési díj nélkül csak olyan állomás szerelhető vissza, amelyet az előfizető felmondott s erre a felmondásra leszereltek.

Helytelen és szabályellenes lenne tehát az a gyakorlat, ha a régi előfizető által felmondott és leszerelt állomást egy új előfizető részére házon belüli vagy házon kívüli áthelyezéssel kapcsolatban az átvételre megállapított fél-belépési díjért bekapcsolnák s ugyanakkor a régi előfizető állomását belépési díj nélkül visszaszerelnék. E két eset kizárja egymást és csak arra a visszaélésre volna alkalmas, hogy az előfizetők a teljes belépési díj megfizetését elkerüljék s ezzel a postát megkárosítsák. (Beküldött kérdés.)

JOGESETEK ÉS JOGGYAKORLAT.

Cas juridiques et jurisprudence.

3.

Valódinál kisebb értéknylvánítással ellátott értéklevél elveszéséből eredő kártérítési felelősség.

C rt., budapesti bej. cég 1929. évi december hó 12-én 500 pengő értéknylvánítással ellátott értéklevelet adott fel N Gy . . . L . . . címre. Az értéklevelet 1929. évi december hó 13-ra virradó éjjel ismeretlen tettes a l . . . -i pályaudvar III. osztályú várótermében elhelyezett vasalt láda feltörése után 12 drb. más értéklevéllel együtt 6600 pengő értékben ellopta.

Az értéklevelet feladója 5000 pengő erejéig a P rt.-nál biztosította. A biztosító társaság a feladó kárát megtérítette. Mint-hogy a m. kir. posta csak a nyilvánított értéknek megfelelő 500 pengő kártérítési összeget fizette ki, a biztosító társaságnak 4500 pengő kára származott.

A csendőrség később a tettet elfogta és az általa megjelölt helyen a lopásból származó összegből 13.392 pengőt, 12.025 osztrák schillinget és 71 dollárt megtaláltak. A biztosító társaság kárigényét a büntető eljárás során bejelentette, azonban a veszprémi kir. törvényszék a bejelentett kárigény figyelmen kívül hagyásával, a bűnjelként lefoglalt pénzeket a m. kir. postának adta ki, mert az értékleveleket tartalmazó postaszakot a tettes a postakincstár birtokából tulajdonította el. Annak elbírálása, hogy az értéklevelek címzettjének a postakincstárral szemben milyen mértékű magánjogi igényei lehetnek, külön polgári per keretében tartozik.

A biztosító társaság erre a 4500 pengőnek a kiutalását közigazgatási úton kérte, de kérelmével a kereskedelemügyi miniszter úr elutasította. A biztosító társaság ez után a 4500 pengő megtérítése iránt a m. kir. kincstár ellen a budapesti kir. törvényszéknél pert indított. Kereseti kérelmét azzal indokolta, hogy miután a posta csak a nyilvánított értékösszeget, vagyis csak az 500 pengőt fizette ki, a kifizetett összegzen felüli 4500 pengővel jogtalanul gazdagodik. A teljes kárösszeget a kir. kincstár azért is megtéríteni tartozik, mert a lopás körül a m. kir. postát vétkes gondatlanság terheli, mivel a L . . . -be érkező küldeményeket és értékeket éjszakára egy III. osztályú vasúti váróteremben elhelyezett faládjában tartja. Ezt a ládát senki sem őrzi és így bárki könnyen hozzáférhet.

A budapesti kir. törvényszék a tárgyalás eredménye alapján a következő végítéletet hozta:

Alperes köteles a felperesnek 4220 pengő, azaz Négyezerkettőszázhusz pengő tőkét, ennek 1930. augusztus 12-től járó évi 5 százalékos kamatát és 150, azaz Egyszázötven pengő perköltséget 15 nap alatt megfizetni.

A kir. törvényszék felperest ezt meghaladó kérelmével elutasítja.

Indokok:

N . . . G . . . és B . . . M . . . tanúk vallomásából megállapítható, hogy a C . . . rt., bej. cég 1929. december 12-én N . . . Gy . . . l . . . -i lakos címére értéklevélben 500 pengő értéknylvánítással 5000 pengőt adott postára.

Felperesnek nem tagadott előadásából megállapítható, hogy feladó az értéklevelet felperesnél biztosította és hogy felperes a kötvény alapján a feladó cégnek 5000 pengőt kifizetett.

Felek egybehangzó előadásából megállapítható, hogy a l . . . -i pályaudvar III. osztályú várótermében felállított postai záros ládát H . . . K . . . l . . . -i postakiadó 1929. december 13-án feltörte, az abban elhelyezett pénzeszsakot felvágta s azokból 13 drb. értéklevelet ellopott; az értékleveleken 4078 pengő és 2276 frank értéknylvánítás volt feltüntetve. Összesen tehát 6624 pengő 12 fillér volt a nyilvánított érték. — A H . . . K . . . -nál tartott házkutatás alkalmával kiderült, hogy az értékleveleken 13.392 pengő, 12.025 schilling és 71 dollár volt elhelyezve, vagyis összesen 24.843 pengő 66 fillér érték volt az értékleveleken. Ebből 23.450 pengő 64 fillér megkerült. Ekként a hiány 1393 pengő 02 fillér volt, amit H . . . K . . . a lopott pénzből elköltött. Ezek szerint tehát az értéklevelekbe helyezett pénznek 94.4 százaléka került meg. Mielőtt a tettes személye kitudódott volna és az értéklevelek előkerültek volna, alperes a Postaüzleti Szabályzat 137. §-ának 2. pontjára hivatkozva, a feladóknak a nyilvánított értéket, felperesnek tehát az 500 pengő kártérítést megfizette.

Felperes a még hiányzó 4500 pengőt követeli, mert ezzel alperes alaptalanul gazdagodnék és mert alperest a postaláda elhelyezése körül gondatlanság terheli.

A kir. törvényszék felperes egyéb előadását illetőleg hivatkozik a keresetlevél és előkészítő iratok tartalmára.

Alperes kéri a kereset elutasítását, mert a P. Ü. Sz. 137. §-ának 2. pont 2. bekezdése szerint a kártérítés összege nem haladhatja meg a nyilvánított értéket s a fel-

adó aáltal, hogy a nyilvánított értéknél nagyobb értéket helyezett az értéklevelbe, postajövedéki kihágást követett el s így magára vállalta azt a kockázatot, ami a felüntetettnél nagyobb érték elveszésével jár. H... K... postakiadót az értéklevek kifosztásán kívül más visszaélések is terhelik, amiből tolyóan alperesnek még külön 2.245 pengő 45 fillér kára származott. A H... K... által okozott összes kárt tehát 3638 pengő 42 fillér, amelynek fedezetére H... K...-nak atyja 2500 pengő erejéig kötelező nyilatkozatot és bekezelési engedélyt adott. A fedezetlen kár tehát 1351 pengő 42 fillér. A kir. törvényszék egyebekben hivatkozik alperesnek előkészítő irataiban foglaltakra.

A kir. törvényszék megállapítja, hogy nincs tiltó jogszabály arra, hogy a postai értéklevekben a nyilvánított értéknél nagyobb értékű pénz helyeztessék, sőt a P. Ü. Sz. 45. §-ának 4. pontja megengedi, hogy a feladó a tényleges értéknél kisebb értéket is nyilváníthasson. Csupán a valódinál magasabb érték nyilvánítása tilos. Alaptalan tehát alperesnek az ezirányban tett ellenkező előterjesztése és az előterjesztéséből levont következtetése.

Tekintettel továbbá arra, hogy a kérdéses értéklevel megcsontítva megkerült, a P. Ü. Sz. 137. §-ának nem a 2. pontja, hanem a 28-ik pontja alkalmazandó, amelyikben foglalt rendelkezés szerint, ha valamely elveszett küldemény vagy hiányzó tartalom a kártérítés kifizetése után megkerül, a kártalanítottnak jogában áll azt a kártérítési összeg visszafizetése mellett visszavenni. Azonos az eljárás, ha az eltűnt tartalomnak egy része kerül meg utólag. A P. Ü. Sz. ezen rendelkezéseiből nyilvánvaló, hogy visszajár a károsultnak az értéklevelnek a megkerült tartalma is, természetesen a már kifizetett kártérítési összeg beszámításával. A kir. törvényszék a fenti szabályra figyelemmel úgy döntött, hogy a 13 értéklevel tartalmából megkerült összeg arányosan osztandó el a károsultak között. Minthogy pedig nem vitás, hogy utólag a követelt pénzértéknek 94.4 százaléka került meg, alperes a kérdéses értéklevelben elhelyezett 5000 pengőnek 94.4 százalékát köteles visszafizetni, ami kitesz 4720 pengőt, ebből azonban levonandó a már visszafizetett 500 pengő, jár tehát még 4220 pengő, aminek a megfizetésére a kir. törvényszék alperest kötelezte.

Ellenben a kir. törvényszék felperest ezt meghaladó keresetével elutasította, mert felperesnek az elutasított követelésre jogos igénye nincs.

Alperes, mint túlnyomó részben pervesztes, a Pp. 424. és 425. §-ai alapján köteles a felperes perköltségét is megfizetni.

A m. kir. kincstár az elsőbírósági ítélet ellen fellebbezéssel élt. A felperes a fellebbezésre tett válasziratában csatlakozási kérelmet terjesztett elő és kérte az elsőbírósági ítélet perköltségre vonatkozó részének megváltoztatását és a pertárgy értékével és a perben kifejtett tevékenységgel arányos perköltség megállapítását.

A budapesti kir. ítélőtábla ez ügyben a következő végítéletet hozta:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság végítéletét azzal a változtatással hagyja helyben, hogy az elsőbíróságilag megállapított perköltség összegét 454 azaz Négy százötven négy pengőre felemeli és kötelezi az alperest, hogy a felperesnek 150 pengő, azaz Egyszázötven pengő fellebbezési eljárás költséget 15 nap alatt fizessen meg.

A kir. ítélőtábla az ítéletet felülvizsgálati kérelemre tekintet nélkül, előzetesen végrehajthatónak mondja ki.

Indokolás:

Minthogy a felperes az elsőbírósági végítéletének a kereset részben elutasító rendelkezéseit fellebbezési vagy csatlakozási kérelemmel meg nem támadta, ezért a kir. ítélőtábla az elsőbírói ítélet most kiemelt rendelkezéseit nem érintette.

Az elsőbírói végítéletet egyedül megtámadott marasztaló része tekintetében a kir. ítélőtábla a per tárgyalásának a fellebbezési és csatlakozási kérelmek és ellenkérelmek keretei között történt megismétlése után a perbevitt jogkérdés érdemét illetően elfogadta az elsőbíróság által megállapított tényállást és a tényállásból levont helvess indokai alapján helybenhagyta az elsőbíróságnak az alperest az elsőbírói ítéletben megállapított tőkében és kamataiban marasztaló rendelkezéseit.

A perköltségek tekintetében azonban a kir. ítélőtábla a felperes csatlakozási kérelme folytán az elsőbírói ítéletet részben megváltoztatta és az alperes terhére megállapított perköltség összegét felemelte.

Figyelemmel ugyanis arra a körülményre, hogy a jelen perben a felperes jogalap tekintetében teljesen, a követelés összegezésrűségét tekintve pedig ugyancsak túlnyomó részben pernyertes volt,

figyelemmel továbbá arra a körülményre, hogy az elsőbíróság által felvett bizonyítást és az ezzel kapcsolatban felmerült érdemleges perbeli cselekmények nagyobb számát az alperes alaptalan védekezése tette szükségessé:

ezért a Pp. 425. §-a értelmében a felperes a perbe vitt követelés célirányos érvényesítésére szükséges összes perbeli cselekményeinek költségeit a pervesztes alperessel szemben jogosan igényelheti.

Minthogy pedig az elsőbíróság által meg-

állapított perköltség összege a marasztalási összeghez és a felperes részéről felmerült érdemleges perbeli cselekmények számához és jelentőségéhez mérten túlságosan alacsony volt, ezért a kir. Itélőtábla ezeket a költségeket a rendelkező részben meghatározott megfelelő összegre emelte fel.

Mint ahogy ezek szerint a fellebbezési eljárásban az alperes ugyancsak pervesztesnek tekintendő, viszont a fentebbiek szerint a felperesnek a csatlakozási kérelme is

sikerre vezetett, ezért az alperest a Pp. 425. és 508. §§-ai alapján a rendelkező részben meghatározott fellebbezési eljárási költségek megfizetésére is kötelezni kellett.

Az ítélet végrehajthatóságának kimondása a Pp. 509. §-án alapul.

Az ítélet ellen az 1930:XXXIV. tc. 37. §-ára tekintettel felülvizsgálati kérelemmel nem lehetett élni.

Közli: Dr. Tajthy József.

KÜLFÜLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

Helyesbítés. A lapunk legutóbbi számának 104. oldalán közölt táblázatban, a Magyarországra vonatkozó statisztikai adatok közé értelemzavaró sajtóhiba csúszott be. A helyes adatok a következők: Bevételek összege: 97 millió frank, kiadások 91 millió frank, a kiadásokból esett járandóságra: 48%, szállításra 8.6%, bérletre, berendezésre 5.3%, idegen igazgatóságokra 3%, egyéb kiadásokra 35.1%. Jövedelem (tisztá bevétel) 6 millió frank.

Anglia. Hírt adtunk mi is arról a tényről, hogy az angol posta üzemvezetését gazdaságosság szempontjából e célra küldött parlamenti bizottság (az ú. n. Bridgeman-bizottság) vizsgálta felül. E bizottság javaslatának figyelembevételével most változik az angol postának a kincstárral szemben hosszú évtizedekre visszamenő helyzete is. Nevezetesen eddig az angol posta — mint az nálunk is történik — minden jövedelmét, szükségleteire való tekintet nélkül, utolsó fillérig a pénzügyi kincstárnak volt köteles beszállítani. Most megengedik, hogy a posta tisztajövedelmének egy bizonyos, évenként megállapítandó részét saját szükségleteire visszatartsa. A Bridgeman-bizottság jelentése szerint főként a túlzásba vitt pénzügyi ellenőrzésnek kell betudni azt a tényt, hogy az angol posta nem tudta a közönségnek vele szemben támasztott jogos igényeit a kellő mértékben kielégíteni. Ezért javasolta, hogy 11.500.000 fontban állapíttassék meg az az összeg, melyet az angol posta évenként, mint tisztajövedelmet a pénzügyi kincstárba beszállít. Az ezen felül elért további jövedelmen a posta és a kincstár 50—50% arányában osztoznak. Tehát csak 12.500.000 font bevételi többletnél lenne az angol postának joga 500.000 font sterlinget a bevételi többletből a parlament előzetes megkérdése nélkül szükségle-

teinek fedezésére, elsősorban berendezéseinek javítására és a közönség igényeinek jobb kielégítésére fordítani. A Bridgeman-bizottság kifejezésre juttatta azt a kívánságát, hogy a kincstár pénzügyi ellenőrzését és beavatkozását a posta költségvetésével szemben egyébként is enyhíteni kell. (P. N. 1933:77.) (k. j.)

Az angol Postmaster General az alsóházban (1932 december 5-én) egyik hozzáintézett kérdésre kijelentette, hogy a távbeszélőközpontok folyamatban lévő automatizálása következtében az angol távbeszélő bevételei feltünő arányban javulnak. Pl. a londoni nyilvános távbeszélőállomások bevételei az elmúlt év folyamán kerekén 100.000, az szigetország egyéb helyein felszerelt nyilvános távbeszélőállomások bevételei 1/4 millió font sterling bevételi többletet mutatnak. (P. N. 1933:76.) (k. j.)

Az angol posta vezérigazgatója január 2-án rádióelőadást tartott a postát érdeklő kérdésekről. Elmondotta többek között, hogy az angol posta 1932. évben 400 új gépkocsit állított szolgálatába s ezzel a postai gépkocsi állománya kb. 3000-re emelkedett. A motorkerékpárok száma 1200. Ujabbán nagyobb városokban a kézbesítőszolgálat gyorsítása érdekében az érkező táviratokat is motorkerékpáros küldöncök kézbesítik. Az elmúlt évben Angliában 66.000 új távbeszélő állomást kapcsoltak be. A drótnélküli távbeszélő forgalom fejlődése is nagy lépésekben halad. Az angol közönség érdeklődése ez új üzletág iránt feltünően nagy. E megállapítás igazolásaként példának hozta fel azt a jellemző esetet, hogy akadt feladó, aki távüzenet továbbítását kérte a közeli Mars bolygóra is. Az angol posta a rendes díjakért el is fogadta a távüzenetet továbbításra, csupán a válaszra való 1/2 óras várakozásért számította fel a rendes

díjak $\frac{1}{6}$ részét, mint várakozási pótdíjat. Az angol távbeszélő előfizető ma már otthonából beszélhet a világ előfizetőinek kb. 95°/_o-ával. (P. N. 1933:78.) (k. j.)

Csehszlovákia. A csehszlovák postaigazgatóság évek óta a személyszállító gépkocsi üzemek céltudatos fejlesztésére törekedett. Ezért ott évről-évre jelentékeny beruházásokat eszközölt. E beruházások hasznos beruházásoknak bizonyultak, mert a csehszlovák posta személyszállító gépkocsi üzeme eddig mindig jelentékeny hasznot hozott a postaigazgatásnak. A csehszlovák államvasutak a posta személyszállító üzemét kellemetlen versenytársnak tekintik már régóta. Ezért a posta ez üzletágának saját hatalmi körébe vonására törekedett már régebbi idők óta. Ez irányban folytatott tárgyalások sehogy sem vezettek eredményhez. Most azután az érdekelt minisztériumoknak végül is sikerült váratlanul megegyezniök és 1933. évi január hó 1-ével a cseh államvasutak már át is vették a posta teljes személyszállító üzemét, berendezéssel és személyzettel (kb. 900 alkalmazott) együtt. A személyzetnek az államvasutak által át nem vett kisebb részét (28 fő) a postaigazgatás tartja meg, s azokat más szolgálati ágban alkalmazza. A törvény intézkedése szerint a gépkocsi üzem a maga egészében egységes állami szállítóüzem marad. A posta 400 személykocsival 4292 km. hosszban, a vasút pedig 4027 km. hosszban 132 vonalon 72 gépkocsival tartja fenn a személyszállító üzemét. (P. N. 1933:76.) (k. j.)

A csehszlovák postaigazgatás belföldi viszonylatban a csomagokat 25 kg. súlyhatárig, 5000 koronáig terjedő utánvétellel, az értéknylvánítás korlátozása nélkül fogadja el szállításra. Ez az üzletág azonban különösebb hasznot nem hozott a csehszlovák postának, sőt legtöbb évben reá is fizetett a csomagforgalomra. Utóbbi időben a gazdasági válság hatására ez a reáfizetés állandóan növekedett. Ebben azonban nagyrésze volt a külföldi szállítóvállalatok által támasztott magánversenynek is. E vállalatok ugyanis összegyűjtik az ország nagyobb városaiba szülő csomagokat és azután tehergépkocsi-járatokkal vizsik és házhoz kézbesítik a címzettnek. Az útközi átrakás így elmarad, tehát a szállítás gyorsabb, mint a postán, ezenkívül a magánvállalat vigyáz arra is, hogy díjszabása valamivel mindig olcsóbb legyen, mint a postáé. Minthogy pedig utóbbi időben a csehszlovák posta és a vasút között is erős verseny fejlődött ki a csomagszállítás terén, parlamenti bizottságot küldtek ki azazal a feladattal, hogy állapítsa meg a

posta csomagszállító üzletága jövedelmezővé tételének előfeltételeit és a posta és vasút közötti viszony törvényhozási rendezésre javaslatot dolgozzon ki. (P. N. 1933:77.) (k. j.)

Csehszlovákiában a portómentesség annyira túlteng, hogy a feladott levelek csaknem minden kilencedike ma már portómentes. Minthogy pedig a posta 1932. évben már hiánnyal zárta számadását, a parlament által kiküldött takarékosági bizottság javaslatot tett a portómentesség eltörlésére. (P. N. 1933:77.) (k. j.)

A csehszlovák Közalkalmazottak havi járandóságait újabb törvényes rendelkezések értelmében többé nem 1-én, hanem az esedékességi hónap első napjaiban, de legkésőbb a hó 15-ig kell a közpénztárnál kifizetni. Ettől az intézkedéstől a banjegyforgalom csökkentését, a pénz belföldi vásárló erejének védelmét, a közalkalmazottak vásárlóképességének a hó későbbi időszakára való kiterjesztését és így a pénzpiac megnyugtatását várják. (P. N. 1933:77.) (k. j.)

A csehszlovák postaigazgatás az előlépési viszonyok javítása és takarékosági okokból elrendelte mindazoknak az alkalmazottaknak hivatalból való nyugdíjazásra történő előterjesztését, kik 1933. év folyamán életük 60. évét betöltik, avagy a teljes nyugdíjjogosultságot megszerzik, végül akiknek nyugdíjazása egészségi vagy szolgálati érdekből kívánatosnak látszik.

A csehszlovák posta ezidő szerint 35.850 alkalmazottat foglalkoztat. Ebből 302 a közgazdasági, 257 a műszaki, 13 az orvosi, 1.270 a számvevősségi, 4.535 a forgalmi és 11.396 az üzemi alkalmazottak karához tartozik. A személyzet többi része irodai segéderő, illetőleg az altiszti kar állományához tartozik. (P. N. 1933:77.) (k. j.)

Franciaország. Az 1932. év első 9 hónapjáról összeállított kimutatás adatai szerint a francia posta költségvetése a gazdasági válság ellenére még mindig 11 millión felüli bevételi többletet mutat. Érdekes e kimutatásnak az a megállapítása, hogy a posta bevételek e 9 hónap alatt 7.3, a távirda bevételek pedig 46.2 millió frank hiányt tüntetnek fel az előző év hasonló időszakának bevételeivel szemben. Annál feltűnőbb a távbeszélő bevételek erősen emelkedő irányzata. Nevezetesen e 9 hónap távbeszélő bevételei 66.6 millióval haladják meg az előző év hasonló időszakának távbeszélő bevételeit. (B. d. Inf. 1933:1.) (k. j.)

Lengyelország. A lengyel postának szintén a portómentesség túltengése miatt

van komoly nehézsége. Nevezetesen a költségvetési tárgyalásnál a parlamentben tett bejelentés szerint az elmúlt évben a portómentes levélpostai küldemények darabszáma az előző évhez viszonyítva mintegy 200%-kal emelkedett. A portómentes levelezésnél ezt a feltűnő szaporodást a lengyel posta vezetősége a portómentességgel magánfelek által üzött visszaélésekkel magyarázza. Pl. megállapította, hogy az újról üdvözlőlevelek nagyobb részét, sőt a szappant, teát portómentes levelezésként szállítatják a postával. A portómentesen feladott levélpostai küldeményeknek kb. 22 millió zlotyra tehető díjából 4 millió értékű visszaélészerűen kerül portómentesen feladásra (P. N. 1933 : 7.) (k. j.)

Németország. Hivatalos közlések szerint a birodalmi gyűlésnek lapunkban is ismertetett határozata értelmében, az utóbbi hónapok alatt — takarékosági okokból — több mint 200 férjezett női alkalmazott vált ki az állami szolgálatból. A végelbánás alá vont női alkalmazottak túlnyomó részét a birodalmi német posta bocsátotta el. (P. W. 1933 : 2.) (k. j.)

Mi is több alkalommal megemlékezünk már e helyen azokról a gyilkos merényletekről, melyeknek utóbbi időben a német posta pénzkézbesítői közül többen áldozatul estek. E merényletek hatása alatt a német posta vezetői komolyan gondolkoztak arról az eshetőségről, vajjon nem volna-e helyes a pénz- és érték-küldeményeknek házhozkézbesítését teljesen beszüntetni és a címzettekét arra kényszeríteni, hogy ilyen küldeményeiket személyesen, vagy meghatalmazottjaik által, de mindenképpen saját veszélyükre hozassák el a kézbesítő hivatalból.

A 45 kerületi postaigazgatóság a birodalmi postaminisztérium rendelkezésére megbeszéléseket folytatott ez ügyben a kereskedelmi- és ipari érdekeltség, valamint a kézbesítő személyzet képviselőinek bevonásával. E megbeszélések eredményeként valamennyi kerületi főigazgatóság a mai házhozkézbesítési rendszer fenntartása mellett foglalt állást.

A közönség képviselői kiemelték, hogy az új rendszer távolról sem jelentené a hasonló merényletek megszüntését, csak azt, hogy a kézbesítőket fenyegető életveszedelem a jövőben a pénzt átvevő címzettek, illetőleg ezek megbízottaira hárulna. A kézbesítőszemélyzet a merényleteket, mint foglalkozásukkal járó veszedelmet fogja fel, számol azzal és készül rá, tehát a lehetőségig védekezik is ellene.

A pénzkézbesítés megszüntetése helyett a kézbesítőszemélyzet tagjait az eddigienél is nagyobb mértékben védelmi eszközökkel (riasztópisztolyokkal, gumibotokkal, acélboxerekkel) szerelik fel és ezenkívül elrendelték, hogy a kevésbé biztonságos vidéken a pénzkézbesítő veszélyes szolgálatát sohasem egyedül, hanem másodmagával lássa el. (D. P. 1933 : 4) (k. j.)

Érdekes és kevesek által ismert önbiztosító berendezést teremtett meg a kényszerűség a német mozgópostások között. Németországban ugyanis csaknem minden mozgópostafőnökség tisztí személyzete baleset biztosító társulatokat alakít, melyek tagjaikat csekély díjért a szolgálatban, sőt szolgálaton kívül elszenvedett balesetek esetén jelentős segélyben részesítik.

E balesetbiztosító társulatok azért keletkeztek, mert a mozgópostások balesetbiztosításáért a hivatásos biztosító társulatok meglehetősen magas díjat szedtek. És mégis, amikor komoly balesetnél támogatás, vagy segély kifizetésére került a sor, a társaságok minden fogást megkíséreltek, hogy kötelezettségeik alól kibujhassanak, s ezzel párhuzamosan a biztosítási díjtételeket is állandóan emelték.

Ezért 1910-ben a 16. sz. mozgópostafőnökség személyzete megalakította a saját balesetbiztosító, önszegélyző társulatát. Ezt a példát rövidesen sok más mozgópostafőnökség személyzete is követte. A hivatásos biztosítótársaságok, melyeket a mozgópostások tömeges kilépése figyelmeztetett e mozgalomra, mindent megtettek, hogy az érdekelt személyzetet ügyfeleik között megtarthassák. E cél érdekében pl. igyekeztek az önszegélyző mozgalom terjedését azzal akadályozni, hogy azok életképtelenségét óhajtották a tagok előtt bizonyítani. A tények azonban rácafoztak a hírsztelésre. Az önszegélyző balesetbiztosító egyesületek fejlődtek és ma már, — 1930 óta nemcsak mozgópostást, hanem egyéb szolgálati ágban foglalkoztatott postaalalmazottat is tagjaik sorába fogadnak. Tagok csak 55 életévüket még be nem töltött magasabb és középpályású férfitisztviselők lehetnek; ez utóbbiak csak az esetben, ha nem az altiszt karból léptek a középrangú tisztviselők sorába.

A segélyezés általában csak a véletlen, tehát a biztosított akaratától függetlenül, valami váratlan külső erő következtében keletkezett balesetek révén beállott halál-, munka- vagy keresetképtelenségi esetekre terjed ki. A segélyezést később kiterjesztették a testgyakorlás, torna és szolgálati

tüleröltetés következtében előállott balesetekre is.

A biztosítási díjak igen alacsonyak. Díjak szempontjából a tagok két csoportját különböztetik meg. Az utazó személyzet („A”-pénztári tagok) havonként 1.50 RM, a nem utazó személyzet („B”-pénztári tagok) havi 1 RM-t fizetnek. A kerékpárosok ezenkívül még havi 25 Pfennig pótdíjat kötelesek fizetni.

Ezzel szemben halált okozó balesetnél a biztosított hozzátartozói 5000, munka vagy szolgálatképtelenség esetén maga a biztosított 7500 Márkát kap egyszersmindenkori segélyként. A munkaképtelenség fokát a baleset következtében érintett szerv sebesülésének mérve határozza meg.

Ezektől az egyszer és mindenkorra járó összegektől eltekintve szolgálati baleset esetén a napi 2.50, szolgálaton kívüli balesetnél napi 4 Márka segélyt kap a biztosított kezelési és fájdalom díj címén, de legfeljebb 300 napig. A napi segély összegének megállapításánál figyelembe vették azt a tény is, hogy szolgálati baleseteknél a postaintézet is fizet bizonyos hozzájárulást.

Az egyes balesetpénztárak önállóak, de 1930. óta egyetlen szövetségbe tömörültek, mely szövetség tagjai az önállóságukat a szövetség keretein belül továbbra is megőrizték.

Nagyon helyes az a berendezkedés ezeknél a balesetbiztosító társulatoknál, hogy a pénztárak felesleges társasági vagyon gyűjtésére, halmozására nem törekшенek. Ezt úgy előzik meg, hogy az évenként választott elnök, aki a vagyont felelősség mellett kezeli, köteles arra ügyelni, hogy a társulati tartalék tőke meg ne haladja fejenként a 30 márkát.

Ha a társulat vagyonállaga valamely naptári évre számítva a fejenkénti 30 márkát már meghaladja, tehát a havi díjak befolytak, de baleset hiányában nagyobb kifizetés nem történt, a begyűlt összeget a következő évben a tagok között arányosan szétosztják. Ez vagy úgy történik, hogy az esedékes osztalékot a tag következő évi tagdíjába beszámítják, vagy készpénzben kifizetik az egyeseknek járó osztalékot. Legkedvezőbb esetben a visszatérítés 100%-os is lehet. Ezért az az örvendetes eset is beállhat, hogy a tag valamely időpontban díjfizetés nélkül is élvezzi a balesetbiztosítás minden előnyét.

A tagok és az egyes társulatok vagyoni érdekeit teljes mértékben biztosítja a társulatok között létrejött szövetség, mely nagyobb vagy tömegesebb

baleset esetén a taglétszám arányában megosztja a tagtársulatok között a felelősséget, a rizikót. (D. Psztagg. 1933. 7.) (k. j).

Svájc. Svájc területén mindenféle személyszállító gépkocsiberendezés létesítésére és fenntartásának joga kizárólag a postát illeti. Ez azt jelenti, hogy a legfontosabb vonalakon saját üzemében tart fenn személyszállítógépkocsi járatokat, a nem általa fenntartott ilyen berendezéseknek pedig a posta az engedélyező és legfőbb állami felügyeleti hatósága.

A svájci posta a magánosoknak adott engedélyokiratban mindég fenntartja magának a jogot, hogy az engedélyezett útvonalon postai gépkocsijáratokat indíthasson. Az engedélyokirat 10 évre szól, melynek lejártával a postaigazgatásnak joga van az üzemet a berendezés értékének térítése után saját kezelésbe venni. Az engedélyért jelentékeny díjakat szed a posta. Ez 250 frank alapdíjból, továbbá a kiindulópont és végállomás közötti légvonal távolság minden kilométere után 25 frank pótdíjból áll. Az engedély átruházási díja 250, pótcikkely reávezetése 100 frank. A díjakon egyenlő arányban a posta és a kantonok osztoznak. A személy- és podgyászdíjszabást, annak minden változtatását a postavezérgazgatóság engedélyezi. Az engedélyes köteles az útmenti postaszállítást is ellátni. A levélposta szállításáért az engedélyes külön díjazást nem kap; a postacsomagok szállításáért meg egyezésszerű átalányösszeget fizet a posta. A személyszállító gépkocsi magánvállalatokat műszaki szempontból a postavezérgazgatóság ellenőrzi, ahová minden balesetet, üzemi akadályt, évi jelentést köteles engedélyes jelenteni.

Egyebekben Svájc területén 3-féle személyszállító gépkocsiüzem tartja fenn a forgalmat: kincstári, bér és magán gépkocsi üzemek.

A kincstári gépkocsiüzemet (Regie-Autoposten) a posta saját kocsijaival rendezi be, saját személyzetével, saját üzemében tartja fenn. A bérvállalatokat (Autohalterposten) a postavezérgazgatóságtól postaszállítók, mint magánvállalkozók bérlik; a vállalkozó az üzemet a posta megbízásából, annak felelősségére, de saját embereivel, saját kocsijaival és berendezéseivel tartja fenn. A postaszállító a postától bérösszeget és a menetdíjakból bizonyos részesedést kap. A magánvállalatok (Privatkurse) a személyszállítást a postaintézettől kapott engedélyokiratban kijelölt útvonalakon saját költségükre és veszélyükre látják el.

A kincstári gépkocsiüzem 1931. év fo-

lyamán 87 útszakaszon egész éven át, 23 útvonalon csak időszakos üzemet tartott fenn, E 110 vonalból 24 alpesi útvonal volt. A svájci postaigazgatás az utolsó 10 év alatt még csak egyetlen évben, 1929-ben zárta 201.852 frank bevételtöbblettel gépkocsi üzemét. Egyébként 1921. év óta minden más évben jelentékeny, 1931. évben pl. 387.016 frankos ráfizetéssel járt ennek az üzletágnak fenntartása.

A bérvállalatok száma 1931-ben 277 volt; ezek közül 45 csak nyáron volt üzemben. Ezek átlag rövidebb útszakaszokon futnak, mint a kincstári kocsik, mert míg a kincstári üzem egy-egy útvonala átlag 28,7, addig a bérvállalatokra csak 10,4 km. átlagos vonalhossz esik.

A postaszállítók gépkocsi üzemei eldugott, jelentéktelen forgalmú helyek személy- és postaforgalmat 6, újabb típusú kocsiknál 10 személyt befogadó gépkocsikkal, de jelentékeny ráfizetéssel bonyolítják le. Az 1931. évben a posta ezekre az üzemekre 1,661.000 frankot fizetett rá. Igaz, hogy ez összegnek egy része az útmenti községek hozzájárulásából megtérült.

A posta saját tulajdonában lévő gépkocsik nagyobb karbahelyezési és javítási munkálatait a berni gépkocsijavitóműhelyben saját kezelésben végzi. Ez a műhely 1931-ben 54 kocsin 70 ízben végzett általános javítást. (Archiv f. P. T. 1932. 12.) (k. j.)

Választadó szolgálat rendszeresítése a londoni távbeszélő forgalomban. Az angol postaminiszter egy londoni magánvállalatnak engedélyt adott arra, hogy Londonban s esetleg a vidéken is távbeszélő választóközpontokat rendezzen be. E szervezetek a távollevő előfizetők helyettesítésének szerepét vállalják s átveszik a számukra érkezett hívásokat. A londoni választóközpont egyelőre 35 távbeszélő vonallal kezdte meg működését. (J. T. 1933. 1.)

Franciaországban olcsó belföldi távirószolgálatot terveznek. A francia képviselőház postaiügyi bizottságának elnöke törvénytervezetet dolgozott ki, mely olcsó belföldi távirószolgálat rendszeresítését kívánja megvalósítani. A tervezet célja egyrészt az, hogy a közönségnek újabb kedvezményt nyújtson, másrészt pedig, hogy a francia posta, táviró és távbeszélő költségvetését újabb bevételekhez segítse. A tervezet a belföldi forgalomban két új táviratfajt kívánna rendszeresíteni, melyeknek közös tulajdonságai a következők volna:

1. A táviratok francia vagy más közérthető nyelven volnának szerkesztendőek;

2. Továbbításuk a teljes díjú táviratok után történne;

3. Ugyanúgy kézbesítenék őket, mint a levélpostai küldeményeket.

Ezen túlmenően a két kategória jellegzetes tulajdonságai a következők volnának:

A) csoport. E táviratok hossza a 10 szót nem haladná meg. Díjuk egységesen 2.50 fr. franc volna. A továbbítás egyszerűsítése végett a bevezető részbe sem a szószámot, sem a feladás óráját nem vennék bele. E táviratok előnyösen volnának felhasználhatók távbeszélőn vett üzenetek nyugtázására, szerencsekívánatok, részvétnyilvánítások s rövid levelek tartalmának továbbítására.

B) csoport. Ezek 10 szónál hosszabbak volnának s díjuk 25 szög minimálisan 4.50 fr. franc volna. A 25 szónál hosszabbak után ezavanként még 15 cts. volna fizetendő. A B) csoportbeli táviratok a Franciaországban a háború előtt rendszeresítve volt táviratlevelek pótlására szolgálnának. A legelőnyösebben ezeket akkor lehetne igénybe venni, ha nagyobb távolságra valamely levelet a postaindítás lekésése miatt aznap már nem lehetne továbbítani. (J. T. 1933. 1.)

Képtávirószolgálat Ausztráliában. Ausztráliában az ottani sajtó hírszolgálatának céljait szolgáló képtáviró (iconotelegraphie) üzem indult meg. A képtovábbítás ezidő szerint még csak Melbourne és Adelaide ausztráliai városok közt van meg, mely kizárólag a melbournei „Herald” és az adelaidei „Advertiser” és „News” című lapok sajtócéljait szolgálja. Az új üzem egyelőre csak a Melbourne—Adelaide irányban működik, mert a továbbító berendezést ezidő szerint csak a „Herald” lap szerezte meg, rövidesen azonban a képtáviróforgalom az Adelaide—Melbourne irányban is megindul. (J. T. 1933. 1.)

Franciaországban a rádióhírmondó előfizetési díját a képviselőház postatáviró bizottságának döntése alapján oly módon kívánják megállapítani, hogy a detektoros vevőállomások évi 15 fr. francot, a lámpás vevőállomások pedig évi 50 fr. francot fognak fizetni. (Franciaországban eddig rádióelőfizetési díjat nem szedtek. (J. T. 1933. 1.)

Az utasokkal való távbeszélgetés megkönnyítése érdekében a német postaigazgatás a meghívások beszélgetéseket a vonatokon, autobuszokon, repülőgépeken, avagy hajókon utazókkal is megengedte. Az utasnak a beszélgetési bejelentésben megjelölt indulási, érkezési, esetleg alkalmas útközi állomáson a meghívást kézbesítik, melynek értelmében valamely nyilvános állomás útján a kért távbeszélgetést lebonyolíthatja. (E. F. 1933, 31.)

Ausztriában a dunai tehergőzöskkel rádiótávbeszélő kísérleteket rendeztek. E beszélgetésekkel a hajóknak a Duna mentén

fekvő városokban székelő szállítócégekkel való távbeszélő érintkezését kívánják lehetővé tenni. (E. F. 1933, 31.)

A francia távbeszélő fejlődése 1932-ben. Az év folyamán üzembehelyezték a Chambéry—Modane (olasz határ), valamint a Bordeaux—Hendaye (spanyol határ) közötti távbeszélő távkábel szakaszokat. Az év folyamán üzembehelyezett legnevezetesebb új nemzetközi távbeszélő összeköttetések a következők: Páris—Bruxelles) 29 áramkör), Páris—Genua, Páris—Amsterdam (6 áramkör), Páris—Varsó 2, Páris—Belgrád, Páris—Zürich 5 áramkör, Avignon—Genf. A külföldi államok közül az év folyamán Bulgáriával, a Bermuda és Hawaii szigetekkel, Venezuelával, a Délafrikai Unióval, Egypattal, Belga Kongóval vették fel a forgalmat. Korzika szigetével rádiótávbeszélő forgalmat rendeztek be.

Az úgynevezett gyorsított távbeszélő forgalmat (trafic direct) hat városban rendezték be s annak további 15 városra való kiterjesztése rövidesen várható.

Az automatizálás terén további előhaladás történt. Így Párisban 6 új automatikus központot helyeztek üzembe. A 2000-nél több előfizetőt számláló hálózatokban ébresztő szolgálatot rendeznek be. A folytonos éjjel-nappali szolgálatot ellátó hálózatok száma 359-re emelkedett. — Végül a francia igazgatás az algéri rádiókiállítást megnyitása alkalmából 1932 november hó 5-én megnyitotta a Páris és Algír közötti rádiótávbeszélő forgalmat. (E. F. 1933, 31.)

A távbeszélő fejlődése Spanyolországban. Spanyolországban a távbeszélő állomások száma, mely 1931 január 1-én 212.360 volt, 1932 január 1-én elérte a 242.152-öt, 1932 október végén pedig a 259.440-et. Az állomáskapcsolat az általános gazdasági pangás napjaiban mindenestre figyelemre méltó. Az ország 31 legjelentősebb városában automatikus központokat rendeztek be. Így az egész országban az állomások 64 százaléka már automatizálva van. (E. F. 1933, 31.)

Nemsokára megnyílik Nagybritannia és Brit-India közt a távbeszélő forgalom. Az üzem felvételéhez szükséges berendezéseket Indiában, Kirkee-ben építik, Puna mellett, melyeknek befejezéséhez még egy adóberendezésre van szükség, melynek Bombayba való érkezése időközben már valószínűleg meg is történt. (E. F. 1933, 31.)

A távbeszélő üzletszerzés Angliában. Az angol posta élénk reklámtevékenységet fejt ki a távbeszélő érdekében s eközben részben új utakon jár. Így a postahivatalok útján 18.000 olyan egyént kutattak fel, akiknek még nincs távbeszélője, akik azonban azt minden valószínűség szerint igen

előnyösen használhatnák. E 18.000 személyt hivatalos táviratban szólították fel a távbeszélő bevezetésére. Az angol postának egyik főtisztviselője oly magyarázatot fűzött ehhez a reklámtávirat-rendszerhez, hogy az tulajdonképpen csak kísérlet, mely nem kerül a postának semmibe, melytől azonban mégis eredményt várnak. Megengedték azonkívül mindenkinek, akár távbeszélő előfizető, akár nem, hogy távbeszélő útján valamely távbeszélő központ megtekintéséhez engedélyt kérjen s a látogatás legalkalmasabbnak vélt idejét mindjárt meg is beszélje. Ezenkívül minden alkalmat felhasználnak, hogy a felekkel a távbeszélő előnyeit, valamint a távbeszélő különleges berendezéseket megismertessék, melyeket az angol postaigazgatás véleménye szerint a felek azért nem vesznek igénybe, mert azokat nem ismerik, avagy nem gondolnak rájuk. Ilyenek pl. az ébresztő szolgálat, a táviratok feladása távbeszélő útján, üzenetközvetítés. E különleges szolgálatokat és berendezéseket az angol posta szórakoztató modorban megírt propaganda-füzetecskében ismerteti, melyhez még a bel- és külföldi távbeszélő díjszabást is csatolták. Az üzletszerzést ezidőszent a külső hivatalok személyzete végzi, a jövőben azonban erre a munkakörré külön tisztviselőket akarnak alkalmazni. (E. F. 1933, 31.)

Az angol távbeszélő tőkebefektetései. Az angol postaigazgatás az utolsó hét évben a távbeszélő-üzem fejlesztésére a következő tőkét fektette be: 1925—6. évben 11.05 millió fontot, 1926—7. évben 9.57 milliót, 1927—28. évben 9.34 milliót, 1928—29. évben 9.23 milliót, 1929—30. évben 8.87 milliót, 1930—31. évben 9.14 milliót, 1931—32. évben 7.59 millió font sterlinget. (E. F. 1933, 31.)

A svéd távbeszélő-kábelhálózat kiépítése. A svéd táviróigazgatás a szükségmunkákat intéző svéd bizottsághoz címzett levelében bejelenti, hogy a svéd távbeszélő távkábelhálózatot a következő három év folyamán 19 új kábelvonallal kívánja fejleszteni, mely munkálatokra összesen 6.3 millió svéd koronát kíván fordítani. A főmunkákra 1933-ban 1 millió koronát, 1934-ben 2 milliót, 1935-ben 2.1 milliót kíván költeni a svéd igazgatás. (E. F. 1933, 31.)

A transkanadai távbeszélővonal üzembehelyezése a f. é. január hó 25-én történt meg Kanada főköormányzójának jelenlétében. A 6740 kilométer hosszú légvezetékes vonal építése hét kanadai távbeszélő társaság közreműködésével történt. A vonalat oly módon építették meg, hogy az az Egyesült-Államok általános távhálózatával szerves egészet alkot. Ezt megelőzőleg ugyanis

a kanadai városoknak egymásközi nagy távolságú távbeszélő forgalmát legnagyobb részét csak az Egyesült-Államok hálózatának igénybevételével lehetett lebonyolítani. A transzkanadai vonal jelentőségét és a teljesített munka értékét könnyen megítélhetjük, ha meggondoljuk, hogy a vonal több főletelepedési területét keresztezi Kanadának, melyeket egymástól nagykiterjedésű, gyéren lakott és nehezen megközelíthető területek választanak el. A csendesóceáni körzethez ugyanis Vancouver és Brit-Kolumbia délnyugati része tartozik; a nyugati körzethez Alberta, Saskatchewan és Manitoba déli részei, valamint Ontario és Quebec lakott részei. A közlekedési út közepét Toronto és Montreal adják, míg az atlanti körzethez a Prince—Edward szigete. Uj-Skócia és Uj-Braunschweig tartoznak. E körzetek mindegyike a szomszédos körzettől átlag 2000 km. távolságra van. Az atlanti- és csendesóceáni körzeteket egymással összekötő óriásvonal munkálatainak könnyebb lebonyolítása, valamint a vonalfenntartás és védelem, a tapasztalatok kicserélhetése, a kölcsönös érintkezés ápolása, végül a távbeszélő forgalom jobb fejleszthetése érdekében a hét kanadai távbeszélő társaság kanadai távbeszélő szövetségbe tömörült. (E. F. 1933, 31.)

A távbeszélő ébresztő szolgálat Franciaországban. A 2000-nél több előfizetővel bíró francia hálózatokban az elmúlt év szeptember hó 10-én kelt kormányrendelet és az ahhoz tartozó október hó 25-iki végrehajtási utasítás rendszeresítette a távbeszélő ébresztő szolgálatot. Az új szolgálat 1932. november hó 1. óta működik s kétféle ébresztést rendszeresít. Esetenkénti ébresztést s bizonyos meghatározott időszakokra kért bérletszerű ébresztést.

1. Az esetenkénti ébresztő szolgálatban három fázist különböztet meg a rendelet: a) az előfizető által a következő nap reggelén történő ébresztést célzó távbeszélőn bementett kérelmet; b) az előfizetőnek a bejelentést követő s néhány perc múlva fognatosított ellenőrző felhívását visszaélések megakadályozása céljából; c) az előfizetőnek a megjelölt időpontban történő s távbeszélő útján fognatosított ébresztését.

Az ilyen ébresztésért 3 helyi beszélgetés díja, vagyis 1 frc. 50 cts jár, mindazonáltal a számláló berendezéssel ellátott hálózatokban csak két helyi beszélgetést jegyeznek elő az ébresztés nyilvántartására szolgáló jegyre, tekintettel arra, hogy az ébresztés bejelentésekor a számláló készülék már egy beszélgetést ugysis előjegyzett.

2. Az ébresztési bérletnél az előfizetőnek már előre és pedig akár írásban, akár távbeszélő útján be kell jelentenie a hónap ama napjait, melyeken az ébresztést kéri s egyúttal az órát is, melyben őt ébreszteni kell az egyes napokon. Ilyen bérleti ébresztés esetén az egyes napokra csak egy-egy helyi beszélgetés díját kell az előfizető terhére elszámolni. A legkisebb havi díj azonban legalább 10 helyi beszélgetés díja. Megjegyzendő, hogy ébresztési bérlet esetén az előfizető bármikor megváltoztathatja az ébresztés időpontját és pedig, amennyiben kivételes esetszerű változásról van szó, távbeszélő útján, amennyiben pedig az eredeti kérelem végleges megváltoztatásáról van szó, írásban. (J. T. 1932. 12.)

A nagyobb olasz városok távbeszélő előfizetőinek száma a legújabb adatok szerint a következő: Milano 52.762, Róma 47.545, Torino 23.716, Genova 20.023, Nápoly 17.485, Firenze 11.073, Bologna 7.117, Triest 6.415, Palermo 6.336, Venecia 4.711.

Az illusztrált beszéd otthon. A Western Union amerikai távirótársaság a Fairchild-Wood Visaphone Corporation-nal együttműködve új szolgálatot rendszeresített az Egyesült Államokban, melyet „az illusztrált beszéd otthon” néven terjesztnek.

Az új szolgálat egy felfedezésnek az értékesítése révén született meg, mely lehetővé teszi a szónak és a képeknek egyidejű reprodukcióját. Erre a célra oly kis térfogatú készülékek szolgálnak, melyeket két táskában el lehet helyezni, tehát könnyen szállíthatók. Az új találmány segítségével beszédeket, leckéket, kereskedelmi érdekű beszélgetéseket vesznek fel, s ezzel egyidejűleg képeket, diagrammokat, képleteket, s más olv. illusztrációkat közvetítenek, melyek az illető szóval történt előadás magyarázására kiválóan alkalmasak. Ily módon lehetővé vált, hogy társaságbeli vagy politikai összejövetelek alkalmából, illetőleg a tanulni vágyók előtt egyidejűleg élőszóval és képekkel magyarázzanak meg egy bizonyos előadandó tárgykört. Ebből a célból a Western Union külön e célra kiképzett kézbesítői kívánatra elszállítják mindazokra a helyekre a készülékeket, ahol az ilyen képekkel kísért előadásokat megakárják tartani.

Bizonyos kereskedelmi érdekeltségek ily módon már előadásprogramot dolgoztak ki, mely részben eladási szolgálataikat, részben reklámtévékenységüket szolgálja és pedig az érdekelt személyzetüknek, illetőleg a nagyközönségnek megfelelő tájékoztatása révén. Politikai csoportok az új készülékeket saját céljaik szolgálatába szintén beállították.

Az új szolgálatot az Egyesült Államok 23 nagy városában honosították meg. Az illusztrált beszéd meghonosulásának lehetőségét különösen a kereskedelem terén jelentősek. (J. T. 1932. 12.)

Dr. Havas Ferenc.

A német szórakoztatórádió fejlődése. Ismeretes, hogy a német birodalmi rádióállomás az utóbbi években hatalmas fejlődésnek indult. Alig van már ország, amellyel ne dolgozna a német rádió. Nemrégiben rendszeresítették a délamerikai közvetítéseket; december 12. és 13-án pedig Egyiptomból közvetítettek. Ez utóbbi közvetítés az egyiptomi SUV és SUZ adóállomásokon 29 és 83 m. hullámhosszon, valamint a naueni rövidhullámú adóállomáson történt. Első nap beduin muzsikát, arab dalokat közvetítettek, a második nap a piramisoknál lévő Mena szálloda tetejéről riportot és helyszíni leírást adtak. Az egyiptomi közvetítés nagy tetszéssel találkozott egész Németországban. Az elmúlt napokban pedig Tokióból volt közvetítés. A külföldi műsorcsere most Teheránnal szaporodik; februárban ugyanis a Teheránban akreditált német követ fog beszélni a berlini rádióba és ezt a beszédet Perzsiába közvetítik. Februárban ezenkívül 11 esetben fog tánczenét közvetíteni a német rádió Londonból, míg a londoni rádió ugyancsak 11 esetben rendez közvetítést Németországból. Dr. Rathke, a német rádió külföldi kapcsolatainak ápolásával megbízott igazgató újabb érdekesítő közvetítéseket tervez. (Radio Journal.)

A Vatikáni állam új bélyegeket bocsát ki a szent-évre. XI. Pius pápa óhajára az idei szent-év alkalmából a Vatikán-Állam külön örömet fog nyújthatni a gyűjtők számára: új emlékpénzeket veret és új emlékbélyegeket bocsát ki. Marchese Serafini, a Vatikán-Állam kormányzója, már ki is írta a pályázatot az új emlékbélyegek tervezésére, amelyeknek még husvét előtt el kell készülniök, — és ezzel a világ legújabb állama, a „Citta del Vaticano”, elérkezik második bélyegsorozatához. Az első szent-évi jubiláris bélyegek tudvalevően még 1925-ben jelentek meg az akkori szent-év alkalmából, amikor azonban még nem kötötték meg a lateráni békét állam és egyház között és így azokat az olasz királyi posta bocsátotta ki. A mostani szent-évi emlékbélyegeket azonban már a Vatikán-Állam bocsátja majd forgalomba, de ezeket is az olasz állami nyomda készíti el, mert a „Citta del Vaticano” nem rendelkezik olyan nyomdával, amely a finomrajzú bélyegeket elkészíthetné. (Berliner Tagblatt.)

A britt „birodalmi adó” csodái. Mult év december 19-én nyitották meg ünnepelesen az új angol „birodalmi adóállomás”-t. A legérdekesebb ezen az óriási adóállomáson az üzembehelyezésre szolgáló szerkezet. Nem használnak többé karokat, sem kapcsolókat. A központ kellős közepén egy íróasztal áll 16 gombbal. A gombok nyomásával automatikusan bekapcsolható és kikapcsolható az adó. Miután az itt használt óriási rádiócsövek hatalmas meleget fejlesztenek, a csövek hűtésére különleges vízhűtőkészülékkel lett építeni, amely minden percben 270 liter vizet nyom a csöveken keresztül. Ha a hűtés felmondaná a szolgálatot, az adóállomás csöveinek fémrészei azonnal elolvadnának. (Deutsche Welle).

Az osztrák rádió új nagyadója. December végén bemutatták a sajtónak az új osztrák nagyadót, amelynek 120 kilowattos energiája lesz. Érdekes, hogy miként oldották meg a sajtó előtt az új nagyadó szükségességét: az utolsó másfél évben különféle külföldi országok erősítették meg adóállomásaikat, így kénytelen volt Ausztria is új adót építtetni, mert egyes helyeken nem volt hallható Bécs műsora.

A bisambergi adó Luxenburg közelében épült; körülötte van Schwechat, a wagrami sík és a híres Wienerwald. Egyelőre 100 kilowattot fog felhasználni teljes energiájából. Két antennája 130 méter magas és 110 méter távolságban van egymástól, amely éppen ötödrésze hullámhosszának. Óriási termei, hatalmas gépei a legújabb technika felhasználásával készültek. Állítólag május 17-én helyezik üzembe. (N. Fr. Presse).

A népszövetségi rádió adóállomás december hó 17-én működött első ízben. Felhívta összes tagállamait, hogy támogassák Bolivia és Paraguay békéjét. A genfi adóállomás szerint nem kell egyéb a békéhez, csak írja alá a két állam Washingtonban a megegyezést, amelyet egy semleges bizottság fogalmazott. (Deutsche Welle).

Új és felerősített rádióállomások építése 1933-ban. Akár fegyverkezésnek is nevezhetnénk azt a hatalmas mozgalmat, amely minden konferencia és megegyezés ellenére Európa rádióállomásai között folyik. A legnagyobb tervei Szovjetországnak vannak e téren. Az „Imeni Komiterna” adóállomás eddig 100 kilowattal dolgozott, most — 500 kilowattal akarják felerősíteni! Minsk az eddigi 35 helyett 100 kilowattal akar dolgozni. Jugoszlávia Belgrádban 56 kilowattos adót akar építeni. Románia Cracipneluban 150 kilowattos adót tervez. Az új olasz állomás Monte Ceneriben nyáron kezd dolgozni.

A többiekéről a Magyar Posta múlt évi számaiban már hírt adtunk. (Radio Suisse).

A német rádió számokban. A német rádió igazgatósága néhány érdekes számadatot közöl az 1932-es évről. Ezek szerint négy milliő rádióhallgató közül jelenleg félmillió munkanélküli van, akik rádiódíjat nem fizetnek. Dacára ennek, a rádió bevétele meghaladja a 90 millió márkát. A német mikrofon előtt 1932-ben 13.647 személy szerepelt. Ezek közül 6.329 zenész, 221 szolista, 429 énekes, 3.284 kardos, 539 színész, 1.682 felolvasó és 29 rádióriporter volt. (B. Z. a/M.)

A brit gyarmati rádióállomás a közeljövőben megkezdí adásait. Az angol rádiótársaság az összes gyarmatokba bizalmi embereket küldött ki, akik hivatva lesznek a vételi viszonyokat tanulmányozni és azokról kimerítő jelentést tenni. Az angol birodalmat 5 vételi zónára osztották: Ausztrália, India, Kelet-Afrika, Nyugat-Afrika, Kanada. A gyarmati rádióhallgatók nyomtatott kérdőívet kapnak, amelyre észrevételeiket és kívánságaikat feljegyezhetik. A gyarmati rádióállomást az angol király fogja ünnepi beszéd keretében a forgalomnak átadni. (B. Z. a/M.)

Rádiókiállítás a vonaton. Az angol rádióiparosok és kereskedők a rádió propagálására vándor rádió-kiállítást rendeztek. A kiállítási színhelye egy több vasúti kocsiból álló szerelvény, mellyel Anglia és Skócia legnagyobb városait keresik fel. (Münchener Radio Zeitung.)

A rádió Bulgáriában igen kezdetleges fokon áll. A sofiai állomás még a város környékén is alig hallható, az előfizetők száma pedig igen csekély. A bolgár kormány elhatározta, hogy Sofiát 20 kw-ra felerősíti. Jelenleg a bolgár rádióhallgatók leginkább a kitünően vehető Budapestet hallgatják. (Münchener R. Z.)

Az amerikai rádió és a könyvek. Az amerikai rádióállomások mindennap kritikát mondanak az újonnan megjelent könyvekről és szemelvényeket is olvasnak fel azokból. Ez a műsor szám olyan eredményes, hogy amióta bevezették, az amerikai közönség fokozottabban vásárolja az új könyveket. Egy idő óta az olasz rádió is követi Amerika példáját. (Deutsche Welle).

Amiben Európa felülmulja Amerikát. Egy legutóbb megjelent német statisztikai közlemény szerint 1931. év végén Európában 250 adóállomás működött, összesen 4.600 kw. antennateljesítménnyel, tehát átlagosanként átlag 18.4 kw. energiával. Ezzel szemben a 600 amerikai rádióállomás antennateljesítménye összesen 1.400

kw. Egy-egy amerikai állomás így átlag 2.3 erősségű. (Radiowelt).

Másfélmillió rádiókészülék egy évben. Az angol rádióipar szindikátusa közzétette kimutatását, amely szerint az 1932-es év folyamán 1,500.000 vevőkészüléket adtak el. Ez a magas szám bizonyítja, hogy Angliában a rádió iránti érdeklődés még mindig emelkedőben van. (Deutsche Welle).

Mit keresnek a villanytelepek a rádión? A rádió adó- és vevőállomások évenként körülbelül 1.573.200.000 kilowattórát fogyasztanak, ami közel 500 millió pengős forgalmat jelent a világ villanyvállalatai számára. (Radio Suisse.)

„Házizene napja” Németországban. Ennek a címnek szentelte november 22-i műsorát Németország minden rádióadó állomása. Ezen a napon Németország minden városában és községében a házizene fokozottabb ápolásának csináltak propagandát. Fel akarták kelteni ismét a magánemberek érdeklődését és ambícióját, hogy zenei tehetségüket kiképezni igyekezzenek. Nemes gesztus ez éppen a rádiótól, amely egyik főoka volt annak, hogy az emberek abbahagyták a zenetanulást. (Deutsche Welle).

Az új müncheni rádióadó állomás üzemben. Pár hét óta az új müncheni 60 kw-os rádióállomás is üzemben van. A bajor rádiótársaság kéri az állomás hallgatóit, közöljék észrevételeiket a rádiótársasággal. Cím: Bayerischer Rundfunk, München. (Münchener Radiozeitung).

Az angol király rádiószózata. György angol király karácsony első délutánján rádiószózatban fordult népéhez. Ez volt az első alkalom, hogy az angol uralkodó közvetlen rádióelőadást tartott. Eddig csak nyilvános beszédeit adták le a rádión. de minden egyes alkalommal kitünt, hogy a király mély baritonszínű hangjánál és világos szövegkiejtésénél fogva szinte eszményi rádióelőadó. A karácsonyi szózatot a sandringhami kastély dolgozószobájából közvetítették, ugyanazon az arany mikrofonon, amelyet a londoni tengerészeti konferencia megnyitásán használt a király. Az üzenetet az angol rádiótársaság a birodalom minden részébe közvetítette. (Berliner Tagblatt).

Rádiókiállítás Bécsben. Karácsony előtt nyílt meg a RAVAG rádiókiállítása Bécsben. Legérdekesebb látvány benne a rendőrség pavillonja, amely bemutatja a rádiókészülékek felszerelt riadóautót és ember nagyságban a „drótnélküli rendőrt.” A rendőr rövidhullámú adóállomást visel magánál, amely ezer méter távolságban minden eseményt lead a legközelebbi őrszobára. Rádióval dolgozik már Bécs városá-

nak tűzoltósága is. Továbbá az egyetem fizikai intézete bemutatja a kiállításon a fénytelefonával és az egy méteres hullámokkal végzett kísérleteit. Sok szemlélője akadt Heinrich Herz készülékének, amelyvel elsősorban közvetítettek. Nagy sikere van a RAVAG léggömbgondolójának, amelyből annakidején ultrarövid hullámú riportársokat közvetített. A kerek terem egy kis stúdiót mutat be erősítőhelyiséggel. A bisambergi adó kicsinyített mása és a rosenhügeli adó modelje bemutatja a térorosság varható változását. (N. Fr. Presse).

Allamosítják a francia rádiót? A francia hadügyminisztérium megszerezte a magánadóállomások részvényeinek 25%-át. Radio-Paris részvényeinek többsége még ma is Schneider-Creuzot, a híres tegyvergyáros és két bank tulajdonában van. Az állam állítólag mindent elkövet, hogy megszerezze magának a részvénytöbbséget és ezzel allamosítsa a leadóállomásokat. (Berliner Tagblatt).

Új görög rádió adóállomás. A közeljövőben üzembe helyezik Saloniki új adóállomását, amely 270 méteres hullámhosszon, 3 kilowattos energiával élben és este fog műsort közvetíteni. (Deutsche Welle).

Rádióbéke Németország és Románia között. A lipcei 150 kilowattos új adó tudvaleg a hullámsávon mindössze 4 méter távolságban volt Bukaresttől. Az óriás energiájú lipcei adóállomás állandóan zavarta a romániai közvetítéseket; Bukarest közvetlen közelében is erősen érezhetők voltak a zavarok. A román rádiótársaság Berlinben, Brüsszelben és Genfben bejelentette annakidején tiltakozását Lipce ellen. A béke most helyreállt. A lipcei rádióigazgatóság hajlandónak mutatkozott hullámhosszát 1 kHz-zel emelni, a bukaresti adó pedig 761-ről 760 kHz-re leszállítani hullámhosszát. Így a két adó között 9 helyett 11 kHz. különbség lesz. (Berliner Tagblatt).

Adatok az olasz rádió fejlődéséről. 1924-ben kezdődött az olasz rádiózás, amikor még csak egy adóállomás működött 1.5 kw. energiával. Ma tizenegy rádióadóállomás van és antennateljesítményük 187.5 kw. Míg 1924-ben csak 50 embert foglalkoztatott a rádió, 1932-ben egyedül magánénekeseinek száma 4380. 1924-ben mindössze 3.000 órán át közvetítettek műsort, az 1932. évben pedig több mint 24.000 óra hosszat működtek az olasz adóállomások. (Radio Corriere).

Mikor hallgatnak a legtöbben rádiót? A Ravag közlése szerint Ausztriában a legtöbben este 7 és 10 óra között hallgatnak rádiót. Dél előtt az előfizetők 3-7

százaléka, a déli étkezés alatt 14 százalék és esti 10 óra után az előfizetőknek csak egyheted része hallgatja a közvetítéseket. Más államokban is körülbelül ilyen arányú a rádió iránti érdeklődés.

A vatikáni rövidhullámú adóállomás gyakran közvetít hitszónoklatot német, francia, angol, spanyol és portugál nyelven. Antennaerőssége 15 kw. és így leadásai az egész világon kitűnően hallhatók. (Radiocorriere).

Rádió orvhallgatók Belgiumban és Litvániában. Belgiumban nyolcezerre becsülik az orvhallgatók számát. A belga rádió most erélyes fellépésre készül, melyet az állam törvényhozási úton támogat. — Litvániában több az orvhallgató, mint a rádióelőfizető. (Deutsche Welle).

Rádióhírek pár sorban:

A németalföldi rádiótársaság közleménye szerint a rádióelőfizetők száma 1932. szeptember végén meghaladta a félmilliót.

1932. november 1-én **Algerba** bevezették a rádióelőfizetési díjat. Rádióhallgatóknak detektoros készülékért 50 frankot kell fizetniük.

A délamerikai Columbia állam rádióhálózatának kiépítésére a berlini Telefunken cég kapott megbízást.

Kanada államban csak azt szolgálják ki a rádióüzletekben, aki kívánatra előmutatja a rádióelőfizetési díjnyugtát.

Az új 60 kw-os nizzai adóállomás, amely Európa legnagyobb adóállomásai közé fog tartozni, a közeljövőben avatják fel. A nagyadó főleg a Riviera-propaganda szolgálatában fog állani.

A bukaresti rádiótársaság nagy változásokat tervez a rádió műsorában. Említést érdemel az ú. n. „kisebbségi program”, amelynek keretén belül a romániai kisebbség zenei és irodalmi tehetéseit akarják bemutatni a közönségnek.

Rádióhallgatók száma Amerikában. Amerikában tudvaleg nincs rádióelőfizetési díj s így nagyon nehéz megállapítani a rádióhallgatók pontos számát. Mindamelllett amerikai statisztikusok kiszámították, hogy Amerikában (az Egyesült Államok területén) 16.000.000 családnak van rádiókészüléke. Minthogy egy amerikai átlagcsaládnak négy tagja van, a rádióhallgató személyek száma meghaladja a 60.000.000-t.

Hollandiában ezidő szerint 291.926 rádióvevőkészülék van használatban.

Zágráb és Belgrád energiát növel. Jugoszlávia eddig leggyengébb adóállomása, a zágrábi 15 kw-os új adóberendezést kap. Egyidőben Belgrád adóállomásának energiáját 12.5 kw-ra emelik.

A milánói új adóállomás lámpáit egyenként 45.000 lírára becsülték.

Az olasz szállótulajdonosok szövetsége és a rádió között egyezmény jött létre, amely szerint a szállótulajdonosok — a város nagyságához, valamint a szállóda ágyainak számához mérve — rádió-előfizetési díjat fizetnek.

Az Európa-Amerika közvetítések sokba kerülnek. A két nagy amerikai rádiótársaság, a National Broadcasting Corporation és a Columbia Broadcasting System elhatározták, hogy takarékosági szempontból csak a legkritikább esetekben adnak majd műsort Európának, mert a kábelköltségek az ilyen közvetítések alkalmával igen nagyok. Huber Öszkár.

A svéd postamúzeum. A stockholmi postamúzeum alapját még 1893-ban vetették meg, amikor a svéd postaigazgatás elhatározta, hogy a postára vonatkozó tárgyakat gyűjteni fogja. A múzeum, amely 1906. december hó 16-án nyílt meg, működésének első 15 esztendejében nagyszerű fejlődésről tesz tanubizonyságot. Kezdetben 1 szobát foglalt el, most a régi postaházban 20 termében találjuk anyagát elhelyezve.

A 16. században a svéd posta csak a királyi- és a hivatalos levelezés továbbításával foglalkozott. A 17. században Stockholm és Hamburg között a közönség részére is hozzáférhető postajáratot létesítettek. A teljes szervezettel működő svéd posta idején 1636-tól kezdve számíthatjuk, amely tehát nemsokára működésének 300. évfordulóját ünnepelheti.

A múzeum feladata, bemutatni azt az utat, amelyet a posta szervezete től a mai napig befutott, azt a fejlődést, amelyen keletkezése óta keresztülment; továbbá érdekesítő képet kell alkotnia a 300 éves kultúráis és történelmi életéről.

A svéd múzeum több osztályra oszlik, amelyek között a legnagyobb a szállítási eszközök fejlődését szemlélteti. Ez az osztály 1. a régi — és 2. az újkori továbbítási módokat ismertető alosztályokból áll, (Országúti, tengeri, vasúti és légi forgalmi eszközök).

A legrégebbi országúti postaszolgálatot igen változatos gyűjtemény képviseli, amely a 16. századból eredő felhívásokból és hirdetésekéből áll. A 17. századból származó vastartályok, lovas postások képei, a postaszállításra vonatkozó királyi rendeletek, a postadíjak kimutatásai külön csoportot alkotnak. A 18. századot a postakocsit ábrázoló kép, stb. képviseli. A 19. századból látható egynehány postakocsi és postaszán, úgyszintén az ezekről készített modellek és képek. A postaszállítás egyik különleges eszköze a Svédország északi részében honos rénszarvas fogat. Itt a postakocsi tulajdonképpen szán,

amelyet „akja”-nak neveznek. Ilyen szán az élébe fogott felszerszámozott rénszarvással a múzeum egyik látványossága. A 17. század óta készített és a különböző korok postáját feltűntető térképek egész sora nyert itt elhelyezést. Nem kerülheti el figyelmünket az a gyűjtemény sem, amely az ország különböző részeiben használt postakocsik fából faragott modeljeiből áll. Az elmúlt korokban, amikor közbiztonságról nem igen lehetett szó, a postaszállítók különféle fegyverrel látták el magukat. A múzeumban ezekből egynehány példányt (kardok, puskák, stb.) őriznek a postakürt mellett, amelynek hangjával a posta megérkezését és elindulását jelezték.

A szárazföldi postaközlekedés fejlődésére nagy hatást gyakorolt az automobil s a posta napjainkban árut és személyt nagyrészt autóbuszon szállít. Ezek az autóbuszok télen át hókéket vontatnak s így az utakat a közlekedés számára szabaddá teszik. A motoros járművek elterjedt használatát képekkel, modellekkel, fényképekkel, térképekkel stb. illusztrálja a múzeum.

A tengeri postaszállítás már a régmúltban vette kezdetét. A 17. század közepén — a nemzetközi forgalom szempontjából igen fontos — postaszervet létesítettek. Ekkor u. i. Svédország déli része és Németország partvidéke között vitorlás hajókkal szabályszerűen lebonyolított postaközlekedést honosítottak meg. A 19. század elején ezeket gőzhajók váltották fel. Ugyancsak a 17. században Finnország és a Baltitenger keleti partvidéke felé is megindult a postaforgalom. A 17. század végéről fentmaradt képekből és leírásokból rekonstruálták a használatban volt postavitortást és az ennek alapján elkészített model a múzeumban látható, annak a 19. századbeli hajónak a másával együtt, amely a finnországi vonalon vízmentes tartályokban szállította a postát. A postahajók történetében Svédország nagy szerepet játszott. A múzeumban e tárgykörből is különböző képek és modellek, az 1821-ben épült első mintától, az 1931-ben vízre bocsátott hajóig láthatók.

A múzeum jelentékeny része a kocsi-posta emlékeit őrzi, a kényelmetlen, kicsi alkalmatosságtól a modern, tökéletesen felszerelt, óriási kocsijai. A helyi postaszolgálatot az erre a célra készített kocsik képviselik. Ezeket kezdetben lovak vontatták, újabban motorikus erő. Ebben az osztályban a különböző időszakokból származó, különböző típusú gyűjtőszekrényeket is láthatunk. A postaszállítási eszközöket magukba foglaló osztályok sorát a légiposta osztály fejezi be, amelyben

— többek között — aeroplánok modeljeit és képeit gyűjtötték össze. Igen érdekesek a különböző államokkal fenntartott légi posta járatok térképei, valamint a világ legelső kísérleti légi posta berendezése, amelyet 1928. Stockholm és London között használtak.

Egyik terem Svédország különböző részeiben található postaházak modeljeit, a kicsiny, igénytelen épülettől a hatalmas palotáig, foglalja magába; úgyszintén a régi postaépületekről készített képeket is. Itt van közszemlére kitéve egyik 100 év előtti postahivatal mása. Az öreg postamester (rendszerint kiszolgált katona volt); az eredeti berendezési tárgyak; az ablak nyílás, amelyen keresztül a küldeményeket kezelték.

A múzeum egyik külön osztálya azoknak a tárgyaknak a gyűjteménye, amelyek betegségeket, baleseteket, büntényeket, stb. révén a postával vonatkozásba kerültek. Ezek között találunk olyan készüléket, amellyel a kolera által fertőzött vidékekről származott küldeményeket fertőtlenítettek; tűzből megmentett papírpénzt és érméket; nagy vasúti szerencsétlenségek alkalmából készített fényképfelvételeket és az azokból származó relikviákat; egy ballát, amellyel egyik postaküldönc életét kioltották, stb.

Említésre érdemes a háborús emlékek gyűjteménye is. Papírból készült spárga, papírnemzsből gyártott pénztartály, stb. Érdeklődést keltenek a házilag készített kenyércipők, amelyek a hadifoglgyoktól érkeztek, illetve a nekik szánt levelek elrejtésére szolgáltak.

A múzeum egyik termében a levél történetével — a legrégebb időtől kezdve napjainkig — ismerkedünk meg. A legrégebb emlékek közé tartozik az az egyiptomi papiruszra írt levél, amelyet több ezer évvel időszámításunk előtt kelteztek. Ugyancsak ebből a korból származnak a múzeum babiloniai- és assziri levelei. Igen értékesek azok az ékalakú, égetett agyagból készített 2000 éves levelek, melyeket Babilonia romjai között találtak. Itt láthatók az 1500 év előtt fára és papírra írt kínai levelek, továbbá görög-, római-, és arab papiruszok; cserép-, kő- és égetett agyag levelek, stb. A középkorból származó pergamentre és papírra írt levelek emelik a gyűjtemény értékét. Meg kell még említenem azokat a mulatságos, furcsa címzésű leveleket, amelyeknek kézbesítése nem kis gondot okozott a postának.

Nagyterjedelmű és igen értékes a postabélyeg gyűjtemény. Két részből áll: 1. a svéd — és 2. a külföldi gyűjtemény. Az előbbi — mely teljesnek mondható — ma-

gabafoglalja a kísérleti- és a forgalomba bocsátott, — valamint a hibás, — hamisított, stb. bélyegeket, levelezőlapokat, bélyeges levélborítékokat és a svéd postaforgalomban használt egyéb értékcikkek. A rendezés olyan előrelátással és célszerűséggel történt, hogy minden nehézség nélkül lehet a gyűjteményt tanulmányozni. A bélyegkészítés minden fázisáról szemléltető képek, vésett acéllapok, klisék, kész- és féligkész bélyegek tájékoztatják a múzeum látogatóit. Ez a csoport a bélyeg bevezetése előtt, a 17. és 18. században használt betűzők lenyomatait is összegyűjtötte.

A külföldi bélyegek, országok szerint csoportosítva, több teremben nyertek elhelyezést. Ezek között igen értékes ritkaságokat találunk; így pl. a 2 legelső Mauritius bélyeget. Magángyűjtők is gyarapították a múzeum készletét. A külföldi postai értékcikkek, levelezőlapokat és bélyeges borítékokat albumokban helyezték el.

A múzeum két osztálya a látogatók szórakoztatásáról gondoskodik és ezeket „a posta művészete”, illetve „a posta humora” címmel lehet illetni. Az előbbi különböző helyről és időből származó képeket, metszeteket, litografiákat, stb. tartalmaz, amelyek szemléltetővé teszik azt, hogy hogyan írták, továbbították, kézbesítették és olvasták a leveleket. Itt nyertek elhelyezést a 18. és 19. században használt angol postakocsikról készített művészi képek, valamint az egyik vezérigazgatóról, kizárólag postabélyegekből készült különleges és művészi arckép. A másik szórakoztató gyűjtemény főképpen az élelapokból kivágott és a postára vonatkozó humoros képekből áll.

Külön teremben talált otthonra a posta statisztikája. Itt a svéd posta 3 évszázados fejlődésének érdekes képét kapjuk. Tekintélyes anyagot foglal magába az az osztály, amelyben a postahivatalok fényképeit, ábrázolatait, továbbá a kongresszusokról készített csoportos fényképeket, úgyszintén a postai szabályokat és körövényeket, valamint a svéd postának különböző időkből származó fényképeit gyűjtötték össze.

Végül külön osztályban látjuk a világ különböző részeiből származó postás egyenruhákat, levélgyűjtő szekrényeket, betűzőket, stb. Ezekhez csatlakoznak a külföldi postahivatalokról és ezek belső berendezéséről készített képek, az idegen postaszállítások, a postairodalom, stb. bemutatása. (The Post.)

Az angol postabélyeg gyártása. A jóminőségű gyapotból és faanyagból készült tekercsalakú papírt a gyárban a bélyegla-

poknak megfelelő nagyságúra vágják, miközben tekeresformáját továbbra is megtartja, mert a bélyegek nyomása hengereken történik. A papírt megmérés, megvizsgálás és ellenőrzőjeggyel való ellátás után, bekenik ragasztóanyaggal. Ez tulajdonképpen az eljárás első fázisa. A napilapokban igen gyakran szóvá teszik az ecélra használt ragasztóanyag színét, szagát és ízét. Ez az anyag az „arábiai gumi”, amelyet a szudáni akácfából nyernek és vizet kevernek hozzá. A ragasztóanyaggal ellátott papírt egy különböző gépekből szellemesen kombinált szerkezet rétegekbe rakja, azután 20 percig a szárító helyiségen keresztül vezet. Ez a bélyeggyártás egyik igen kényes művelete, mert a szerkezet legcsekélyebb hibája is tönkretelheti a szárító helyiségen keresztülfutó papíryananyag nagy részét. Az újból felhengerelt papíron a második műveletet végzik: a simítást. Évekkel ezelőtt a bélyegpapírt fényesítették. Megállapították azonban, hogy fokozott simítással a papír felületének nagyobb ellentálló képességet lehet adni és emellett simasága is kielégítő lesz. A simítás céljából a papírt 2 henger között vezetik, miközben a ragasztóban levő rostszálak összezúzódnak és ennek következtében a papír — amikor lapokra vágják — nem zsugorodik össze. A simításnál általában a hő hatását is igénybe szokták venni; azonban a bélyegpapír simításánál — eltekintve a dörzsölés által keletkezett hőtől — a gumira gyakorolt hatására való tekintettel, hő nem alkalmazható.

A papír feldarabolása után az íveket gondosan átvizsgálják, hogy a megszámlált mennyiségben hibás ív ne maradjon, majd azok a raktárba és onnan a nyomdába kerülnek. A hibás íveket megjelölik és összegyűjtik, hogy a kirendelt postatisztviselők azután a papírzúzóba küldjék. A nyomásra alkalmas íveket zár alatt tartják és ellenőrzés mellett küldik azokat a nyomdába.

A nyomda az üzem többi részétől teljesen el van különítve. Csak a vízjeggyel ellátott, hivatalosan kiadott papír kerülhet ide feldolgozás céljából és a személyzetnek csakis az a része mehet a nyomdába, amelyet ecélra kirendelnek. A postahivatalokban eladásra kerülő postabélyegeket ívekre nyomják. A bélyegragasztó készülékek és bélyegautomaták ellátására szükséges bélyegeket tekeresalakban állítják elő és külön ecélra szerkesztett készülékkel vágják fel szalagokra és csavarják hengerekre.

A nyomdából kikerülő ívek a perforáló készülékbe jutnak. A lyukasztás művelete is, mint a bélyegkészítés minden

fázisa, csodálatos pontossággal történik. A legcsekélyebb hibá is elég arra, hogy a kiírogasolt ívet selejtezzék.

A kész bélyegeket a postaanyagraktár bélyegosztályába szállítják. Itt a női alkalmazottak egyik csoportja a bélyegíveket megszámlálja, 25 darabonként csomagolja és a csomagokat kézjeggyel eláztatja. Ezekből 1000 ívet tartalmazó csomagokat készítenek. Ezt megelőzőleg azonban az íveket más csoport újból megszámlálja. Nemcsak a forgalomba kerülő postabélyegeket, hanem a vízjeggyel ellátott minden ívet, — a hibás jelzés vagy nyomás miatt kiselejteztetteket is, — meg kell számlálni, mégpedig ugyanannyi idő alatt megegyszer annyit, mint az első számlálónak. A kiselejteztett íveket erős tekerete felnyomással ervenytelemtik, majd a számadás elkészítése után, gondos felügyelet mellett, megsemmisítik.

A számbavétel után a készletet zár- és ellenzár alatt tartják. A két kulcsot két különböző osztályban szolgálatot teljesítő tisztviselő őrzi, hogy a visszaélés lehetőségét a minimumra csökkentsék. A kiadásra szánt mennyiséget szabályszerű időközönként a raktár a kézíraktárnak átadja. Innen a napi igénylésnek megfelelő mennyiség az ellátmányokról gondoskodó alosztályba kerül, melytől a hivatalok kéthetenként kéri szükségletük fedezését.

Nem lesz érdektelen még megemlíteni, hogy a bélyegtekercesek aránylag — kis terjedelműknöz képest — nagy értéket képviselnek. Így pl. egy — közönséges névértékű bélyegeket tartalmazó — tekeres, mely félhüvelyknél alig szélesebb és 1½ hüvelyk keresztmetszetű, 468 font sterling értéket képvisel. (The Post.)

A genfi postahivatalok nemcsak Svájc, — hanem a Népszövetség és a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal postaszolgálatát is ellátják és a föld minden részével, mintegy 25 nyelven, leveleznek. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal önálló postahivatalában, a beérkezett levelek átvételével megbízott angol tisztviselő, például, anyanyelvén felül franciául és németül beszél és ír, valamint spanyolul és olaszul ír és olvas. A hivatal új, modernül berendezett épületében helyezték el a postahivatalát, melynek személyzete a föld minden államából kirendelt 400 alkalmazottból áll. Három tisztviselő képviseli a svájci postát, amellyel szoros együttműködést biztosítottak. A svájci postaigazgatás a munkaügyi hivatal rendelkezésére álló szállítási eszközöket külön jelzéssel látta el. A rendes, hivatalos betűző szövegét kiegészíti a „Société des Nation, Bureau International Travail” felírás. Újabban az a terv merült fel, hogy a

Népszövetség, illetve a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal saját betűzőjét használja, vagyis a posta szempontjából a Népszövetség mint külön állam szerepelne. Jelenleg a Népszövetségnek saját drótnélküli állomása van, minek segítségével a keletre szóló táviratokat London közvetítése nélkül, továbbíthatja. Elképzelhető, hogy mit jelentett ez a mandzsuriai válság idejében. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal által évenként tartott ülés idejére a svájci posta a konferencia épületében külön postahivatalt rendez be. Ha figyelembe vesszük, hogy ilyenkor 25 állam delegáltjai veszik igénybe a hivatal szolgálatait, fogalmat alkothatunk magunknak arról, hogy az ottani tisztviselők milyen munkát végeznek. A svájciak általában kiváló nyelvtelhetségükkel tűnnek ki és közülük csak azok kerülhetnek jobb pozícióba, akik legalább franciául, németül és olaszul beszélnek és írnak.

Ami az 1931. évi forgalmat illeti, a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal címére 33.000 levél érkezett és onnan 27.500 levelet továbbítottak, ami az előző évi forgalommal szemben 4.500, illetőleg 4000 darab csökkenést mutat. Ez a csökkenés annak tudható be, hogy a múlt évben csak egy ülésszak volt. Legszembetűnőbb a csökkenés a nagybritanniai viszonylatban. Ugyancsak lényegesen csökkent a forgalom Svájcjal és Hollandiával. Ezzel szemben a francia-, német- és latin-amerikai forgalom emelkedést mutat. Az érkezett küldeményeket tekintve, első helyen áll Svájc (6.532 darabbal), utána következik Franciaország (3.950), majd sorban Nagybritannia (3.900), Németország (3.539), Olaszország (1.891), Belgium (1.654), U. S. A. (1.457), Németalföld (893), Spanyolország (832), Cseh-Szlovákia (768), Ausztria (657), India (611), Lengyelország (570) és Japán (526). Argentína, Ausztrália, Brazília, Bulgária, Canada, Kína, Kuba, Dánia, Finnország, Görögország, Magyarország, Írország, Luxemburg, Norvégia, Románia, Oroszország, Délafrika, Svédország és Juozslávia 100-on felüli darabszámmal szerepel.

A továbbított levelek közül svájci rendeltetésű volt 3.892, — francia 2.811, — német 2.724, — nagybritanniai 2.424, — belgiumi 1.474, — olaszországi 1.242, — U. S. A.-i 1.046, — németalföldi 776, — canadai 725, — cseh-szlovákiai 698, — spanyolországi 694, — indiai 571, — lengyelországi 554 — és ausztriai 529 darab.

Az érkezett és indított levelek közül 32.834 darabot francia — 15.895 darabot angol, — 8.214 darabot német, — 2.407 darabot spanyol, 448 darabot olasz, 174

darabot svéd, — 162 darabot holland — és 122 darabot orosz nyelven írtak. A használt nyelvek helyzetében az előző évi forgalomhoz képest lényeges változás állott be. A portugál nyelv a 12. helyről a 9-re került; az eszperantó a 18-ból a 13. lett; a lengyel a 19. helyet felváltotta a 15-kel. Ezzel szemben Dánia a 9. helyről a 12-re került; Cseh-Szlovákia a 11. helyről a 14-re szorult és Finnország az előbbeni 15. helyét a 19-kel cserélte fel.

Bármilyen különösnek is látszik, de tény az, hogy magának a Népszövetségnek nincsen, a Nemzetközi Munkaügyi Hivatallal ellentétben, saját postahivatala. A svájci postaigazgatás u. i. a Népszövetség titkárságában tart fent postahivatalt.

(The Post).

A földrengés és a kábel. A föld különböző részein észlelt földrengések a távbeszélőt és távirót igen súlyosan érintik. Az a hír, hogy egyik kelet-hollandiai gyenge földrengés a tengeri kábelben kárt okozott, nem lepte meg a szakértőket. A földrengések 75%-a a tenger fenékén jelentkezik. A különböző földrengés-obszervatóriumoknak az a feladata, hogy a rendelkezésükre álló szeizmografok segítségével, megállapítsák a földrengések helyét s így megkönnyítsék a kábeltársaságok munkáját a kábelszakadás megkeresésénél. Abban az időben, amikor ezek az obszervatóriumok még nem működtek, a tengeri kábelnek szakadása igen nagy gondot, sok munkát okozott. Ausztráliában 1880-ban, majd 1888-ban a kábelösszekötetések megszakadtak. Ekkor a tartalékosokat mozgósították és az egész kontinensen pánik keletkezett, mert azt hitték, hogy a kábelszakadást erőszakos úton idézték elő és valamely ellenséges állam betörési szándékának megnyilatkozása. Mindkét esetben tengeralatti rengés okozta a kábelszakadást. Hetek mulva tengeri hajó hozta meg ezt a hírt, amely megnyugtatta a közvéleményt, hogy nemzetközi összeesküvésről nem volt szó.

A tengerfenék több pontjáról megállapították, hogy ezeken a helyeken a földrengések különösen gyakoriak és ezért a kábeltársaságok ezeket — amennyire csak lehetséges — el is kerülik. Ilyen helyek: az Atlanti Óceán közepe, a Bengáli öböl, Délamerika nyugati partvidéke és a Fülöp szigetek magasságában levő „Tuscarora mélység”-nek nevezett hely. Ezeken a veszélyes helyeken a tengerfenék hirtelen esik és igen mély. Így például a „Tuscarora mélység” 1000—4000 öl. Jáva és Ausztrália között 1890-ben az ezen a helyen történt földrengés következtében egyidejűleg 3 kábel szakadt el.

A bajok főforrása egyrészt a földeszammlások, amikor a tengerfenék óriási földtömege leválik, a kábelre dül és ezt elszakítja; másrészt a földrengés következtében bekövetkezett tengerfenék süllyedés, amikor a kábel is lesüllyed.

A napjainkban már ritkán történő kábelszakadásról a berni nemzetközi táviróirodát azonnal értesítik, amely haladéktalanul a világ összes táviróigazgatásainak küld erről tudósítást. Az angol — újfundlandi kábel a múlt évben az angol postai igazgatásnak nagy gondot okozott, mert az ezen a vonalon használatban levő régi kábel az Atlanti tenger északi részében működő földrengésekre igen könnyen reagál.

Évente átlag 10.000 — bár túlnyomó számban gyenge erősségű — rengés éri a földet. Tíz év alatt (1884—1894.) az Atlanti tengerbe fektetett kábelek fenntartása 600.000 fontba került, mert 15 kábelt a földrengések használhatatlanná tettek. A földrengés által veszélyeztetett helyek pontos ismerete és a kábelépítési technika fejlettsége napjainkban ezeket a költségeket tetemesen lecsökkentették. Sőt hogyha valamelyik kábel megsérül, a forgalom lényegesen fennakadást nem szenved, mert nemcsak a drótnélküli táviró, — hanem a legtöbb esetben egy másik tengeralatti vezeték is rendelkezésre áll s így a híreket akadálytalanul továbbítani lehet.

(The Post.)

A manchesteri postahivatal. A „Gyapóváros” kavicsos utcáival, ódivatú farsaskocsiáival, piszkos épületeivel és nyirkos levegőjével olyan postahivatalt mondhat magáénak, amely sok tekintetben páratlan és amelyre a manchesteri polgár méltán igen büszke.

A főposta felvevő terme, amelyet 1929. március hóban adtak át a rendeltetésének, 8.912 négyzetláb terjedelmű. A felvételi szolgálatot 34 tisztviselő látja el. A főteremhez csatlakozóan a távbeszélő fülkék sorakoznak, amelyek a terem stílusának és díszítéseinek megfelelően készültek. A közönség részére fenntartott hely vastag, fehér-fekete kockás gumi padlóval burkolt; a világítást felülről, az üvegezett tetőzetről kapja.

A terem ékessége a „béke szobra”, melyet a következő felirással láttak el: Ezt az emlékművet nem a háború dicsőségének, megpróbáltatásainak és szörnyűségének emlékére emelték. Rendeltesse inkább az, hogy az emberekben megerősítse a béke utáni vágyat, melyért kártársaink meghaltak és melyért férfúinak és nőnek szakadatlanul, egyformán kell harcolnia. Az igazi béke csak akkor sze-

rezhető meg és tartható fenn, ha minden kérdés tárgyalásánál az önzetlenség jut szóhoz, ha a fegyveres erő helyét a döntőbíró foglalja el... A szobor csoportozat főalakja a békét jelképező keccses, derűs tekintetű női alak, amely egy fiút és egy leányt, a most nevelkedő nemzedéket, a háborút nem ismerő korszakba vezet. Lábaiknál mint hasznavehetetlen eszközök, a kard, a sisak és a pajzs fekszik. Bevésett jelmondata: „Küzdj az örök békéért!” A bronzba öntött szobor márvány alapzaton nyugszik és a környezetének megfelelően nem díszes, hanem inkább méltóságteljesen szép...

Az épületben nyert elhelyezést a távbeszélő központ, a táviró hivatal, a számvevőség és a nyomozó hivatal.

A kézbesítő osztály kb. 29.000 négyzetláb területű termet foglal el, amely nagyon szellős és világos, Naponta kb. 2.700 zsák levelet továbbítanak és ide 2.200 érkezik. Az érkező anyagot a 260 láb hosszú mozgószalag segítségével a rendező asztalokhoz juttatják, innen egy másik, keskenyebb szalag a betűzőgépekhez juttatja a leveleket. A lancashirei gyapóipar virágzásának idejében kedd volt a nagy munkanap. A mintaküldemények ezreit küldték ekkor a világ minden részébe. Még most is a távolkeletre — Ausztráliát is beleszámitva — 400 zsákkal küldenek hetenkint. Hozzávetőlegesen számítás szerint 374.000 darab mintaküldeményt és katalógust továbbítanak hetenkint ebből a hivatalból. Hetenkint 10.000.000 levelet, stb. kezelnek és kb. 5 millió a kézbesített küldemények száma. Körülbelül 150 külföldi zárlat készül. Az egy-egy alkalommal szolgálatot teljesítő tisztviselők száma legfeljebb 350.

Manchesterről lévén szó, meg kell említenem azt a hatalmas távbeszélő központot, amely Salford határában az Irwell folyó mellett épült. Már a külseje hirdeti, hogy nem a szépségéért tart számat az elismerésre, hanem azért a célszerűségért, amelyet mind a 8 emelete és alagsora szolgál. A hatalmas művet akkor hívták életre, amikor elhatározták, hogy kézi kapcsolású rendszerről áttérnek az automatikus kapcsolásra és amikor a távbeszélő adminisztráció napról-napra mind bonyolultabbá vált. Az első átkapcsolás 1930. történt és ezóta mintegy 19.000 előfizető automata távbeszélőt használ. Az átkapcsolást előreláthatóan 1950. évben fejezik be. De ki készíthet előre, ennyi időre programot, mikor a racionalizálás szédületes iramban hajszolja az emberiséget?... Az átkapcsolás simán, minden zökkenés nélkül történik. Ezt nagymértékben elősegíti a közönség előzetes tájékoz-

tatása, oktatása is. Ecélra ülőhelyekkel el látott termet rendeztek be, melyben a meghívott előfizetőknek a rendszert és működését bemutatják. Időközönként az iskolák idősebb tanulói részére tartanak előadást és a rendőrelégénység is figyelemmel hallgatja az előadó szavait. (The Post.)

Dr. Lantos Béla.

A kettős műsornak köszönheti Anglia, hogy a rádióelőfizetők száma már az öt-milliót is meghaladta, habár a telítettségtől még mindig messze van. A szórakoztatórádió fennállásának 10 éves évfordulóját röviddel ezelőtt egy hónapig tartó nagyszabású előadásorozattal ünnepelték. A kettős műsor jelentőségét korán felismerték és kifejlesztették. Az előfizetők számának nagyarányú emelkedéséhez jelentősen hozzájárult az is, hogy a nagyadók egész láncolatát állították fel. Ily módon lehetővé vált, hogy Nagybritannia minden részében egyidejűleg kétféle műsort is hallgathatnak a rádióelőfizetők u. m. a nemzeti műsort és a helyi érdekeket szolgáló műsort. A nemzeti műsort is négy nagyteljesítményű adó közvetíti és a helyi — illetőleg regionális műsort is négy nagyadó, amíg azonban a nemzeti műsor az egész országban egy és ugyanaz, addig a négy regionális műsor egymástól különböző s mindegyik állomás a körülötte elterülő vidék helyi jellegének megfelelő műsort ad. A nemzeti műsort közvetítő állomások a regionális állomásokról műsort soha sem vesznek át, ellenben a regionális állomások költségkímélés vagy egyéb okokból a nemzeti műsort gyakran közvetítik. Ezenkívül a regionális adóállomások egymás műsorát is át szokták venni. Eltekintve a helyi viszonyok miatt néhány helyen még nélkülözhetetlen relais-állomástól, Nagybritannia adóállomásai már mind nagyteljesítményűek. A nemzeti műsort közvetítő állomások neve mellett a „National“ jelző van (pl. London National), míg a regionális műsort közvetítők neve mellett a „Regional“ szöl (pl. London Regional). Ezek az állomások a következők:

angol nagyadók

National

Név	hullám-hossz m.	frekvencia kc/s	teljesítmény kw
London	261.3	1.148	50
Daventry	1554.4	193	30
Northern	301.5	995	50
Scottish	288.5	1.040	50

Regional

Név	hullám-hossz m	frekvencia kc/s	teljesítmény kw
London	356.3	842	50
Daventry	398.9	752	50
Northern	479.2	626	50
Scottish	376.4	797	50

A svéd kormány Moszkvában tiltakozott a moszkvai rádióállomás svéd nyelven közvetített kommunista propagandája ellen. (P. R. 1932. 294.)

Az amerikai szórakoztatórádió adóállomáshálózata az utolsó két év alatt rendkívül sokat fejlődött. Ezidőszert mintegy 100 adóállomás van s ezek egymással zenei átvitelre alkalmas külön kábelhálózattal vannak összekötve. Ez alól csak Honolulu kivétel földrajzi fekvésénél fogva.

Az NBC (National Broadcasting Corporation) rádiótársaság két főadóval rendelkezik, míg a CBS (Columbia Broadcasting System) rádiótársaságnak egy főállomása van. A főállomások napi 18 órát közvetítenek. A műsor legnagyobb része New York vagy Chicago stúdiójából indul ki akkor is, ha azt az Egyesült-Államok bármely más pontjáról közvetítik is. New York központi műsorelosztó lévén, gyakran előfordul, hogy valamelyik műsorelóadásnak kétszer is kereszttül kell futnia az Egyesült-Államok egész területét, amíg kisugárzásra kerül. Például a nyugati partokon lévő Los Angeles stúdiójában előadott műsor először kábelben a newyorki elosztóba jut és csak onnan kerül még mindig kábelben az egyes adóállomásokhoz, még a nyugati partvidék adóállomásaihoz is.

Műsor kétféle van u. m. a rádióállomások által megfizetett műsor (Sustaining Programme), ez reklámokat nem tartalmaz; a másik a cégek által fizetett műsor, amely már a cégekre vonatkozó reklámokat is tartalmaz (Sponsored Programme). Ez utóbbi műsor túlsúlyban van az előbbivel szemben.

Az Egyesült-Államok nagy földrajzi kiterjedése következtében a keleti és a nyugati partvidék időszámítása közt négy óra különbség van. Ez nagy hátrányt jelent főként az esti műsornak, s kénytelenek a jelentősebb műsorszámokat kétszer előadni, először a keleti, később a nyugati partvidék részére.

Az NBC társaság adóállomásai közül 12, a CBS társaság adóállomásai közül pedig 2 állomás 50 kw-nál nagyobb teljesítménnyel dolgozik. — Az NBC és a CBS társaság nagy adóállomás hálózatán kívül csak három más adóállomás van, amelyek 5 kw-nál több antennateljesítménnyel dolgoznak. Ilyenformán az Egyesült-Államok adóállomás hálózatának összefüggése valóban teljesnek mondható. (Rwe, 1932. 47.)

A reklámműsor díjszabásának drága voltára jellemzők a következő adatok: kisebb városokban egy óras közvetítésért 500, félórátért mintegy 120 dollárt kell fizetni; New York-ban egy óra díja 800, félóra díja 500 dollár. (R.Wo. 1932. 44.)

A németországi rádióelőfizetők száma 1933 február 1-én 4,427.600 volt, ami a január 1-i helyzettel szemben 119.878 szaporulatot, azaz 2,8% emelkedést jelent. (D. V. Z. 1933. 7.) Azokban a kerületekben, ahol új nagyadókát állítottak fel, feltűnően nagy az emelkedés..

(R. We. 1932. 51.)

Az olasz szórakoztatórádióknak 1924. évben még csak egy adója volt 1½ kilowatt teljesítménnyel; ma 11 adója van összesen 187½ kilowatt teljesítménnyel. Rádióműsorátvitelre alkalmas kábel 1924. évben még nem volt, míg ma 3000 km. alkalmas kábelhálózat köti össze egymással a rádióállomásokat. — A műsor-közvetítés összes óraszámja 1924-ben 300 volt, 1928-ban 6196, 1932. év első felében pedig már 12.160. A műsor 1931-ben 302 operaelőadást, 455 szimfónikus hangversenyt, 131 operettet, 210 vígjátékot és 1825 felolvasást tartalmazott. A személyzet létszáma az 1924. évi 50-ról 1931-ben már 805-re emelkedett s 1932-ben még fokozottabban emelkedőben volt. — Róma és Turin rádióállomások két-két elsőrangú 70 személyes zenekarral rendelkeznek, amelyek főként operákat és szimfónikus hangversenyeket adnak. Palermo rádióállomás 30 tagú, Milano, Genova, Nápoly és Bozen 20—20 tagú zenekart foglalkoztat. Az olasz rádiótársaságnak (EIAR) a felsoroltakon kívül még több kisebb zenekara is van. — A rádióelőfizetők száma az 1924. évi 70.000-ról 280 ezerre emelkedett. (F. 1932. 51.)

A német szórakoztatórádió átszervezéséről a Magyar Posta 1932. évi november és december havi számában (499. és 533. oldalon) közölt részleteken kívül legutóbb még a következő újabb részletek kerültek a nyilvánosságra:

A szórakoztatórádió szolgálat vezetésére hivatott Reichsrundfunk-Gesellschaft alaptökéjét 100.000 birodalmi márkában állapították meg. Ebből 51.000 márká a

birodalmi postác, 20.000 márká Poroszországnak, 9.000 márká Württembergé és 4.000—4.000 márkával Szászország, Bäden, Thüringia, Hessen és Hamburg van benne érdekelve.

A Reichsrundfunk-Gesellschaft szervei az ügyvezetők, az igazgatási tanács és a közgyűlés. Az ügyvezetőket az igazgatási tanács jelölése alapján és a postaminiszter, valamint a birodalmi belügyminiszter hozzájárulásával a közgyűlés bízza meg, illetőleg hívja vissza. Az igazgatási tanács 19 tagból áll, mégpedig a postaminiszter és a belügyminiszter által kinevezett 1—1 rádióbiztosból, továbbá a postaminiszter és a belügyminiszter által megbízott 4—4 tagból, és az országok 9 kiküldöttjéből (Poroszország és Württemberg 2—2, Szászország, Thüringia, Baden, Hessen és Hamburg 1—1 taggal). Elnöke a postaminiszter rádióbiztos. Az igazgatási tanácsban való munkálkodás tiszteletbeli, a tanács munkaköre pedig az ügyvezetés felügyelete.

A közgyűlést az igazgatási tanács elnöke vezeti. Minden 100 márká értékű részjegy egy szavazatra jogosít. A közgyűlés hatáskörébe tartozik az ügyvezetők megbízása vagy visszahívása, a költségvetés megállapítása, az ügyvezetőknek és az igazgatási tanácsnak a felmentvény megadása, az alapszabály módosítása, a társaság feloszlásának kimondása.

Műsoradással a birodalmi postaminiszter által kiadott engedély alapján a Rundfunkgesellschaft-ok foglalkoznak. Alaptökéjük egyenként 50.000 birodalmi márká, melyből 51% a Reichsrundfunk-Gesellschaft kezében van, míg 49%-áig az illető rádió — adókerületbe eső országok vannak benne érdekelve. — A Rundfunkgesellschaft szervei az egy vagy két ügyvezető, és a közgyűlés, amelyet a Reichsrundfunk-Gesellschaft képviselője vezet. Egy szavazathoz itt is 100 márká részjegy szükséges. A közgyűlés hatásköre ugyanaz, mint a Reichsrundfunk-Gesellschaft közgyűléseé.

Ugy a Rundfunkgesellschaft mint a Reichsrundfunk-Gesellschaft közhasznú társaság és alaptökéjük legfeljebb évi 5% kamatot jövedelmezhet. — Mindkét társaság ügyvezetését illetőleg, a törvényes rendelkezéseken és az alapszabályon kívül az ügyviteli szabályzat és a gazdasági házirendelés is irányadó; mindkettőt a postaminiszter adja ki a Reichsrundfunk-Gesellschaft igazgatási tanácsának meg-hallatása mellett; az ügyviteli szabályzat kiadásához a birodalmi belügyminiszter hozzájárulása is szükséges.

A Reichsrundfunk-Gesellschaft a következő osztályokra tagozódik: I. igazga-

tás, személyügyek, jogi kérdések; II. nemzeti ügyek, műszaki ügyek, propaganda; III. gazdasági ügyek, pénzügyek; IV. alapvető műsorkérdések, hírszolgálat, műsorcsere. — Nagy súlyt helyeztek az osztályok helyes együttműködésének biztosítására is.

A Rundfunkgesellschaft osztálytagozódásáról a közgyűlés határoz, és ha osztályokat állítanak fel, a Reichsrundfunk-Gesellschaft osztálybeosztását kell követni ügyelve arra, hogy az igazgatás és a műsorösszeállítás egymástól elkülönítve legyenek. (F. 1932. 48.)

Csehszlovákországban a rádióelőfizetők számának emelkedése 1932. év augusztusában 2.949, szeptemberében 4.953, októberben pedig 8.695 volt; összes számuk ezidőszert 444.008. Az emelkedés 1931. év októberében 11.623 volt, azaz: 2.928-cal több, mint 1932. évben. (R. Wo. 1932. 50.) — A rádióelőfizetők száma postaigazgatósági kerületek szerint a következőképpen oszlik meg: Prága 223.355; Pardubitz 37.129; Brünn 72.064; Troppau 42.358; Pozsony 39.775; Kassa 17.679. (Rwe. 1932. 47.) — Az augusztus havi emelkedés postaigazgatósági kerületek szerint a következő volt: Prága 1.570, Pardubitz 629, Brünn 647, Pozsony 149, Kassa 64. (Rwe. 1932. 48.)

Csehszlovákország új rádiótörvénye rövidesen teljesen elkészül. Ezidőszert a kereskedelemügyi minisztériumban a törvény utolsó simításán dolgoznak. (Rwe. 1932. 47.)

Hanglemek használata következtében legutóbb Franciaországban, Olaszországban és Angliában éleződött ki a helyzet. **Franciaországban** tovább súlyosbodott s a hanglemez előállító cégek kifogásolják, hogy a francia rádióállomások majdnem kizárólag csak hanglemezekről közvetítenek, aminek következtében a közönség hanglemezszükséglete nagy mértékben csökkent. A közvetítéseknél ezenkívül sok elkoptatott lemezt használnak, ami viszont a hanglemezgyártás fejlettségéről hamis képet ad a hallgatóknak. (R.Wo. 1932. 50.) — **Olaszországban** a rádiótársaság kötelezettséget vállalt, hogy hanglemezgyártást naponta legfeljebb 2 óráig tartson és jó hangvisszaadásról gondoskodik. Új lemez megjelenését követő héten az új lemezt csak egyszer szabad közvetíteni. A hanglemezeket a lemezgyárak bocsátják rendelkezésre, a rádiótársaság azonban köteles a művész tantiémjét ugyanúgy megfizetni, mintha nyilvános hangversenyről volna szó. A művész nevét és a hanglemez előállító céget a közvetítéskor be kell mondani. (R.Wo. 1932. 44.) — **Angliában** a hanglemezgyárak nem

is az angol rádiótársaság (BBC), hanem a hanglemeknek mozgósínházakban, szállodákban, éttermekben, sportösszejöveteleken a közönség szórakoztatása céljából erősítőberendezés útján való önkényes és határtalan közvetítése ellen éltek panaszszal. (R.Wo. 1932. 50.)

Az angol rádióipar-szindikátus adatai szerint Angliában az 1932. év folyamán mintegy 1.500.000 rádióvevőkészüléket adtak el. Ezzel kapcsolatban megállapítja a szindikátus, hogy Angliában a szórakoztatórádió iránt való érdeklődés még mindig állandóan növekszik. (Rwe. 1932. 47.)

Orvhallgatókat Németországban az 1932. év július—szeptemberi évnegyedében összesen 557 esetben lepleztek le. Elítéltek ugyanabban az időszakban 165 személyt, az előző évnegyed 199 személyével és az 1931. év július—szeptemberi évnegyed 283 elítélt személyével szemben. Az elítéltek közt 2 személyt bűnszegedi minőségben ítélték el. Egy esetben egy havi elzárást is kiszabtak. A pénzbüntetés összege sok esetben a 100 márkát is meghaladta, amely összeg évekre is elég lett volna a rendes előfizetési díj megfizetésére. Még súlyosabb gazdasági hátrány a leplezett és elítélt orvhallgatókra, hogy legtöbb esetben még a készüléket is elkobozzák. Mégis akadnak olyanok, akik a havi 2 márkás előfizetési díj megtakarításának reményében inkább a nagyon is súlyos következményekkel járó orvhallgatás útjára tévednek, amit pedig rendszerint ugyancsak hamar fel is fedeznek. — Németországban a hó utolsó harmadában vásárolt rádióvevőkészüléket be kell ugyan azonnal jelenteni, de előfizetési díjat csak a legközelebbi hó elsejétől kell fizetni. (DVZ. 1932. 49.) (Nálunk ugyanez a könnyítés a hó egész második felére vonatkozik).

A japán kormány megtiltotta, hogy a szórakoztatórádiót politikai célokra is felhasználhassák. (Rwe. 1932. 49.)

dr. Teész Frigyes.

A „Wiener Wirtschafts Woche” című lapnak 1933. évi január* hó 11-én megjelent számában, Kuhl Ervintől az osztrák kereskedők országos szervezetének első titkárától a postával foglalkozó közlemény jelent meg.

Megállapítja a szerző, hogy az utolsó három hónapban az osztrák postaforgalomban 20 százalékos csökkenés mutatkozott s dacára a beszélgetési díj felemelésének, a távbeszélő forgalomban emelkedés van, mert a levélforgalom nagyrészt távbeszélgetésekkel helyettesítik.

Végzetesnek tartja a szerző azt az elgondolást, hogy a posta — törvény és rendeletek — révén szabadíttassék meg a versenytől.

Ezzel szemben azt javasolja, hogy a posta kereskedői szellemben vezettség és szerinte ez esetben meglepő eredmények mutatkoznának.

Megállapítja, hogy Bécsben, valamint Ausztria többi városaiban a távbeszélő megközelítőleg sincsen úgy elterjedve, mint ahogy kellene. Ennek magyarázatát a propaganda hiányában és a körülményes bürokratizmusban találja.

Javasolja és nagy eredményt jósol nem hivatalos stílusú körlevelek kiküldésében és elengedhetetlennek tartja, hogy a távbeszélő üzem üzletszerzőket küldjön ki a felekhez. Megállapítja, hogy ha a posta ily „felfordulásra” elhatározna magát, lényegesen növekedne az előfizetőinek a száma. Írása szerint, — ha a posta magán üzem lenne, akkor bizonyára eszengő volna a következő tartalmú levelezőlap: „Szándékozom távbeszélőt venni, tessék nekem ajánlatot tenni.” Mert ez idő szerint annak, akinek az a szerénytelen szándéka van, hogy távbeszélő előfizető legyen, folyamodványt kell írni és azt *1 schillinges bélyeggel* kell ellátni. Még elgondolni is kétségbeejtő — hogy egy kereskedőnek mit válaszolnának, ha

árut csak úgy lenne hajlandó szállítani, ha hozzá bélyeges folyamodványt kellene intézni. Túl magasnak tartja a 100 schillinges belépési díjat különösen azokra a helyekre, ahonnan távbeszélő állomást át helyeztek, illetőleg leszereltek. Lehetetlennek tartja azt, ha valaki oly lakásba költözik, ahol az előbbi lakó távbeszélő előfizető volt, hogy a posta még kísérletet sem tesz arra, hogy a beköltöző új lakót előfizetőül megnyerje.

Mi ezzel a cikkel kapcsolatban örömmel mutatunk rá arra, hogy a magyar posta ezt a szükségesnek tartott kereskedői szellemet bevezette. Mert a budapesti távbeszélő igazgatóság nem csak körlevelekkel keresi fel azokat, akik az előfizetőül való megnyerésre számításba jöhetnek, nemcsak belépési díjkedvezményt nyújt azoknak, akik oly lakásba költözködnek, ahol előzőleg távbeszélő állomás volt, nemcsak üzletszerző tisztviselőket tart új előfizetők toborozására, hanem propagandisztikus úton igyekezik a felmondott távbeszélő állomásoknál a felmondásokat hatálytalanítani avagy átruházás, illetőleg átírás útján megmenteni.

Ifj. Csorba Ferenc.

HIREK.

Nouvelles.

Dr. Feyerabend nyugalombavonulása, Dr. Feyerabend, a német birodalmi postaminisztérium államtitkára, szolgálati idejét kitöltve, folyó évi február hó 1-én nyugalomba vonult. Dr. Feyerabenddel a német postai igazgatás egyik markáns és kitűnő vezetőféria hagyja el munkahelyét, kinek nevéhez a német posta távközlő-üzemei legmagasabb színvonalra való emelésének érdeme fűződik. Ugy a táviró-, mint a távbeszélő-üzemek újjáalkotásának nagy munkájában tevékeny részt vett s mint az egész világot bejárta s a leggazdagabb tapasztalatokkal és a legszélesebb látókörrrel rendelkező műszaki vezéregyéniség a német táviró és távbeszélő fejlesztése terén halhatatlan nevet és érdemeket szerzett magának. A német távkábelhálózat kiépítése elsősorban az ő nevéhez fűződik s ezzel Németország számára az európai távbeszélőszolgálat terén vezetőszerpepet biztosított. Érdemeinek elismeréséül Dr. Feyerabendet 1926-ban, mint államtitkárt, a német posta távközlő szolgálatainak élére állították s mint ilyen legfőbb irányítója volt a német táviró-, távbeszélő- és rádióüzemeknek. Utódja Dr. Kruckow, a német postaminisz-

térium III. osztályának eddigi vezetője lesz, kinek helyét viszont Giess Hermann, a karsruhei főpostai igazgatóság eddigi elnöke, foglalja el. Dr. Feyerabendről nyugalomba vonulása alkalmából a magyar királyi posta is a legjobb kívánságokkal vesz búcsút. (J. T. 1933, 1.)

Uj román postavezérigazgató Az autonóm román posta, táviró és távbeszélő élére Ion Pitulescu-t nevezték ki vezérigazgatónak, ki a múltban már egy ízben betöltötte ezt az állást s aki legutóbb a közmunka- és közlekedésügyi minisztériumban működött mint tanácsos. Pitulescu a lemondott Florescu Banu tábornoknak, az eddigi postavezérigazgatónak helyét tölti be. (J. T. 1932, 1.)

A lengyel posta, táviró és távbeszélő autonómiaja. A lengyel köztársaság elnökének rendelete értelmében a posta, táviró és távbeszélő-üzemet Lengyelországban teljesen elválasztották a többi állami igazgatástól. Önálló jogállású vállalatá alakították át, mely a kereskedelmi vállalatok jegyzékébe „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” néven jegyeztetett be. (J. T. 1933, 1.)

Japán és Brit-Indiák közt közvetlen rádiótávíróösszeköttetést helyeztek üzembe.

Franciaország és Egyiptom közt közvetlen rádiótávbeszélő forgalom indult meg.

A Western Union északamerikai táviró-társaság 1932-es üzletét 1,398.450 dollár veszteséggel zárta. Ezzel szemben az 1931-es üzletét még 5,588.277 dollár tiszta nyereggel zárult. (J. T. 1933, 1.)

A norvég postát és távirót is önállósítani kívánják. A norvég posta és táviró átszervezését végző takarékosági bizottság oly értelmű javaslatot terjesztett elő, mely szerint a posta- és táviró-üzemet az állami költségvetéstől el kellene választani s azt üzleti alapon önállósítani kellene. E tekintetben az angol, német, belga és francia postaigazgatások eddigi tapasztalataira támaszkodott a norvég bizottság. (E. F. 1933, 15.)

KÖNYVSZEMLE.

Közlekedési Szaknaptár (Postás Szaknaptár) az 1933. évre. Szerkeszti: dr. Kovács József m. kir. postaigazgató. Harmatchededik évfolyam.

Karácsony után a már megszokott, izléses kivitelben hagyta el a sajtót személyzetünk legújabb nagymultú tájékoztató könyve és névtára.

A címlapon Vezérünk jól sikerült arcképét közli, majd az új vezetőbiztosítók arcképét és életrajzi adatait hozza.

A kitűnően szerkesztett szaknaptár mindazokat az adatokat tartalmazza, amelyekre a magyar posta személyzetének szolgálata ellátása közben, továbbá a postával érintkező közönségnek szüksége van.

A Népszövetség 1931/32-es statisztikai évkönyve az elmúlt évben Genfben jelent meg. Az évkönyv két oldalon foglalkozik a rádióhírdemóval s közli a földkeresésén működő rádióhírdemó állomások energiáját, a rádióhírdemó előfizetőinek számát országoként csoportosítva, valamint az egyes országokban a rádióelőfizetőkől az eddig előfizetési díjakat.

„Le Traducteur“ címen La Chaux de Fondsban Svájcban francia-német szórakoztató képes folyóirat jelenik meg, mely változatos és érdekes összeállításban a francia nyelvtanulást felette megkönnyíti. A lap szövege úgy van összeállítva, hogy abban a francia nyelv leggyakrabban előforduló

szavai és kifejezései szerepelnek a leg-sűrűbben. Ezáltal a lap úgy a kezdők mint a haladók számára igen értékes szolgálatokat tesz. Mivel a francia szöveg mellett hasábosan a német szöveg is ott van, mely mellett még tekintélyes számú jegyzet is elősegíti a szöveg kifogástalan megértését az olvasó számára, a szótárakban és más segédkönyvekben való unalmas és terhes keresgélés feleslegessé válik. E mellett az olvasmányok választékos és érdekes tárgya, valamint a közölt képek is az ú. n. szórakozva való nyelvtanulást teszik lehetővé. Próbaüzetet a lap kiadóhivatal kívánatra ingyen küld.

A „Rundfunk-Jahrbuch 1933.“ A Rádióhírdemó 1933-as évkönyve a berlini Reichs-Rundfunk Gesellschaft kiadásában ez évben is megjelent. A 180 oldalas, 42 melléklettel és 280 képpel illusztrált almanach ára kemény kartonkötésben 1.50 márka.

A rádióhírdemó mondhatni összes modern problémáival foglalkozó s külsejében is a legművésziesebb almanach mindenki számára, aki azt kezébe veszi, a legélvezetesebb olvasmányt és látnivalót fogja nyújtani.

„Deutscher Reichspost-Kalender 1933“ (A német birodalmi posta 1933. évi naptára) a Konkordia-Verlag, Leipzig kiadásában megjelent. Ára 3.50 márka. A német posta a naptár kiadásával, amint azt már az előző évek tapasztalatai is bizonyítják, a propagandának egyik leghatásosabb eszközéhez nyúlt, mert abban rövid és élvezetes cikkek keretében, művészi rajzok, képek és ábrák kíséretében ismerteti meg a közönséggel a posta, táviró és távbeszélő szolgálatok újításait és különlegességeit. A magas színvonalon álló mű nemcsak Németországban, hanem a külföldön is a német posta hírnevét és népszerűségét van hivatva emelni, mely célt biztosan el is éri.

A Műszaki Könyvkiadó és Sokszorosító Intézet kiadásában könyvomással: megjelent „Villamos távjelzők és távbeszélők“ c. mű 3. kiadása. Összeállította: Simonffy Miklós okl. gépészmérnök, posta műszaki tanácsos. (Nagy nyolcadrét, 96 oldal, 121 ábrával.)

Az egyes fejezetek címe a következő: I. Alapfogalmak. II. Áramforrások. III. Vezetékek. IV. Házi-csengők. V. Távbeszélők. VI. Egyéb jelzők. IV. Villámhárítók.

A könyv megrendelhető a szerzőnél, 4 (négy) pengőnek a 32036. sz. csekkszámú lára való beküldése ellenében.

Kiadó: Dr. LŐRINCZY GABOR, m. kir. postatanácsos.

Fővárosi Nyomda Rt., Lovag u. 18. — Felelős v.: Duchon J.

